

JANDARMA TEŞKİLATI GÖREV VE YETKİLERİ YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	: 3.11.1983, No : 83/7362
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 10.3.1983, No : 2803
Yayımlandığı R.Gazetenin Tarihi	: 17.12.1983, No : 18254
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 5, Cilt: 23, S. 1698

BİRİNCİ KISIM GENEL HÜKÜMLER

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – Bu yönetmelik, 2803 sayılı Kanunla Jandarmaya verilen görev, yetki ve sorumlulukları, hizmetin gerektirdiği bağıllık ve ilişkilerle teşkilat, kuruluş - konuş, personel kaynakları ve yetiştirilmesi, görev özelliğinden doğan adli ve mali konuları düzenler.

Kapsam

Madde 2 – Bu yönetmelik, Jandarma Teşkilatındaki Karargah, Birlik ve Kurumlar ile bunlarda hizmet gören personeli ve bunların diğer kuruluşlarla ilgili işbirliği ve faaliyet esaslarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3 – Aşağıda gösterilen tanımlar, yalnızca bu yönetmeliğin uygulanması bakımındandır. Diğer Kanun ve nizam hükümleri saklıdır.

a. Emniyet ve Asayişe İlişkin Tanımlar:

(1) Emniyet: Devlete, topluma, kişilere, mal ve eşyalara yönelik sabotaj tehlike ve kazaları önlemek için alınan hukuka uygun önlemlerin tümünü ve bu önlemlerin alınmış bulunduğu hali belirtir.

(2) Asayiş: Hukuka uygun ve gerekli önlemlerin alınması sonucu; Devlete, topluma, kişilere, mal ve eşyalara yönelik tehlike, kaza ve sabotajların sözkonusu olmadığı bir ortamı; düzensizlik ve karışıklıkların önlenmesi, hayatın normal akışının sağlandığı hali; dirlik ve düzenin varlığı konusunda kamuda yaratılan yerleşik ve yaygın inancı ifade eder.

(3) Genel kolluk: Emniyet asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan, diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren ve Silahlı bir kuvvet olan Jandarma ve Polisi ifade eder.

(4) Türkiye Cumhuriyeti Jandarması: Emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir.

(5) Polis: Emniyet hizmetleri sınıfına mensup olan, silahlı, üniformalı veya sivil olarak görev yapan her rütbedeki personeldir.

(6) Özel Kolluk: Devlet ve yetkili diğer kamu tüzel kişilerince, özel kanunlar çerçevesinde kurulup, teşkilatlandırılan; kendi hizmet alanında güvenliği sağlamak amacı taşıyan ve kendi kanunlarına göre silah taşıma ve kullanma yetkisine sahip; jandarma ve polis dışındaki (gümrük, orman, belediye zabıtası, köy korucusu vb.) kolluk kuvvetleridir.

(7) Özel Güvenlik Teşkilatı: Özel yasa gereğince ülke ekonomisine ya da devlet savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kamu ve özel hukuk tüzel kişileriyle gerçek kişilere ait olup; korunma ve güvenlikleri için Bakanlar Kurulu'nca özel güvenlik teşkilatı kurulması kararlaştırılan, kurum ve kuruluşlarda oluşturulan silahlı bir kuvvettir.

(8) Karakol: Barışta ve savaşta güvenlik, koruma, disiplin ve gözetleme amacıyla konuşlandırılan vebir amir emrinde bulunan silahlı bir kısım askerdir.

(9) Asayiş Karakolu: Jandarmanın görev ve sorumluluk alanı içinde; karakollardan çıkartılan devriyelerle emniyet altında bulundurulması sağlanamayan, kritik yerlerin kontrol ve emniyet altında bulundurulmasını sağlamak için daimi veya geçici karakol adıyla konuşlandırılan, daimi olanları kadrolarda gösterilen karakollardır.

(10) Jandarma Asayiş Komando Birlikleri: Gerekteğinde bağlı olduğu İl Jandarma Alay Komutanlığının diğer birliklerini takviye etmek, her türlü toplumsal olaylara süratle müdahale etmek, takip ve tenkil hareketini yürütmek amacıyla; Jandarma Genel Komutanlığına gerek görülecek yerlerde konuşlandırılan birliklerdir.

(11) Jandarma Komando Birlikleri: Jandarma Genel Komutanlığının ihtiyatını oluşturmak üzere; gerektiğinde mülki teşkilata tabi iç güvenlik birliklerinin gücü dışına çıkan toplumsal olaylara müdahale etmek, kuruluş ve kadrosunda gösterilen diğer askeri görevleri yerine getirmek amacıyla; Jandarma Genel Komutanlığına gerek görülecek yerlerde konuşlandırılan birliklerdir.

(12) Devlet Büyüğü: Cumhurbaşkanını, eski cumhurbaşkanlarını, Millet Meclisi Başkanını ve Başbakanı, ifade eder.

b. Hizmetlerin Yürütülmesine İlişkin Tanımlar:

(1) Emir: Hizmete ait bir talep ya da yasağın sözle, yazı ile vesair suretle ifadesidir.

(2) İstek: Kanun, tüzük, yönetmelik, talimat vb. mevzuatta yer alan mülki hizmete ilişkin konuların mülki makamlarca söz ya da yazıyla ifadesidir.

(3) Hizmet: Kanunlarla, nizamlarda yapılması ya da yapılmaması yazılmış olan hususlarla; amir tarafından yazı ya da sözle emredilen ya da yasak edilen işlerdir.

(4) Görev: Hizmetin gerektirdiğini yapmak ve yasak ettiğini yapmamaktır.

(5) Nizam: Tüzükler, kararnameler, yönetmelikler, talimnamelerin ve talimatların hükümleridir.

(6) Kıta: Görevin yapılması için taktik ve idari birlikleri kapsayan ve bir komuta altında toplanan kuruluşlardır.

(7) Kuruluş: Bir görevin yürütülmesi için birçok birimi bir araya getiren şemayı ve bu şemalara uygun tarzda kurulmuş hizmet birimlerini, belirtir.

(8) Konuş: Birlik ve kurumların barınma, eğitim, tatbikat, savaş ve harekata hazırlanma bakımından bulunduğu yerdir.

(9) Seferberlik: Devletin tüm güç ve kaynaklarının savaşın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanması, toplanması, tertiplenmesi ve kullanılmasına ilişkin bütün faaliyetlerin uygulandığı haldir.

(10) Öğretim: Bir amaca yönelik olarak; belli kişilere, belli yerlerde bir yöntem ve teknikten yararlanarak gerekli bilgilerin verilmesi ve kavratılmasıdır.

(11) Eğitim: Bir amaca yönelik olarak ve öğrenim yoluyla; uygulamalı biçimde insan ve hayvanlara belirli yetenek ve alışkanlıkların kazandırılmasıdır.

c. Diğer Tanımlar:

(1) Kamuya Açık Yerler: Belli koşullara uymak suretiyle herkesin girebileceği yerlerdir.

(2) Kamuya ait yerler: Sokak, cadde, parklarla akarsu, göl, deniz kıyıları ve benzeri yerlerdir.

(3) Kapalı yerler: Konut ve işyerleri ile eklentileri dışında olsa bile, ziyedinin rızası bulunmadıkça girilmemesi gerektiğini belirler şekilde; etrafı çit, parmaklık, duvar vb. engellerle gösterilen (depo, ardiye, geçici yatma yerleri vb.) yerlerdir.

(4) Delil: Akla, ahlaka ve hukuka uygun olarak; bir olayın niteliğini, faillerini, yer ve zamanını, nasıl ve ne amaçla yaratıldığını, nelerle kime ya da neye karşı işlendiğini ve meydana gelen zararları ispata yarayacağı umulan; eşya ve izler ile belge ve tutanakları, sanık, tanık ve suçtan zarar görenlerin açıklamalarını ifade eder.

(5) Maddi Delil: Sanık, tanık ve suçtan zarar görenlerin açıklamaları dışında kalan; suç ya da suç sanıklarıyla ilgili maddi (fiziki) bir yapıya sahip, canlı ve cansız, dokunabilir nesnelerin tümüdür.

(6) Gümrük Hattı: Türkiye'nin siyasi sınırlarıdır.

(7) Gümrük Belgesi: Denizlerde, kara ve iç suları ile kıyılardan; karalarda ise, gümrük hattından içeri doğru 30 kilometre derinliğindeki alan ile boğazlar, Marmara Denizi, İstanbul Limanı ve gümrük işlemleri yapılan hava meydanlarını içeren bölgedir.

İKİNCİ KISIM

BAĞLILIK, TEŞKİLAT, KURULUŞ VE KONUŞ

Bağlılık

Madde 4 – Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olup; Silahlı Kuvvetlerle ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığına, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Ancak Jandarma Genel Komutanı, Bakana karşı sorumludur.

Teşkilat ve Kuruluş

Madde 5 – Jandarma Genel Komutanlığı Teşkilatı:

a. Jandarma Genel Komutanlığı Karargahı ve Bağlı Birlikleri,

b. Jandarma İç Güvenlik Birlikleri;

(1) Mülki teşkilata tabi olmayan Jandarma Birlikleri;

(a) Jandarma Komando Birlikleri,

(b) Jandarma Havacılık Birlikleri.

(2) Mülki teşkilata tabi olan Jandarma Birlikleri;

(a) Jandarma Bölge Komutanlıkları,

(b) İl Jandarma Alay Komutanlıkları,

(c) İl Merkez ve İlçe Jandarma Bölük Komutanlıkları,

(d) Bucak Jandarma Takım Komutanlıkları,

(e) Jandarma Karakol Komutanlıkları,

(f) Jandarma Koruma Birlikleri,

(g) Jandarma Asayiş Komando Birlikleri.

- c. Jandarma sınır (seyyar) Birlikleri,
- d. Jandarma Eğitim Birlikleri,
- e. Jandarma Okulları,
- f. Jandarma idari ve lojistik Destek Birlikleri,
- g. Görevin özelliğine bağlı olarak kurulacak diğer kuruluşlardan oluşur.

Bu karargah, kıt'a ve birlikler; görevin özelliği ve Türk Silahlı Kuvvetlerindeki esaslar gözönünde tutularak, kendi kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Jandarma Bölge Komutanlıklarının Konuşu

Madde 6 – Bölge Valiliği yetki sınırları içinde olmak üzere, sevk ve idare ihtiyaçları ile hizmette verim ve etkinliğin sağlanması amacıyla birden çok il jandarma alay komutanlığını kapsamak üzere, Jandarma Bölge Komutanlığı kurulur ve konuşlandırılır.

Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin Konuşu

Madde 7 – Emniyet ve asayiş ile görevli Jandarma Birliklerinin konuşlarının düzenlenmesinde, zorunlu durumlarda dışında mülki taksimat esas alınır. Bu birliklerin konuş yerleri, Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığınca düzenlenir,

a. Bölge Valiliğinin merkezi olan ilin adıyla anılan Jandarma Bölge Komutanlıkları kurulur. Bölge sınırları içinde bulunan mülki teşkilata tabi iç güvenlik birlikleri o Bölge Jandarmasını oluşturur.

b. Her ilde, o ilin adıyla anılan İl Jandarma Alay Komutanlıkları kurulur. Bir il sınırları içinde bulunan ve İl Jandarma Alay Komutanlığına bağlı Jandarma İç Güvenlik Birlikleri; o İl Jandarmasını oluşturur.

c. Her ilçede o ilçenin adıyla anılan ilçe jandarma bölük komutanlıkları kurulur. Merkez İlçelerde kurulan İlçe Jandarma Bölük Komutanlıkları; İl Merkez Jandarma Bölük Komutanlığı olarak ve Merkez İlçenin özel bir adı yoksa o ilin adıyla adlandırılır. Bir İlçe sınırları içinde bulunan ve İlçe Jandarma Bölük Komutanlığına bağlı, jandarma iç güvenlik birlikleri; o İlçe Jandarmasını oluşturur. İlçe Jandarma Bölük Komutanlıklarının, sorumluluk alanı bir ya da birden çok karakol sorumluluk bölgesine ayrılabilir. Bu sorumluluk bölgeleri için oluşturulacak karakollar; gerek kendi sorumluluk bölgelerinde gerekse ilçe jandarma bölük komutanlığı merkezinde ve merkez karakoldan ayrı olarak konuşlandırılabilir.

d. Karakollar, sorumluluk alanlarının merkezi bir yerinde ya da karakol bölgesindeki yurttaşların kolayca gelip gidebileceği, merkeze yakın bir köy, kasaba ya da ulaşım kolaylığı olan bir yerde konuşlandırılabilir. Karakol sorumluluk alanının belirlenmesinde şu etkenler gözönünde tutulur.

- (1) İlçenin coğrafi durumu, ekonomik şartlar ve kamu hizmetlerinin gerekleri,
- (2) Yerleşim alanlarının durumu,
- (3) Nüfus yoğunluğu,
- (4) Ulaşım durumu,
- (5) Bölgenin sosyal ve kültürel gelişimi,
- (6) Emniyet ve asayiş durumu vb. özellikler,

Karakolların sorumluluk bölgelerinin belirlenmesi; il jandarma alay komutanının önerisi, Valinin uygun görmesi ve İçişleri Bakanının onayı ile,

Jandarma Karakollarının konuş yerleri Valinin önerisi, Jandarma Genel Komutanının uygun görmesi, Genelkurmay Başkanlığının görüşü alındıktan sonra İçişleri Bakanının onayı ile olur.

Devriyelerle kontrol altına alınamayan kritik yerlerde; emniyet ve asayiş sağlamak için geçici ya da daimi asayiş karakolları kurulur. Geçici Asayiş Karakolları, İl Jandarma Alay Komutanının önerisi ve Valinin onayı ile teşkil edilir. Bu karakolların kuvveti il jandarma alay komutanlığınca kuvvet tasarrufu yoluyla sağlanır.

Jandarma karakolları, kendi kuruluş ve kadrolarında gösterilir, bu karakolların kuvveti, karakol komutanıyla birlikte en az sekiz kişidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

HİZMET SINIRI, HİZMET ÖNCELİĞİ, GÖREV VE SORUMLULUK ALANI

BİRİNCİ BÖLÜM

Hizmet Sınırı ve Hizmet Önceliği

Hizmet Sınırı

Madde 8 – Kanun ve nizamlar ile bunlara dayalı olarak yetkili makamlarca verilen emir ve kararların öngörmediği hiç bir görev Jandarmadan istenemez.

Ancak;

a. Jandarma subayları vali ve kaymakam vekilliğine; Jandarma astsubayları bucak müdür vekilliklerine geçici bir süre için verilebilirler. Jandarma iç güvenlik birliklerinin mülki teşkilata tabi olması nedeniyle bu görev ancak, il jandarma alay komutanlıkları ile ast kademelerinde görevli subay ve astsubaylara verilebilir.

b. Suçlar işlenmeden önce ve suç işlenmesini önlemek için, emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak amacıyla alınan önlemler, bu önlemlerin uygulanması; kaçakçılığı önleme, kovuşturma ve soruşturma konusuna ilişkin önlem ve faaliyetler ile ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarına ilişkin

önlem ve faaliyetler, idari nitelikte olup; hizmet sınırının belirlenmesinde jandarmanın mülki görevi olarak değerlendirilir.

c. İşlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemlerin yapılmasına ve bunlara ilişkin adli hizmetlerin yerine getirilmesine dair görevler, hizmet sınırının belirlenmesinde jandarmanın adli görevi olarak değerlendirilir.

Hizmet Önceliği

Madde 9 –

a. Sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hali ile Anayasada öngörülen diğer olağanüstü durumlarda; adli ödev ve isteklerin sayıca çoğunluğundan ötürü hemen yapma olanağı bulamayan yetkili jandarma iç güvenlik birliği komutanı, hangi talebe öncelik verilmesi gerektiğini, Cumhuriyet Savcısı ya da gecikmede sakınca varsa sorgu ve sulh yargıcı ile görüşerek belirler.

b. İvedilik ve personel yetersizliğinden ötürü hemen yerine getirilmesi olanağı bulunmayan, mülki ödev ve istekler konusunda; yetkili jandarma iç güvenlik birliği komutanı, durumu mülki amire yazılı olarak bildirir ve alacağı cevaba göre hareket eder. Ancak aynı zamanda yapılması gereken sayıca çok mülki işlerden, hangisine öncelik verileceği konusu belirlenirken, emniyet ve asayiş sağlanması ve korunmasına ilişkin olanlara öncelik verilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Jandarma Genel Komutanının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 10 – Jandarma Genel Komutanı, tüm Jandarma Teşkilatının Komutanıdır.

Jandarma Genel Komutanının başlıca görevleri şunlardır:

- Jandarma'yı askeri ve mesleki eğitim ve öğretim yönünden yetiştirmek,
- Hizmet ve işlemlerin düzenlenmesini ve yürütülmesini sağlamak,
- Personelin özlük işlerini yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yürütmek, bunlardan yetkili olmadıklarını ilgili makamlara önermek,
- Jandarma teşkilatını denetlemek ya da denetletmek,
- Disiplini sağlamak için gerekli önlemleri almak,
- Sıkıyönetim, Seferberlik ve savaş durumlarında Silahlı Kuvvetler emrine girecek Jandarma birliklerini barıştan itibaren eğitim yönünden hazırlamakla yükümlüdür.

Jandarma Genel Komutanı, teşkilatın sevk ve idaresinden, kanun ve nizam hükümlerinin yürütülmesini sağlamaktan; bunlara dayanan emir ve kararları uygulamaktan sorumludur.

Jandarma Genel Komutan Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 11 – Jandarma Genel Komutan Yardımcısının başlıca görevleri şunlardır:

- Jandarma Genel Komutanı tarafından verilen görevleri yerine getirmek.
- Jandarma Genel Komutanının bulunmadığı zamanlarda vekalet etmek ve yetkilerini kullanmak.
- Jandarma Genel Komutanının emriyle Jandarma teşkilatını denetlemek, yetkilendirildiği diğer konularda gerekli işlemleri yapmak.
- Gerekli gördüğü önerileri Jandarma Genel Komutanına iletmektir.

Jandarma Genel Komutanlığı Kurmay Başkanı, Kurmay Yarbaşkanı ile Başkanlık ve Şube Müdürlüklerinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 12 – Jandarma Genel Komutanlığı Kurmay Başkanı, Kurmay Yarbaşkanı ile Başkan ve Şube Müdürlüklerinin görev yetki ve sorumlulukları çıkarılacak bir yönerge ile saptanır.

Jandarma Bölge Komutanlarının Görev, Yetki, Sorumlulukları

Madde 13 – Jandarma Bölge Komutanları, Bölge içindeki kendisine bağlı bütün jandarma iç güvenlik birliklerinin sorumlu amiri ve komutanıdır.

Bu Komutanlıkların başlıca görevleri;

- Astlarını mesleki, askeri, eğitim ve öğretim yönünden yetiştirmek,
- Disiplini sağlamak,
- Kendi görev ve sorumluluk alanında emniyet asayişini sağlamak için gereken önlemleri almak.
- Personelin özlük işlemlerini yürütmek.
- Seferberlik hazırlıklarını yapmak ve emrindeki birliklere yaptırmak.
- Jandarma Bölge Komutanlığına bağlı birliklerin mülki, adli, askeri ve mesleki görevlerine ilişkin görev ve işlemlerin tam, doğru ve zamanında yapılmasını sağlamak, denetlemek; yanlış ve eksikliklerin nedenlerini inceleyerek gidermek, gerektiğinde soruşturma yapmak.
- Sıkıyönetim hali dahil Bölge düzeyinde iç güvenlik hizmetlerinin planlanması, değerlendirilmesi ve koordinasyonu konularında Bölge Valisine danışmanlık ve yardımcılık yapmaktır.

İl Jandarma Alay Komutanı ile Komutan Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 14 – İl Jandarma Alay Komutanları, il içindeki bütün Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin sorumlu amiri ve komutanıdır.

Görevleri:

- Astlarını mesleki askeri eğitim ve öğretim yönünden yetiştirmek,
- Disiplini sağlamak,
- Kendi görev ve sorumluluk alanında emniyet asayişini sağlamak için gereken önlemleri almak,
- Personelin özlük işlemlerini yürütmek,
- Seferberlik hazırlıklarını yapmak ve emrindeki birliklere yaptırmak,
- İl içindeki Jandarma birliklerinin mülki, adli, askeri ve mesleki görevlerine ilişkin görev ve işlemlerin tam, doğru ve zamanında yapılmasını sağlamak, denetlemek; yanlış ve eksikliklerin nedenlerini inceleyerek gidermek, gerektiğinde soruşturma yapmaktır.

İl Jandarma alay komutan yardımcısı, komutan tarafından verilen görevleri yaparlar. Komutanın yokluğunda aynı yetkileri taşır ve görevlerini yerine getirirler.

İlçe Jandarma Bölük Komutanı ve Komutan Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 15 – İlçe Jandarma Bölük Komutanı, bir ilçe sınırı içinde bulunan ve İlçe Jandarma bölük komutanlığına bağlı birlik ve karakolların sorumlu amiri ve komutanıdır.

Görevleri:

- Astlarını mesleki, askeri eğitim ve öğretim yönünden yetiştirmek,
- Disiplini sağlamak,
- Kendi görev ve sorumluluk alanında, emniyet ve asayişini sağlamak için gereken önlemleri almak,
- Personelin özlük işlemlerini yürütmek,
- Mülki, adli, askeri ve diğer görevleri yerine getirmek,
- Seferberlik hazırlıklarını ve işlerini düzenlemek,
- İlçe Jandarma bölük komutanlığına bağlı birlik ve karakolları denetleyerek, görevin iyi yapılmasını sağlamak ve gerektiğinde soruşturma yapmaktır.

İlçe Jandarma bölük komutan yardımcısı, komutan tarafından verilen görevleri yapar ve komutanın yokluğunda aynı yetkileri kullanır ve görevleri yerine getirirler.

Jandarma Karakol Komutanlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 16 – Jandarma karakol komutanları kendi karakolunun amiri ve komutanıdır.

Görevleri:

- Emri altında bulunan personelin askeri, mesleki bakımdan eğitim ve öğretim yönünden yetiştirmek,
- Kanun ve nizamlar içinde mülki, adli, askeri ve diğer görevleri yürütmek,
- Disiplini sağlamak,
- Kendi sorumluluk bölgesi içinde emniyet ve asayişini sağlamak için gerekli önlemleri almak.

Jandarma İç Güvenlik Birlik Komutanlarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarının Yönerge ile Düzenlenmesi.

Madde 17 – Jandarma Bölge Komutanlıkları, İl Jandarma Alay Komutanlıkları ve ast kademeleri, Jandarma Komando Birlikleri, Jandarma Havacılık Birliklerinin görev yetki ve sorumluluklarının ayrıntıları çıkarılacak bir yönerge ile düzenlenir.

Diğer Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Madde 18 – Jandarma sınır (seyyar), Jandarma eğitim, Jandarma idari ve Lojistik destek birlikleri ile Jandarma Okulları ve görevin özelliğine bağlı olarak kurulacak diğer kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları; İlgili Kanun Tüzük, Yönetmelik, Yönerge, Talimname ve hizmet kadrolarını açıklamalarında gösterilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin Görev ve Sorumluluk Alanı

Genel Esas

Madde 19 – Mülki teşkilata tabi olan jandarma iç güvenlik birliklerinin genel olarak görev ve sorumluluk alanı; polis görev alanının dışı olup, bu alanlar il ve ilçe belediye sınırları dışında kalan ya da polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir.

Mülki Teşkilata Tabi Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin Görev Alanı

Madde 20 – Jandarma sorumluluk alanı dışında olmakla birlikte;

- Polis teşkilatı kurulmamış olması nedeniyle,
- Özel kolluk kuruluşlarının sorumluluk alanına giren yerlerde, Jandarmayı ilgilendiren ihlal ya da suç işlenmesi nedeniyle,

c. Özel kolluk kuruluşlarının sorumluluk alanına giren konularda, bu kuruluş ve kuvvetlerin yokluğundan ötürü meydana gelen ihlal ya da suçlar nedeniyle,

Jandarmanın görevlendirilmesi ya da kendiliğinden, olaya elkoyması mümkündür. Bu gibi durumlarda, Jandarmanın görev yaptığı o yer; Jandarmanın görev alanı sayılır.

Ancak, kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine ait kurum ve kuruluşların, kendi tesis ve yapılarının iç güvenliğinin sağlanması; bu kurum ve kuruluşlarca kendi mevzuatına göre yürütülür. Geçici ve özel nitelik taşıyan, koruma ve kollama konusunda mülki amir tarafından görevlendirme konusu saklıdır.

Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin Sorumluluk Alanının Belirlenmesi ¹

Madde 21 – (Değişik: 25.3.2009-2009/14808 K.)

Esas olarak il ve ilçe belediye sınırları içindeki bölge polisin sorumluluk alanını; il ve ilçe belediye sınırları dışında kalan bölge ise jandarmanın sorumluluk alanını oluşturur.

Kolluk birimlerinin personel, araç, gereç imkânları ve hizmet gerekleri gözönünde bulundurularak belediye sınırları dışında kalan yerlerden bir kısmı polisin görev alanı; belediye sınırları içinde olmakla birlikte şehir meskûn alanlarına uzak bazı yerler ise jandarmanın görev alanı olarak tespit edilebilir.

Yukarıda belirtilen esaslara göre; il ve ilçelerdeki jandarma ve polis sorumluluk alanlarının sınırları, ilçelerde kaymakam, illerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında jandarma ve emniyet temsilcilerinin katılacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Komisyon, vali veya kaymakamın çağrısı üzerine toplanır. Büyükşehir, il veya ilçe belediyesi kurulması, kaldırılması ya da kentleşme veya diğer sebeplerle sınırlarında değişiklik olması halinde, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içerisinde sorumluluk alanları yeniden düzenlenir.

Komisyon tarafından alınan kararlar bir protokole bağlanır ve belirlenen sorumluluk alanlarının sınırları protokole eklenen bir harita veya kroki üzerinde gösterilir.

Sorumluluk alanlarının sınırlarının belirlenmesinde oybirliği sağlanamayan durumlarda kolluk birimleri arasındaki anlaşmazlıklar vali tarafından kesin olarak çözümlenir ve düzenlenecek protokolde bu husus belirtilir.

Hazırlanacak protokol doğrultusunda devir ve teslim ile ilgili işlemler en geç üç ay içerisinde tamamlanır.

Görev ve sorumluluk alanlarını belirleyen protokol ve ekindeki harita veya kroki ile diğer eklerin komisyonca onaylanacak birer örneği mülki amirlik, jandarma ve emniyet birimlerinde dosyalanır. Bunların birer örneği de ilgili kolluk birimlerinin merkez teşkilatlarına intikal ettirmek üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

İlgili kolluk birimi, görev ve sorumluluk alanlarında yapılan değişikliğe göre, teşkilatlanma, planlama, bütçeleme, personel istihdamı konularında gerekli idari işlem ve düzenlemeleri yapar ve tedbirleri alır.

Sorumluluk Alanının Belirlenmesi

Madde 22 – (Mülga: 25.3.2009-2009/14808 K.)

Geçici Görevlendirme

Madde 23 – Gerek Jandarma ve gerekse emniyet teşkilatı kendi sorumluluk alanlarındaki görevlerini, kendi kuvvetleriyle yerine getirmek zorundadır. Ancak, Jandarma ve emniyet teşkilatı, kendi sorumluluk bölgesinde yetersiz kaldıkları takdirde ya da gelişmekte olan olayların değerlendirilmesinde yetersiz kalacakları anlaşıldığında; Jandarma ve polis geçici bir süre için birbirlerinin sorumluluk bölgesinde görevlendirilebilirler. Bu görev hiç bir zaman süreklilik taşımaz. İstenen sonuç alındığında yardıma gelen kuvvet kendi görevine döner.

Jandarmanın polise ve polisin Jandarmaya yapacağı yardım; belirli bir bölgede emniyet ve asayiş görevlerini üzerine almak, devriyeleri gezdirmek ya da toplu kuvvet sevk etmek biçiminde olur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

JANDARMA İÇ GÜVENLİK BİRLİKLERİNİN YETKİ VE GÖREVLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Yetkiler

Genel Yetki

Madde 24 – Jandarma, emniyet ve asayiş sağlama ve kamu düzenini koruma amacıyla Jandarma Teşkilatı, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Polis Vazife ve Selahiyet Kanununda belirtilen gerekli her türlü güvenlik tedbirlerini almaya yetkilidir.

Genel Düzeni Sağlama Yetkisi

Madde 25 – Jandarma;

a. Kendi görev ve sorumluluk alanında; kamuya ait yerlerde düzeni sağlamaya,

b. Polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre çıkarılan Yönetmelikte belirtilen esas ve şartlara uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya,

¹ Bu madde başlığı " Mülki Teşkilata Tabi Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin Sorumluluk Alanı" iken 25/3/2009 tarihli ve 2009/14808 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Yönetmeliğin 1 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

c. Mevzuata aykırı nitelikte taşıt kullananlar ile gerekli belgeleri olmayan uyuşturucu ve keyif verici Madde veya ilaç ve alkol almış olduğu halde taşıt kullananları ve 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununda trafikten men edilmesi hükme bağlanan durumlarda trafikten men etmeye,

Yetkilidir.

Uyarıda Bulunma ve Emir Verme Yetkisi

Madde 26 – Jandarma, kanun ve nizama göre; bir yasağın ihlalini ve bir suçun devamını önlemek için emir verebilir. Ayrıca kanun ve nizamın öngördüğü bir yükümlülüğün yerine getirilmesi, kamu düzeni nedeniyle alınmış kanuni bir önleme uygun davranılması için, kişileri ve kamuyu uyarabilir.

Görevini yaptığı sırada Jandarmaya direnen veya zorla karşı koyanlar, yakalanmadıkları takdirde hareketlerine devam edecekleri kuşkusuz görülüp, uyarıya aldırış etmeyecekleri umulanlar;

Jandarma tarafından yakalanır. Karakola götürülerek hakkında düzenlenecek belgelerle birlikte; bekletilmeksizin, adamlı olarak yirmidört saat içinde adliyeye verilirler.

Kamu ve Kişiler Aleyhine İşlenen Eylem ve Hareketleri Yasaklama Yetkisi

Madde 27 – Jandarma;

a. Genel terbiye ve ahlak kurallarına aykırı, utanç verici veya toplum düzeni bakımından hiçbir biçimde onaylanamayacak davranışlarda bulunanları; bu davranışlara ilişkin, söz, şarkı ve müzikli vb. şekilde gösteri yapanları,

b. Kız, kadın ve genç erkeklere söz atanları, sarkıntılık edenleri ve gençleri her türlü ahlaksızlık veya kötü alışkanlıklara yönelten ve özendirilenleri,

c. Kamunun huzur ve sükununu bozacak şekilde kavga edenleri,

Herhangi bir başvuru veya şikayet olmasa bile, hareketlerinin devamını durdurarak, yasaklar. Bu yasağı dinlemeyenleri veya davranışları, yakalamayı gerektiren bir eylem oluşturanları yakalar. Bu durumlarda tutanak düzenleyerek, gerekli kanuni işlemi yapar.

Kimlik Sorma Yetkisi

Madde 28 – Jandarma, suç işlenmesini önlemek ve işlenmiş suçların faillerini ele geçirmek için veya diğer kanuni yetkilerini kullanırken, kişilerden kimliklerini sorabilir. Bu istem karşısında herkes; nüfus cüzdanı, pasaport veya resmi bir belgeyi göstererek kimliğini kanıtlamak zorundadır.

Usulüne uygun olarak verilmiş emirler çerçevesinde, üniformasız görev yapan emniyet ve asayişle görevli Jandarma personeli; kimlik sorma yetkisini kullanırken, öncelikle kendisini tanıtmaya yarayan resmi belge veya kimliğini göstermek zorundadır.

Bu gibi kimselere kimliklerini kanıtlayabilmeleri için her türlü kolaylık gösterilir. Ayrıca bütün kamu kurum ve kuruluşları ve iktisadi devlet teşekkülleriyle kamu iktisadi kuruluşlarının elinde bulunan haberleşme araçlarından öncelikle yararlanma kolaylığı sağlanır. Bu kuruluş yetkilileri, Jandarmanın bu konudaki istemlerini geciktiremezler.

Kimliği belirlenemeyenler hakkında, "parmak izi ve fotoğraf alma" işlemi uygulanarak serbest bırakılırlar. Ancak bunlardan vatandaşlık durumu şüpheli görülenler ile nüfusa kayıtlı olmadığı anlaşılanlar; elde edilen belgelerle birlikte, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili nüfus idaresine gönderilirler.

Yabancıların TÜRKİYE'deki İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile Pasaport Kanunu hükümleri gözönünde tutulur.

Yakalama Yetkisi

Madde 29 – Jandarma;

a. Halkın rahatını bozacak veya rezalet sayılacak derecede sarhoş olanları sarhoşluk halinde başkalarına saldıranları ve kesin olarak kamunun huzur ve istirahatini bozanlardan yapılan uyarıya aldırış etmeksizin hareketlerine devam edenleri,

b. Görevini yaparken Jandarmaya karşı direnenleri veya görevinden alıkoyacak şekilde engel oluşturanları ve yakalanmadıklarında bu hareketlerine devam edecekleri anlaşılanları,

c. Usulüne aykırı olarak ülkeye girmek isteyen, giren veya haklarında sınır dışı veya başka ülkeye geri verme kararı verilen kimseleri,

Yakalar ve gerekli kanuni işlemi yapar. Ayrıca suç işlemeye yönelik olarak her türlü araç gerecin sağlandığı, planlandığı ve müdahalede gecikildiğinde suçun kesinlikle işleneceği izlenimini veren, hazırlık hareketleri içinde bulunan kimseleri meneder.

Ceza yargılamasıyla ilgili olarak, yetkili makamlarca çıkarılan zoru gerektiren müzakerelerin infazına; ilişkin hükümlerle; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve ilgili mevzuatın yakalama konusuna ilişkin diğer hükümleri ayrıca gözönünde tutulur.

Yakalanan Kişilere Uygulanacak İşlem

Madde 30 – Yakalama; yakalanan kimsenin hareket serbestisinin Jandarma tarafından kaldırılmasıdır. Yakalanan kişi, sözle denetim altına alınabileceği gibi; hareketlerinin şekil ve derecesine göre, gereken ölçüde zor kullanılabilir.

Yakalanan kişilerden gerekenlerin,sarhoşluğunun ve derecesinin uyuşturucu Madde veya alkol tutkunlarının durumun saptanmasında: resmi tabibe,resmi tabip yoksa özel tabibe başvurularak gerekli rapor sağlanır. 0 yerde tabip yoksa, yardımcı sağlık personelinden birinin gözlem raporu yeterlidir.

Yakalama nedenleri, yakalama anında yazılı olarak;bunun hemen mümkün olmaması durumunda sözlü olarak kendisine derhal bildirilir.

Yakalanan kişiler,suçla ilgili olarak Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda öngörülen süreler saklı kalmak kaydıyla; en çok 48 saat gözaltında tutulabilir. Bu kimselerin yeme, içme vb. ihtiyaçlarının karşılanmasında, Jandarma gerekli kolaylığı gösterir.

Jandarmanın emirlerine itaatsizlik durumunda Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun öngördüğü 24 saatlik çabuklaştırıcı süreye uyulur.

Kişileri Arama Yetkisi

Madde 31 – Jandarma;

a. Yakalanan ve gözaltına alınanların,

b. Serseri ve sabıkalı olup; suç işlemeye elverişli herhangi bir şeyi üzerinde bulundurduğundan şüphe edilenlerin,

c. Zorlama tabi şeyleri yanında bulundurduğu konusunda,bu nesnelere üzerinde olduğunu kuşkusuz şekilde düşündüren olayların varlığına bağlı olarak; herkesin,

d. Kendini bilmez durumda olup kimliği konusunda bilgi veremeyen bir kimsenin kimliğinin saptanması gerektiğinde, o kişinin,

e. Kimliğini,nüfus cüzdanı,pasaport veya geçerli resmi bir belge ile kanıtlayamayanların,

Üzerlerini, eşyasını ve taşıt araçlarını arayabilir. Arama sırasında, suç oluşturan veya bir suçla ilgili herhangi bir nesne elde ederse; usulüne uygun bir tutanak düzenleyerek el koyar. Bu nesne ile ilgili kimse hakkında gerekli kanuni işlemi yapar.

Ceza yargılaması ile ilgili aramalar konusunda; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uyulur.

Genel Arama Yetkisi

Madde 32 – Jandarma; gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda, il sınırları içinde valinin,ilçe sınırları içinde kaymakamın somut olay ve gereksinimler için her seferinde yeniden bulunacağı istemi üzerine:

a. Toplantı ve gösteri yürüyüşleri ile ilgili mevzuat kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin düzenini ve güvenliğini bozacak faaliyet ve davranışları önlemek üzere,toplantı veya yürüyüşlerin yapıldığı yerde veya yakın çevresinde,

b. Özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının veya sendikaların genel kurul toplantılarının güvenliğini sağlamak üzere toplantının yapıldığı yerde veya yakın çevresinde,

c. Siyasi parti toplantılarında,toplantıyı düzenleyenlerin başvurması üzerine, toplantının düzen ve güvenliğini sağlamak amacıyla,toplantı yapılacak yerin giriş ve çıkış yerlerinde ve çevresinde,

d. Can ve mal güvenliğinin ve seyahat özgürlüğünün sağlanması için tren, otobüs, vapur, uçak, metro ve benzeri yer üstü ve yer altı toplu taşıma araçları ile hava limanı,iskele,liman,gar,istasyon,otogar,otobüs terminali gibi halkın topluca bulunduğu yerlerle her çeşit spor karşılaşması veya eğlence, müsamere, konser gibi nedenlerle büyük halk topluluklarının birikebileceği yerlerde,

e. Eğitim ve öğretim özgürlüğünün sağlanması için, her derecede eğitim ve öğretim kurumları (askeri okullar hariç) ile yüksek okul ve bağlı diğer kurumların veya eklentilerinin içinde,yakın çevrelerinde,giriş ve çıkış yerlerinde,

f. Öğrenci yurtları, pansiyonları, lokalleri ve bunların eklentileriyle (Silahlı Kuvvetlere ait olanlar dışında) toplumda tedirginlik,korku ve dehşet yaratacak şiddet eylemlerine girişebileceğini gösteren yeterli belirti ve delillerin varlığı halinde kamuya ait ve kamuya açık yerlerde, yerleşme birimlerinin giriş ve çıkış yerlerinde,

g. Cana, ırza, mala veya tasarruf emniyetine tecavüz, sabotaj, adam kaçırmak veya rehin almak silahlı gasp ve soygun,ateşli silahlar ve bıçaklarla bomba ve öteki patlayıcı, parlayıcı ve yakıcı Maddelerle saldırıda bulunmak, uçak, tren, otobüs, vapur ve benzerleri öteki yerüstü ve yeraltı toplu taşıma araçlarını kaçırmak, zaptetmek veya yolcularını rehin tutmak suretiyle toplumda tedirginlik, korku ve dehşet meydana getirerek sırf kamu düzenini bozmağa ve millî güvenliği sarsarak Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetleri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, nitelikleri Anayasa'da belirlenen Cumhuriyeti tehlikeye düşürmeye yönelik şiddet eylemlerine girişileceğini gösteren kesin belirtilerin elde edilmesi halinde, umumi ya da umuma açık yerlerde veya öğrenci yurtlarında veya eklentilerinde veya kentin veya öteki yerleşme birimlerinin giriş ve çıkış yerlerinde veya ana caddelerinde seyreden taşıt araçlarında,

Kanunlara göre elkonulması gerekli araç,gereç ve eşyaların bulundurulup bulundurulmadığının saptanması,suçla ilgili kişileri ele geçirmek amacıyla; kişilerin üstlerini,araçları,eşyaları ve özel taşıtları arar.Suç unsuru gördüklerine el koyar,soruşturma dosyası ile birlikte adli makamlara gönderir.

Vali ve kaymakamın aramaya ilişkin istemi Jandarma tarafından derhal yerine getirilir. Bu istek yazı ile iletilebileceği gibi ivedi durumlarda sözlü olarak da bildirilebilir. Ancak en kısa zamanda yazı ile doğrulanır.

5680 Sayılı Basın Kanunu kapsamına giren basılı eserlerin aranması ve bunlara el konulması genel hükümlere göre olur.

Toplu silah aramalarına ilişkin 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Diğer Aletler Hakkındaki Kanunun ilgili hükümleri gözönünde tutulur.

Kapalı Yerlere Girme Yetkisi

Madde 33 – Jandarma;

- a. İmdat istenmesi veya yangın,su baskını ve boğulma gibi büyük tehlikelerin haber verilmesi veya görülmesi hallerinde bu tehlikelerden kişileri kurtarmak amacıyla;
- b. Ağır cezalı bir suçun işlenmesine veya işlenmekte olan ağır cezalı bir suçun devamına engel olmak için; Konutlara, işyerlerine ve eklentilerine girebilir.

Jandarma yükseköğretim kurumları içinde, kurumun imkanlarıyla önlenmesi mümkün görülmeyen olayların çıkması ihtimali karşısında, kurumun yetkililerinin başvurusu üzerine ve ayrıca herhangi bir davete bağlı olmaksızın suç ve suçluların kovuşturulması için her zaman yükseköğretim kurumlarının binalarına ve eklentilerine girebilir.

Ceza kovuşturması yönünden, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun konuyla ilgili hükümlere göre işlem yapılır.

Elkoyma Yetkisi

Madde 34 – Jandarma;

- a. Kamunun güvenliği için tehlike yaratabilecek veya tehlikeli bir araç olarak kullanılabilir,her türlü nesneye; olay, yer, kişi ve durumla ilgili değerlendirme sonucu, kamu düzeni bakımından gerekli gördüğünde,
- b. Ateşli Silahlar ve Diğer Aletler Hakkında Kanun; "Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler,Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı,Alımı,Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun" ile Türk Ceza Kanununun 264 ncü Maddesi ve konuya ilişkin diğer mevzuata göre; izinsiz taşınması, bulundurulması, yapımı,alım ve satımı vb. yasak olan nesnelere; her zaman:

c. Kanunun suç saydığı eylemleri övücü,kamu düzen ve güvenliğini bozucu ya da genel ahlaka ve terbiyeye aykırı söz ya da görüntüleri içeren ya da kanunla yasaklanmış dillerde film, plak, ses ve görüntü bantları, kasetleri vb. ile resim, yazılı ve basılı kağıtlara,

d. Kanun ve nizamla uygun olarak, dağıtımı durdurulan, toplatılmasına karar verilen ya da suç soruşturma ve kovuşturmasıyla ilgili,sürelili ve süresiz yayınlara, elkoyma.

Bunlardan suç konusu olanları soruşturma dosyası ekinde ilgili adli makamlara gönderir.

Elkonan nesnelere suç oluşturmadığı ya da bir suçla ilgili olmadığı anlaşıldığında: ceza kovuşturmasına başlanmamışsa sahibine iade edilir. Ceza kovuşturmasına başlandıktan sonra iade genel hükümlere bağlıdır.

Suç oluşturmadığı halde,ilgili mevzuat çerçevesinde elkonan nesnelere;

(1) İdari yargı mercilerinde,işlem aleyhine dava açılmışsa; işlemin iptali halinde sahibine iade edilir.

(2) İşlemin iptalinin reddi yönünde karar verilmesi ya da süresi içinde işlem aleyhine dava açılmaması durumunda: elkonan nesnelere ilgili kamu kurumuna devredilir. Devri hizmet gerekleri açısından gereksiz görülen ya da uygun düşmeyen nesnelere ise; imha edilerek tutanakla saptanır.

Ceza kovuşturmasıyla ilgili konularda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer mevzuatın elkoyma ve zorlama ilişkin hükümlerine göre hareket edilir.

Genel Olarak Kapatma Yetkisi

Madde 35 – Jandarma yeterli ve kesin deliller elde ettiğinde, oyerin mülkiye amirinin kararıyla;

a. Genel ahlak ve terbiyeye, genel güvenlik ve kamu düzenine aykırı Devletin Ülkesi ve Milletiyle bölünmezliği esasını,nitelikleri Anayasada gösterilen Cumhuriyet'i yıkmaya,sarsmaya ve bölmeye yönelik; oyun oynanan, temsil verilen, film, görüntü ve ses bant ya da kasetleri vb. ile gösteri yapılan yerleri,

b. Kumar oynanan genel ve kamuya açık yerleri,

c. Uyuşturucu Madde kullanılan,bulundurulmuş ya da satılan vb. yerleri,

d. Kanun ve nizam hükümlerine aykırı hareket edildiği saptanan; genelevleri, birleşme yerlerini ve tek başına fuhuş yapanların evlerini,

e. Kanun ve nizamla aykırı olarak işletilen ya da konulan yasaklara uymayan,açılması izne bağlı yerleri,

Kapatır.

(Değişik: 23.3.1998 - 98/10811 K.) Kapatmayı gerektiren nedenler adli kovuşturmayı gerektiriyorsa soruşturma evrakı derhal Cumhuriyet Savcılığına gönderilir. Bu şahıslar hakkında takipsizlik veya beraat kararı verilmesi veya kapatılan yerin kesin şekilde sahip değiştirildiğinin anlaşılması halinde, mahalli mülki amir tarafından, kapatılan yerin süresinden önce açılmasına karar verilebilir.

(Değişik: 23.3.1998 - 98/10811 K.) Kapatmayı gerektiren nedenler mahkemeye intikal ettirilecek hallerden ise altı aydan, değilse üç aydan fazla kapatmaya karar verilemez.

Rulet, tilt, langırt, v.b.aletlerle ilgili konularda Rulet, tilt, langırt ve Benzeri Alet ve Makinaları Hakkında Kanun hükümleri gözönünde bulundurulur.

Çağrı, Sorgulama ve Bilgi İsteme Yetkisi

Madde 36 – Jandarma;

a. Yapmakta olduğu soruşturmalarla ilgili olarak veya bir görevi yerine getirmek amacıyla bilgi ve görgüsüne başvurulması gereken kişileri çağırır ve kendilerinden gerekenleri sorabilir.

b. Görev alanına giren konularda, ihtiyaç duyulan bilgileri, gerçek ve tüzel kişilerden ve her türlü kurum ve kuruluşlardan isteyebilir.

İlgili kişilerle, kurum ve kuruluşlar Jandarmanın yaptığı çağrıya uymak ve istenen bilgileri eksiksiz ve doğru olarak zamanında bildirmek zorundadırlar. Gizli bilgilerin açıklanmasına ilişkin yasak ve usul hükümleri saklıdır.

Jandarma tarafından (a) bendi uyarınca çağırılan kişiler, çağrıya uymadıkları takdirde zor kullanılarak götürülür ve haklarında kanuni işlem yapılır.

Parmak İzi ve Fotoğraf Alma Yetkisi

Madde 37 – Jandarma;

a. Cumhuriyet Savcılıklarınca; Türk Ceza Kanununa göre ağır hapis cezasını gerektiren ya da kamunun güveni ve mal aleyhine işlenmiş suçlarla her türlü kaçakçılıktan ötürü; hakkında sanık sıfatıyla ceza kovuşturmasına başlanan ya da mahkum olanlar ile serseri ve şüphelilerin,

b. Yabancı memleketlerden TÜRKİYE'ye kaçanların ya da sınırdışı edilenlerin,

c. Kimliğini kanıtlayamayanların,

d. Fuhuş ya da fuhuş yüzünden bulaşan hastalıklarla mücadele mevzuatı hükümlerine göre; kendilerine (Genelev sahibi), (Birleşme yeri sahibi) ve (Genel kadın) adı verilenlerin ve itiyat nedeniyle ya da menfaat kastıyla kendilerini başkalarının zevkine terkedenenlerin; fuhuş konusunda aracılığı itiyat edenlerin, beyaz kadın ticaretiyle uğraşanların ve genel kadın patronlarının,

e. Cumhuriyet Savcılıkları, askeri savcılıklar, adli ve askeri mahkemelerce bir konunun incelenmesi ve soruşturulması için,

parmak izlerinin ve fotoğraflarının alınmasında gerek ve zorunluluk olanların; parmak izlerini ve fotoğraflarını, almaya ve aldırtmaya yetkilidir.

Zor Kullanma Yetkisi

Madde 38 – Jandarma kanun ve nizamla uygun olarak kişileri yakalama veya toplulukları dağıtma sırasında karşılaştığı direnmeleri, kırmak, saldırıya yeltenen veya saldırıda bulunanları etkisiz duruma getirmek için zor kullanabilir.

Zor kullanmanın niteliği ve derecesi karşılaşılan direnme veya saldırıya göre değişmek üzere; yeterli biçimde ve nitelikte bedeni kuvvet, maddi güç ve şartları gerçekleştiğinde her çeşit silah kullanmayı kapsar.

Yakalanan kişinin kaçmasını önlemede, gözaltında bulundurulurken ciddi bir tehlike oluşturması ve özellikle birlikte bulundurulduğu kimseler ve personelin güvenliği için zorunlu görüldüğünde veya intihara kalkıştığı ve bu yolda hazırlıkta bulunduğu, bu davranışlarına engel olmak için; yakalanan kimsenin sağlığına zarar vermeyecek şekilde gerekli önlemler alınır.

Toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda; zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gerecin seçimi öncelikle, kuvvetin başındaki komutana aittir. Bu konuda mülki amirin yetkileri saklıdır.

Silah Kullanma Yetkisi ve Bu Yetkinin Kullanılacağı Durumlar

Madde 39 – Jandarma, aşağıda yazılı hallerde silah kullanmaya yetkilidir:

a. Nefsini müdafaa etmek için,

b. Başkasının ırz ve canına vuku bulan ve başka suretle men'i mümkün olmayan bir saldırıyı savmak için;

c. Ağır cezayı gerektiren bir suçtan sanık olarak yakalanıp nezaret altında bulunan veya herhangi bir suçtan hükümlü veya tutuklu olup da tutulması veya nakil ve sevki jandarmaya verilmiş olunan kişilerin kaçmaları veya bu maksatla jandarmaya saldırıları halinde yapılacak "dur" ihtarına itaat edilmemiş ve kaçmaya ve saldırıya engel olmak için başka çare bulunmamışsa,

d. Korumakla memur oldukları yer, tesis ve diğer yapılar ile karakol ve silah deposu gibi yerlere, elindeki silaha veya kendisine teslim edilmiş kişilere karşı vuku bulacak saldırıyı başka türlü savuşturma imkanı olmamışsa,

e. Ağır cezayı gerektiren ve meşhurat cürüm halinde bulunan suçlarda suçlunun veya infaz kurumu ve tutukeviden kaçan hükümlü veya tutuklunun saklı olduğu yerin aranması sırasında, o yerden şüpheli bir şahıs çıkarak kaçtığı ve dur emrine kulak asmadığı görülerek başka türlü ele geçirilmesi mümkün olmazsa,

f. Görevi sırasında jandarmaya tecavüze veya karşı koymaya elverişli silahların ve aletlerin teslimi emredildiği halde, emrin derhal yerine getirilmiyere karşı gelinmesi veya teslim edilmiş silah ve aletlerin zorla tekrar alınmasına kalkışılmışsa,

g. Jandarmanın görevini yapmasına yalnız veya toplu olarak fiili mukavemette bulunmuş veya fiili saldırı ile karşı gelinmişse,

h. Devlet nüfuz ve icraatına silahlı olarak karşı gelinmişse,

i. Ülke içinde rastlanan kaçakçılar "dur" emrini dinlemez ve havaya ateş açılarak yapılan uyarıya da aldırmaz ise kaçakçıları ele geçirmek için,

j. Ceza infaz kurumlarıyla tutukevlerinden kaçma girişiminde bulunan,tutuklu ve hükümlüler tekrarlanan "dur" emrine itaat etmeyerek girişimlerini sürdürürlerse kaçmalarını önlemek için; topluca fiili saldırıya kalkıştırlarsa,saldırılarını savuşturup ele geçirmek için,

k. Ceza infaz kurumları ile tutukevlerinde,iç yönetimce bastırılmayan isyan, kargaşa,direnme ve kavga çıkması durumunda; cezaevi müdürü ile gardiyanların başvurusu üzerine kuruma girilmesi halinde,(a) ve (b) bentlerinde gösterilen silah kullanma yetkileri çerçevesinde,

Ayrıca, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 1481 sayılı Asayişe Müessir bazı fiillerin önlenmesi hakkında Kanun ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda öngörülen,silah kullanmaya ilişkin özel hükümlerde gözönünde bulundurulur.

Silah Kullanmanın Kapsamı ve Uyulması Gereken Esaslar

Madde 40 – Silah kullanmak deyiminden,mutlaka ateş etmek anlaşılır. Ateş etmek, silah kullanmada en son çaredir. Buna bağlı olarak:

a. Bu yönetmeliğin uygulanmasında silah deyimini; ateşli silahları, kesici ve dürtücü silahları, önleyici, etkisiz duruma getirici ve savunmaya ilişkin aletleri cop, sis ve gaz bombalarını; gaz, boyalı ve boyasız basınçlı su püskürten, personel ve malzeme taşıyabilir zırhlı ve zırhsız araçları, helikopter ve uçakları kapsar.

b. Silah kullanma yetkisine sahip bulunan amir ve görevliler, kanun ve nizamların belirlediği yetkilerini zamanında kullanmaz yada silahlarından yeterince yararlanmazsa,davranış ve tutumunun niteliğine göre cezalandırılır.

"Din ve vicdana göre lazım sayılan hareketler" ile "şahsi tehlike korkusu" yüzünden silah kullanmaktan kaçınmış olmak cezayı kaldırmaz ve hafifletmez.

c. Silah kullanmada, olayın ve durumun özellikleri gözönünde bulundurularak; savunmaya ilişkin aletlerle önleyici ve etkisiz duruma getirici aletleri kullanılmasına öncelik verilir. Daha sonra, kesici ve dürtücü silahlarla, ateşli silahların hedefe yöneltilmesi safhasına geçilir. Etkili olunmadığında, dipçik ve kabzalar kullanılır. Buna rağmen amaç sağlanamamışsa, kesici ve dürtücü silahlarla, ateşli silahlar kullanılır. Ateşli silahların kullanılmasında sırasıyla; önce havaya ihtar atışı yapılır,sonra ayağa doğru ateş edilir. Buna rağmen silah kullanmaya yol açan olay ve durum bastırılmamışsa hedef gözetilmeden ateş edilir.

Bu sıranın her olayda aynen izlenmesi zorunlu değildir. Olayın özelliğine göre, sıra atlanabileceği gibi, şartları varsa doğrudan doğruya hedefe de ateş edilebilir.

Bu gibi durumlarda, neden bu şekilde hareket edildiği olay tutanağında açıkça ve özellikle belirtilir.

d. Ateşli Silahlarla Ateş edilmesi;

(1) Öncelikle bu konuda emir verilmiş olmasına bağlıdır.

(2) Ateş emri verilmemiş olsa bile 39 ncu Maddede sayılan,durum ve özelliklerin ortaya çıkması nedeniyle, silahın kullanma zamanını, ölçü ve tarzını, her alandaki özel şartları gözönünde tutarak; her görevli kendisi değerlendirir ve saptar.

Diğer silahların kullanılması, emirle ve emirde belirtildiği şekilde olur.

Yetkilerin Kullanılması

Madde 41 – Zor ve silah kullanma yetkileri dışında:

Polis Vazife ve Selahiyet Kanununda öngörülen ve yönetmeliğin bu bölümünde ayrıntıları gösterilen görevlerin yapılması ve yetkilerin kullanılması; İl Jandarma alay, ilçe jandarma bölük, bucak jandarma takım ve jandarma karakol komutanlarına aittir.

Jandarma iç güvenlik birliklerinin diğer makam ve memurları; geçerli bir yetki devri olmadıkça ya da yetkili amirlik makamlarının emri olarak verilmedikçe, bu konudaki görevleri yapamaz ve yetkileri kullanamazlar. Ancak bu konulara ilişkin bir ihlalle karşılaştıklarında durumu bir tutanakla belgeler ve silsile yoluyla ilgili makama gönderirler.

Suçların kovuşturulması yönünden Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun öngördüğü yetkiler gözönünde tutulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Jandarmanın Genel Görevleri

Genel Görevler

Madde 42 – Jandarma; emniyet ve asayiş sağlamak, kamu düzenini korumakla yükümlü olup, bu görevlerini iki şekilde yürütür.

a. Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ya da tebliğlere ve genel olarak kamu düzenine uygun olmayan eylemleri, işlenmesinden önce kanun ve nizamlar çerçevesinde önlemek.

b. İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak,

Jandarmanın görevlerini yerine getirirken önde gelen amacı; insana taşınır ve taşınmaz eşyaya en az zarar verilerek, bozulan kanun ve nizam ortamını yeniden kurmaktır.

Jandarma görevin yürütülüşünde kanuni kısıtlamalara ve insani düşüncelere bağlıdır. Faaliyetlerine muhatap olanlara, düşman gibi görülmemesi için gerekli özeni gösterir.

c. Jandarma; Genelkurmay Başkanlığınca gerek duyulan durumlarda sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde gerekli olan bölümüyle Kuvvet Komutanlıkları emrine girer. Bu bölümün dışındaki kuvvetler, yukarıda belirtilen görevlerini devam ettirirler.

d. Jandarma; kural olarak kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Ancak;

(1) Bir mahkeme kararının ya da kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak,

(2) Bir küçüğün gözetim altında ıslahı ya da yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararı yerine getirmek amacıyla,

(3) Toplum için tehlike oluşturan bir akıl hastası, uyuşturucu Madde ya da alkol tutkunu; bir serseri ya da hastalık yayabilecek bir kişinin bir kurumda tedavi, eğitim ya da ıslahı için, kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi ya da bu tedbiri kararlaştıracak makam önüne götürülmesi için,

(4) Usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren ya da hakkında sınırdışı etme geri verme kararı verilen kişilerin, haklarında gerekli işlemi yürütmek amacıyla yakalayabilir.

Suç kovuşturmaları nedeniyle, sanığın yakalanmasına ilişkin hükümler saklıdır.

e. Eski hükümlülerin, sabıkalı ya da şüpheli ve serserilerin, iş ve ilişkilerini araştırır. Belirli zaman aralıklarıyla çevrelerinde gizlice soruşturur ve elde ettiği bilgileri kayıtlara geçirerek; toplumun emniyet ve asayiş yönünden, gerekli önlemleri alır. Bu gibilerin suç işlemesini önler. Jandarmanın bu konuya ilişkin görevleri bir yönergede gösterilir.

f. Suç faili olarak aranan kişilerin, izlenmesi ve ele geçirilmesi amacıyla gerekli teşkilatı kurar, kayıtlarını tutar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği sağlar. Bu konuyla ilgili ayrıntılar, bir yönergeyle düzenlenir.

g. Kamu düzeninin korunması için alınacak önlemler, tehlikenin gerektirdiğinde daha ağır ve sert olamaz. Kişisel sorumluluk kuşkusuyla hizmet zaafı yaratılamaz aksi halde, bu zaafa bağlı olarak doğan zararların Devletçe tazmini sonucu kişilere rücu esasına göre uygun işlem yapılır.

Ceza sorumluluğu ile ilgili olarak genel hükümler uygulanır.

Jandarmanın Diğer Görevleri

Madde 43 – Genel görevler dışında kalan ve özellik taşıyan başlıca görevler şunlardır;

a. Özel Koruma ve Kollama Görevleri:

(1) Adli görevler nedeniyle olay yerine gidecek olan, Hakim ve Savcıların istemi üzerine,

(2) Asayiş açısından kritik bölge ve yollarda; postaların, Devlete ait para nakillerinin güvenliği için zorunlu görülen durumlarda, mülki amirin istemiyle,

Refakat devriyesi ya da özel koruma görevlisi görevlendirilebilir.

Bu görevliler; yol göstermek, refakat ya da korunmasına verilen kişilerin güvenliğini sağlamak, görevlerini yaparken karşılaşacakları, karşı koymaları savuşturmakla görevli ve yetkilidirler.

Bunların ulaşım giderleri, refakat ve korunmasını sağladıkları kurum ve kişilerce karşılanır.

"Devlet Büyüklüğünün Garnizonlara Gelişlerinde Alınacak Güvenlik Tedbirleri ile Emekli Orgeneral, Oramiraller ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin diğer mensupları ve Emeklilerin güvenliği yönetmeliğinin" hükümlerine uyulur.

b. Özel Yasaları gereği, dış güvenliklerinin Jandarma tarafından sağlanacağı öngörülen; bina, tesis ve buna benzer yerler özel koruma ve kollama önlemleri ile korunur.

c. Ele geçirilen uyuşturucu Maddelerin, menşelerinin belirlenmesi amacıyla, bilimsel araştırma ve analizlere tabi tutulması, analiz sonuçlarının bildirilmesi ve konuya ilişkin diğer görevler; "2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelik" uyarınca yerine getirilir.

d. 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliğinin öngördüğü görevleri, İl Jandarmanın Alay Komutanlıkları ve ast kademelerince yürütür.

e. Barut ve Patlayıcı Maddelerle, Silah ve Teferruatının ve Av Malzemesinin Sureti Murakabesine Dair Tüzük hükümleri Jandarma İç Güvenlik Birliklerince yerine getirilir.

Görevin Yürütülüşünde Kıyafet ve Hareket Tarzları

Madde 44 – Jandarma İç Güvenlik birliklerinde; emniyet ve asayişle ilgili görev alan psrsonelin resmi elbise ile görev yapmaları esastır. Ancak suç ve suçluların gizlice takibi, yakalanması ve istihbarat hizmetleri için gerek görüldüğünde İl Jandarma Alay Komutanının izni ile görevin icap ettirdiği değişik kıyafetlerle de hizmet yürütülebilir. Bu gibi durumlarda değişik kıyafette göreve gönderilecek kişiye görev süresince kullanılmak üzere fotoğrafı kimlik belgesi verilir.

Değişik kıyafette görev alan personel, silahlarını görünmeyecek şekilde taşır. Kanun ve nizamlarda gösterilen durumlara uygun olarak silah kullanabilir. Ancak, haklı savunma ve zorunluluk hali dışında, silah kullanmadan önce gerçek kimliğin sözlü olarak açıklanması gerekir. Değişik kıyafette yapılan çalışmalar sırasında her işlem tutanakla saptanır. Gerek tutanakla saptanan ve gerekse tutanağa geçirme imkanı bulunamayan işlemler konusunda; ilgili amire, verdiği özel talimat çerçevesinde sık sık sözlü veya yazılı belge verilir.

Kaçakçılığın önlenmesi ve kovuşturulmasına ilişkin olarak; 6815 Sayılı Kanun hükümleri gözönünde tutulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mülki Görevlerin Genel Esasları

Mülki Görevlerin Esasları

Madde 45 – Jandarma:

- a. Halkın can,ırz ve malını korur.
- b. Suç işlenmesini önlemek ve kamu düzenini sağlamak için gerekli önlemleri alır.
- c. Asayiş ve gerek kamunun,gerekse kişilerin güvenliğini ve konut dokunulmazlığını korur.
- d. Anayasada ve kanunlarda düzenlenen hak ve hürriyetlerin güvenli şekilde kullanılması için gerekli önlemleri alır.
- e. Kamunun huzur ve sükununu bozan; kanunlara, nizamlara ve kamu düzenine aykırı bütün eylemlerin işlenmesine: yasa ve nizamlar gereğince engel olur.
- f. Yardım isteyenlere, korunmaya muhtaç çocuklarla yardım gereken küçüklere; sakat,hasta, yaşlı kimselerle, düşkün ya da kimsesizlere ve yabancılara yardım eder.
- g. Kendi sorumluluğuna verilmiş Devlet sınırlarının güvenliğini koruyucu önlemler alır ve her türlü kaçakçılığa engel olur.
- h. Ceza infaz kurumlarının ve tutukevlerinin dış korumalarını sağlayıcı önlemleri alır.Tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakilleriyle muhafazalarını sağlar.

Mülki Görevlerin Yürütülüş Esasları

Madde 46 – Jandarma mülki görevlerini esas olarak;

- a. 45 nci Maddede açıklanan mülki görevlere ilişkin; herhangi bir ihlal saldırı veya sarkıntılık durumunda,bu gibi tutum ve davranışlara engel olmak, kanunen gerekiyorsa eylemcileri yakalamak ve haklarında gerekli işlemlere girişmek, karşılaşılabilecek direnişleri kırmak ve bastırmak,
- b. Önleyici kolluk görevini, kendi görev bölgesinde düzenli devriyeler gezdirerek aksaksız yürütmek,
- c. Hizmet sırasında dikkatli ve uyanık bulunarak herhangi bir suçun işlenip, işlenmediğini araştırmak, Devlete, kamu veya kişilere, mal ve eşyalara yönelik tehlike, sabotaj, kaza vb. durumlarda gecikmeksizin yardım etmek; kanuni gereğini yerine getirmek,
- d. Gerekli istihbarat faaliyetlerini yürütmek; elde edilen bilgileri değerlendirmek,yetkili mercilere ulaştırmak ve diğer istihbarat ve güvenlik kuruluşlarıyla yakın işbirliği yapmak, şeklinde yürütür.

Devriye ile ilgili özellik ve ayrıntılar bir yönergeyle saptanır.

Emniyet ve Asayişle İlgili Planlar

Madde 47 – Jandarma içgüvenlik birlikleri; emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlamak ve olaylara etkili biçimde müdahale edebilmek amacıyla;

- a. Yardım
- b. Koruma ve Müdahale Harekatı, planlarını hazırlar.

Anayasada öngörülen,olağanüstü hallerle ilgili olarak hazırlanacak planlar; bu konudaki mevzuata uygun tarzda ve yukarıda gösterilen planlarla koordineli olarak hazırlanır.

Hazırlanacak planlar, valinin onayı ile yürürlüğe konur.

Planların birer örneği,mülki amirlik makamlarıyla,jandarma ve polisin ilgili birimlerinde saklanır. Bu planların bir örneği, Jandarma Bölge Komutanlıklarına gönderilir. Jandarma Bölge Komutanları yukarıdaki esaslara uygun tarzda ve emrindeki bütün birlikleri kapsayacak şekilde planlar hazırlar. Bu planlar bölge valisinin onayı ile yürürlüğe konur. Planların bir örneği bölge valiliğinde, bir örneği Jandarma Bölge Komutanlığının ilgili birimlerinde saklanır ve bir örneği Jandarma Genel Komutanlığına gönderilir.

Planların hazırlanışına ilişkin ayrıntılar bir yönergede gösterilir.

Yardım Planı

Madde 48 – Yardım planı; deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler ile büyük kazalarda, insanlar, mallar, konutlar, tesis ve yapılarla, genel hayata etkili olabilecek derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak önlemleri ve yapılacak yardım esaslarını belirtir.

Koruma ve Müdahale Harekatı Planı

Madde 49 – Koruma ve Müdahale Harekatı Planı;

- a. Emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunması ve sürekliliğinin sağlanması,
- b. Devlet Büyüklarının korunmasına ilişkin önlemlerin alınması,
- c. Meydana gelen olaylara müdahale edip, kontrol altına alınması; olayla ilgili kişilerin saptanması, kimlik veya şeklinin belirlenmesi, sanıkların ve delillerin ele geçirilmesi bakımından belirli yönde ve belirli bir alanda aramaların yürütülmesi,konularına ilişkin,harekat esaslarını belirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başlıca Mülki Görevler

Halkın Can, İrz ve Malının Korunması

Madde 50 – Halkın can, ırz ve malının korunması konusunda; genel ve koruyucu önlemler alınması esastır. Kişisel koruma ve kollama ancak, kanun ve nizamalarda özel hüküm bulunması durumunda veya özel nitelik taşıyan durumlarda, yetkili mülki amirin istemiyle yerine getirilir.

Haklı savunma (meşru müdafaa) ve silah kullanma konusuna ilişkin olarak, kanun ve nizamalarda yer alan hükümler gözönünde tutulur.

Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların, mülkün himayesine ve mal güvenliğine ilişkin olarak konulmuş hükümleri gereğince, alınacak önlemler ve denetimler kendi görev ve sorumluluk alanında jandarma tarafından yürütülür.

Olağanüstü Durum ve Olaylara İlişkin Görevler

Madde 51 – Jandarma yangın, sel, deprem, toprak kayması, çığ vb. olaylardan bilgi edindiğinde; kendi amirlerine ve ilgili kamu görevlilerine haber verir. Ayrıca gecikmeksizin olay yerine gider ve gerekli bütün önlemleri alır. Halktan da yardım sağlayarak yangını söndürmeye, tehlikede bulunan insan ve hayvanları kurtarmaya çalışır. Kurtarılan eşyanın yitip, yağmalanmaması için önlem alır. Yangının nedenlerini, diğer olayların yolaçtığı zararları ve kurtarılan nesnelere cins ve miktarını saptar. Olayla ilgili olarak düzenlenen tutanağın bir örneğini mülki amire, bir diğer örneğini de Cumhuriyet Savcılığına verir.

Umumi Hayatta Müessir Afetler, Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ile bu konudaki diğer mevzuat hükümlerinin öngördüğü görevler anılan kanun ve mevzuat çerçevesinde yürütülür.

Bulaşıcı Hastalıklar, Kuduz ve Deli Sevkinde Görevler

Madde 52 – Jandarma İç Güvenlik makam ve memurları; bulaşıcı insan ya da hayvan hastalıklarını öğrendiklerinde "Umumi Hıfzıssıhha Kanunu" ve "Hayvan Sağlık Zabıtası" kanunları başta olmak üzere, konuya ilişkin mevzuat çerçevesinde, öncelikle ilgililere haber verir ve kendi bölgelerinde gereken diğer ödevleri yerine getirirler.

Bu makamlar; kendi bölgelerindeki, kuduz hayvanları ya da bu hayvanlar tarafından ısırılmış kimseleri ilgili sağlık kuruluşlarına ivedilikle bildirmek; bu kuruluşlarca uygulanacak gözetim ve ayırma işlerinde, herhangi bir saldırı ihtimali için, usulüne uygun tarzda iletilen yardım istemlerini yerine getirmekle de yükümlüdürler.

Sevkleri gerekli görülen delilerin başkalarına saldırma ihtimali varsa, sevkten sorumlu olmamak ve yalnızca saldırıya engel olmak görevi; polis teşkilatı olmayan yerlerde Jandarma iç güvenlik makamlarınca yerine getirilir.

Konut Dokunulmazlığının Korunması Görevi

Madde 53 – Kişilerin yerleşmek ve barınmak amacıyla oturdukları yerler ile bunların eklentileri konut olup, konut dokunulmazlığı, buralarda yerleşen insanların yuva huzurunu sağlayan bir güvencedir. Bu amaçla Jandarma; kendi görev ve sorumluluk alanı içinde:

- a. Bütün yurttaşların konutlarını kural olarak, genel kollama ve koruma önlemleri olarak korumakla,
- b. Bu dokunulmazlığın ve konutta oturanların kişisel güvenliklerinin ihlal edileceği hakkında kesin bilgiler ve kuvvetle umulan durumlar varsa; kanun ve nizamalarda uygun olarak, mülki amirce yapılan istek üzerine, bölgedeki güvenlik önlemlerini artırmakla,
- c. Aile, Türk toplumunun temeli olduğundan; konut dokunulmazlığının ihlali sayılmayan diğer aykırı davranışları önleyerek, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğini korumakla, yükümlüdür.

Türk Ceza Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun konut dokunulmazlığının ihlali ve özel hayatın ve aile hayatının gizliliğinin ihlaline ilişkin hükümleri gözönünde tutulur.

Anayasada ve Kanunlarda Düzenlenen Hak ve Hürriyetlerin Güvenli Biçimde Kullanılması İçin Önlem Alma Görevi

Madde 54 – Jandarma

Kişilerin Anayasada ve kanunlarda düzenlenen hak ve hürriyetlerini korkusuz ve kuşkusuz bir biçimde kullanmaları için kendi yönünden gerekli önlemleri alır. Gerçek kişilerin, Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri ile özel hukuk tüzel kişilerinin; yetki ve haklarını kullanmalarına engel oluşturan, hukuk dışı eylem ve davranışları; kanun ve nizamalar çerçevesinde önler ve bastırır.

İzne Bağlı Olarak Açılacak Yerlere İlişkin Yetki ve Görevler

Madde 55 – Polis Vazife Selahiyet Kanununda belirtilen, kamuya açık dinlenme ve eğlence yerlerinin açılması; Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında:

- a. İlçe jandarma bölük komutanının; mevzuata uyarlık, işleticinin geçmişi ve kişiliği ile yer bakımından uygunluk yönünden yürüttüğü soruşturma sonundaki olumsuz bulunmadığını bildirmesine,
- b. Olumlu soruşturma sonucuna bağlı olarak, o yer mülki amirinin açılış izni vermesine, bağlıdır.

Soruşturma sonucunun olumlu ya da olumsuz olması ilçe jandarma bölük komutanlığı için bir sorumluluk doğurmaz. Ancak, kesin idari işlem niteliği taşıyan mülki amirlik kararı aleyhine, idare mahkemelerine

başvurulabilir. Verilen açılış izinleri kazanılmış hak doğurmaz; amaç dışına çıktığı saptanan ya da izne bağlı yer niteliği kalmadığından bu gibi yerler için verilen izinler usulüne uygun şekilde geri alınabilir.

İzinsiz Açılan Yerlere Uygulanacak İşlem

Madde 56 – İzinsiz açılan yerler doğrudan jandarma tarafından kapatılır. Bu yerler için kapatma işlemi uygulanması, usulüne uygun bir başvuruyla izin alınmasına engel olmaz. Bu durumda kapatma işlemi kendiliğinden hükümsüz olur.

Karayollarının iki yanında izinle açılacak yerlere ilişkin hükümler saklı olup; ilgili mevzuatın öngördüğü alan içinde, izinsiz açılan yerler de, Jandarma tarafından kapatılır.

Kapatma işlemleri tutanakla belgelenir ve bu tutanağın bir örneği, ilgili mülki amirliğe gönderilir.

Çalışma izni Verilmesini Gerektiren Faaliyetler Açısından Yetki ve Görevler

Madde 57 – Gazino, bar, pavyon, diskotek, kulüp vb. adlarla anılan içki kullanılan yerlerle; banyo, hamam, sauna, plaj vb. yerlerde kız ve kadınların çalışabilmesi; o yer mülki amirinin iznine bağlıdır.

Yirmibir yaşından küçük yaştaki kız, kadın ve erkekler, hiçbir şekilde bu yerlerde çalıştırılmazlar.

Sarhoşluğa yol açacak ölçüde içki vermeyen ya da içkili eğlenceye yer vermeyen yalnız yemek arasında hafif içkiler veren lokantalarda; yaşı yirmibirden küçük olan kadın ve erkeklerin çalışmasına izin verilebilir.

Ayrıca sanat gösterisi yapacak olup; salonda oturmamak ve yalnız programa katılmak durumundakilere de izin verilebilir.

Turizmi Teşvik Kanununun konuya ilişkin hükümleri göz önünde tutulur.

Bu konuda izin almak üzere başvuruların geçmiş durumu ilgili kuruluşlardan araştırılmadan izin verilmez.

Jandarmanın görev ve sorumluluk alanı içinde bulunan bu yerlerde; hangi ad ve görüntü altında olursa olsun, çalışan kız ve kadınların kimlikleri ve ikametgahları, saptanarak; Jandarma tarafından ayrı ve özel bir deftere kaydedilir ve birer fotoğrafları yapıştirılarak mühürlenir.

Ateşli Silahlar ile Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçakları ile Diğer Aletlere İzin Verilmesi Konusunda Yetki ve Görevler

Madde 58 – Ateşli Silahlar; Bıçaklar ve Diğer Aletler Hakkındaki Kanuna göre, ilgili yönetmelik uyarınca valiler tarafından verilecek izin belgesine ilişkin olarak;

Avda ve sporda kullanılan tüfekler, nişan tabancaları ve av bıçaklarının yapımı, alımı, satımı ve bulundurulmasına dair kanun çerçevesinde; av tezkeresi, yivsiz av tüfek sahipliği belgesi; av bıçaklarının imali, damgalanması, bulundurulması ve taşınması konusundaki yönetmelik uyarınca verilecek izin belgelerince ilişkin niteliklerin soruşturulması; Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında, Jandarma tarafından yürütülür. Bu konuyla ilgili denetim kesintisiz sürdürülür.

Oyun Temsil ve Gösterilere İzin Verilmesi Açısından Yetki ve Görevler

Madde 59 – Olağanüstü hallerde umumi yerler ile umuma açık yerlerde özel tiyatro grupları veya kişilerin oyun göstermeleri, temsil vermeleri ya da gösteri düzenlemeleri için oyun, temsil ve gösterinin yapılacağı tarihten en az 48 saat önce mahalli mülki amirliğine başvurularak izin alınması zorunludur.

Bu konuda izin almak için başvuruların, geçmiş durumu; ilgili kuruluşlardan araştırılmaksızın izin verilmez.

İzin için yapılan başvuruda oyun, temsil ve gösteri ile ilgili kişilerin; kimlikleri, ikametgahları ve hangi devlet uyruğunda oldukları gösterilir. Oyun temsil ya da gösterinin bir senaryosu; senaryosu yoksa konusunu bildiren bir açıklama yazısı başvuruya eklenir.

Kamu düzenini ve güvenliğini bozucu; genel ahlak ve terbiyeye aykırı; Devletin Ülkesi ve milletiyle bölünmezliği esasını, nitelikleri Anayasada gösterilen Cumhuriyeti sarsmaya, Bölmeye ve yıkmaya yönelik; hareket, söz ve müzik içeren oyun, temsil ve gösterilere izin verilmez.

İzin alındıktan sonra, Jandarma bölgesinde bu öğelere aykırı duruma dönüşen oyun, temsil ve gösteriler; Jandarma tarafından yasaklanır ve ilgililer hakkında kanuni işlem yapılır.

Senaryo ve Filmlere İzin Verme ve Denetim Açısından Yetki ve Görevler

Madde 60 – Yurtdışından getirilen filmlerin gösterilmesi, yurt içinde yapılacak filmlerin çekilmesi ve gösterilmesi; yurt içinde yapılacak filmlerin Yurt dışına çıkarılması; kamuya açık yerlerde görüntü bant ve kasetlerinin gösterilmesi ve bu gibi yerlerde gösterilmek üzere yurtdışından getirilmesi konularının gerektirdiği düzenlemelerle,

Senaryo, film ve görüntü bant ve kasetlerinin denetimi, izin verilmesi konularına ilişkin görev ve yetkilerin, özel mevzuatı ve Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'na göre yürütülmesi; kendi görev ve sorumluluk alanında jandarmanın yetkisidir.

Amatör fotoğraf ve film çekilmesi bakımından, belli bir senaryoya dayanmayan ve mevzuata aykırı içerik taşımayan konuların filme çekilmesi veya özel yerlerde gösterilmesi, bu hükmün dışındadır.

Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Hakkındaki Kanun hükümleri gözönünde tutulur.

Küçüklerin Bazı Kamuya Açık Yerlere Girmekle Yasaklanmasına İlişkin Yetki ve Görevler

Madde 61 – Bar, pavyon, kulüp, diskotek vb. yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile, onsekiz yaşından küçüklerin girmeleri; Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında, jandarma tarafından men edilir.

Turizmi Teşvik Kanunu çerçevesinde, belgeli turizm işletmesi olarak belirlenen ve ilgili Bakanlığa uygunluğu saptanıp, izin verilen yerlere; onsekiz yaşından küçüklerin veli ve vasileri yanlarında olmak kaydıyla girebilmelerine ilişkin hükümlere göre işlem yapılır.

Bu yerlere onsekiz yaşından aşağı küçükleri kabul ve oturmalarına müsaade ettiği anlaşılan o yerin işleticileri hakkında kanuni işlem yapılır.

Gürültünün Yasaklanmasında Yetki ve Görevler

Madde 62 – Jandarmanın görev ve sorumluluk alanı içindeki şehir ve kasabalarda, saat 24.00'den sonra herhangi bir şekilde çevre halkının rahat ve huzurunu bozacak tarzda gürültü edilmesi yasaktır.

Bu yasağa aykırı olarak, konut içinde veya dışında gürültü edenler Jandarmaca emir verilerek gürültü etmekten yasaklanır. Bu emir ve uyarının yapılması için, gerekiyorsa konut ve eklentilerine girilebilir.

Gürültünün, bu yolla yasaklandığı durumlarda bir tutanak düzenlenir ve kanuni işlem yapılmak üzere adliyeye gönderilir.

Gürültünün yusaklanmasına ilişkin, emir ve uyarıya aykırı olarak hareketlerine devam edenler; derhal yakalanır ve karakola götürülürler. Haklarında düzenlenecek belgelerle birlikte; bekletilmeksizin, adamlı olarak yirmidört saat içinde adliyeye verilirler.

Düğün, balo, müsamere vb. toplantı ve eğlenceler için, jandarmadan izin alınmış olmak kaydıyla; yukarıdaki hükümler uygulanmaz.

İl İdaresi Kanunu çerçevesinde, mülki amirin genel emirlerle getireceği düzenlemeler ve Türk Ceza Kanununun konuyla ilgili hükümleri gözönünde tutulur.

Yardım Gerekenlere Karşı Görevler ve Konuya İlişkin Yetkiler

Madde 63 – Jandarma

a. Bir tehlike karşısında bulunan ve imdat isteyen herkese yardım etmekle,

b. Yolda hastalanan, kazaya uğrayan ve yerine gitmeye gücü bulunmayan kimselere; uygun bir ulaşım aracı sağlamak, ilgili sağlık kuruluşuna göndermek ya da sağlık personeli bulmak, ailelerine haber vermek, gerekiyorsa refakat etmekle,

c. Ulaşım araçlarına yetişemeyenlere ya da bu araçların çeşitli nedenlerle hareket edememesi durumunda yolundan kalan; dolayısıyla gidecek yeri olmayan ya da uygun bir yer sağlamaktan yoksun olanlara; uygun bir yer bulma çarelerini aramakla,

d. Sokaklarda serseri gibi dolaşan ve oturduğu yeri bildirme gücü bulunmayan düşkün durumdaki kimselerin ya da çocukların kanuni temsilcilerini araştırıp, bulmak ve kendilerine teslim etmekle; kanuni temsilcileri olmayanları ise, ilgili sosyal yardım kuruluşlarına ya da belediyelere teslim etmekle,

e. Bir yer ya da yol sormak için başvuranlara gereken bilgiyi vermekle, yükümlüdür.

Gerek sokaklarda serseri gibi dolaşan çocukların, gerekse düşkün durumda bulunanların kanuni temsilcileri, bu gibileri teslim almaktan kaçındıklarında; durum jandarmaca bir tutanakla saptanır ve kanuni işleme girilir.

Ayrıca Türk Ceza Kanunu ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa göre beden, ruh ve ahlaki gelişmeleri tehlikede bulunan ve korunmaya muhtaç çocukları saptamak, ilgili makamların gerekli önlemleri almalarını sağlamak da jandarmanın görevidir.

Özel Kolluk ve Güvenlik Teşkilatlarının Görevine Giren Konularda Yetki ve Görevler

Madde 64 – Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerine ya da özel kanunları gereğince, özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere ait olmak üzere belirli bir hizmet ya da belirli bir kuruluşun güvenliği için, özel kolluk teşkilatı ya da özel güvenlik teşkilatı ancak kanunla kurulabilir.

Bu gibi kolluk ve güvenlik teşkilatlarının amir ve memurlarının bulunmadığı durumlarda; Jandarma, kendi görev ve sorumluluk alanı içinde olmak kaydıyla; bunlara ait yetkileri kullanır ve görevleri yürütür. Bu konuda; kanun, tüzük, hükümet emirlerine ve kamu düzenine aykırı hareketlerin önlenmesi ve işlenmiş olan bir suçta Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda öngörülen acele tedbirlerin alınması Jandarmanın görevidir. Kanun ve nizamlarda ayrı bir hüküm bulunmadıkça; yapılan işlem ve soruşturmaları sonuçlandırmak üzere, bütün belge ve bilgiler özel kolluk ve güvenlik teşkilatına devredilir.

Özel kolluk ve güvenlik teşkilatlarına bağlı amir ve memurlar, Jandarmanın görevine giren bir olayla karşılaştıklarında; kanun ve nizamlarda başka bir hüküm yoksa, olaya el koyar. Jandarmaya haber verir ve yitebilecek delilleri toplar, olay yerini korur. Olayla ilgili eylemcileri yakalar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevlerinin Dış Korunması, Tutuklu ve Hükümlülerin Sevk, Nakil ve Muhafazası

Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevlerinin Dış Korunması

Madde 65 – Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevlerinin dış korunması Jandarmaya aittir. Bu yerlerde görev alacak birliklerin teşkilat, konuş ve kuruluşu Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevlerinin özellikleri dikkate alınarak Jandarmanın kendi kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Ceza İnfaz Kurumu ve tutukevlerinin korunmasına memur edilen Jandarmanın görevi; dışarıdan emniyet ve koruma tedbirleri almak, tutuklu ve hükümlülerin kaçmalarına meydan vermemekten ibarettir. Jandarmaların hükümlü ve tutuklularla görüşmeleri ve ilişki kurmaları, Ceza İnfaz Kurum ve tutukevinin içindeki işlere karışmaları yasaktır. Ceza İnfaz Kurumu ve tutukevinin içinde burada görevli olanlarca bastırılmayacak genel bir hareket ve kargaşa meydana geldiğinde Ceza İnfaz Kurum ve tutukevi müdürü veya vekili veya gardiyanların başvurusu üzerine Jandarma olaya müdahale ederek sükünü sağlar.

Muhafız Jandarmalar hiçbir şekilde Ceza İnfaz Kurumu ve tutukevinin iç işlerinde ve gardiyanlık görevlerinde kullanılamazlar.

Jandarmalar Ceza İnfaz Kurumu ve tutukevlerine girmesi yasak olan silah alet ve eşyanın bu yerlere sokulmasına engel olurlar.

Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevlerinin yetkili amir ve memurlarınca verilmiş izin ve Jandarma muhafazasında olmadıkça bu yerlerden hiçbir tutuklu ve hükümlü dışarıya gönderilemez.

Tutuklu ve Hükümlülerin Soruşturma ve Duruşmaya Götürülmesi

Madde 66 – Soruşturma ve duruşmalar için sorgu hakimine ya da mahkemeye götürülecek tutuklu ve hükümlülerin isim listesi, infaz kurum müdürü tarafından, koruma görevini yürüten Jandarma Komutanına bir gün önce yazılı ile bildirir. Jandarma Komutanı muhafız devriyenin kuvvetini saptayarak, hükümlü ve tutukluları istenilen yer ve zamanda hazır bulundurur.

Hükümlü ve tutukluların gerek yolda gerek adliyede başkalarıyla görüşmeleri ve birşey alıp vermelerine izin verilmez.

Hükümlü ve tutuklular hakim in ya da mahkemenin önüne götürüldüğünde, inzibat aletleri çıkarılır ve bağlı olmayarak girmeleri sağlanır. Bu yerlerden çıkışta inzibat aletleri tekrar takılır.

Sevk ve Nakil İstemi

Madde 67 – Bir İnfaz kurumu ve tutukeviden diğer bir ceza infaz kurumu ve tutukevine gönderilmesi gereken tutuklu ve hükümlüler, kanunen yetkili makamın yazılı istemi üzerine, Jandarma iç güvenlik kuvvetlerince istenilen yere götürülürler. Bu yazılı istemin nakil tarihinden en az bir gün önce Jandarma makamlarına gönderilmesi şarttır.

Sevk ve Nakil Masrafları

Madde 68 – Sevk ve nakledilecek hükümlü ve tutukluların yiyecek ve götürülecekleri yere kadar olan taşıt gideri ile sevk ve nakilde görev alan Jandarma personelinin gidiş ve dönüş taşıt giderleri ilgili makam tarafından verilmedikçe; Jandarmadan sevk ve nakil görevi istenemez ve Jandarmalar tarafından bu durumdaki hükümlü ve tutuklular teslim alınmaz.

Sevk ve Ulaşım Aracının Seçilmesi

Madde 69 – Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakillerinin bu iş için ayrılmış olan Ceza İnfaz Kurumu araçlarıyla yapılması esastır. Bu gibi araçların bulunmaması ya da sevk ve naklin bu araçlarla yapılamaması durumunda; öncelikle kamuya ait kitle ulaşım araçlarından ya da diğer toplu taşıma araçlarından yararlanılır. Kamuya ait kitle ulaşım araçlarıyla sevk sırasında ilgili kamu kurumlarınca özel bir bölüm ayrılması zorunludur. Sağlık açısından özürü ve zorunlu olanlar dışında özel taşıtlarla sevk yoluna gidilemez.

Sevk ve Nakil Edilecek Tutuklu ve Hükümlülerin Teslim Alınması

Madde 70 – Tutuklu ve hükümlülerin teslim alınması sırasında öncelikle bu kimselerin yetkili makamlarca sevk ve nakli istenen kimseler olup olmadığı araştırılarak, üstleri aranır. Yanlarında silah, kaçmalarına yardım edecek tehlikeli bir alet ya da para ve kıymetli eşya varsa alınır. Teslim alınan nesnelere cins ve miktarlarını gösterir bir alındı belgesi, tutuklu ve hükümlülere verilir. Yapılan işlem sevk pusulasına yazılır.

Sevk ve nakledilecek yere varıldığında, alınan bu nesnelere tutanakla; tutuklu ve hükümlülerin yanında ilgili kurum yetkililerine teslim edilir.

Sağlık açısından sevke engel bir durumun varlığı doktor raporuyla saptandığında sevk yapılmaz. Durum ilgili makama yazılı bildirilir.

Kadın ve Erkeklerin Birlikte Sevk ve Nakli

Madde 71 – İştirak halinde suç işlemiş olanlar ile kanunen önemli ilişki sayılacak derecede yakınlığı olanlar dışında; erkek ve kadın tutuklu ya da hükümlüler, birlikte sevk edilemez.

Sevkedilen Tutuklu Ya da Hükümlünün Yolda Hastalanması

Madde 72 – Sevk ve nakil sırasında tutuklu ya da hükümlü yolda hastalandığında hekim ya da sağlık kuruluşu bulunan en yakın Jandarma Birliğine kadar götürülerek muayene ve tedavileri yaptırılır. Bu gibilerin yola devam edemeyecekleri hekim muayenesi ile anlaşıldığında; iyileştikten sonra usulüne uygun biçimde sevk edilmek üzere, bütün eşya ve evrakı ile birlikte en yakın Cumhuriyet Savcılığına teslim edilir.

Sevkedilen Tutuklu ya da Hükümlünün Yolda Ölmesi

Madde 73 – Sevk ve nakil sırasında tutuklu ya da hükümlülerden birisi öldüğünde durum en elverişli haberleşme aracı ile en yakın jandarma iç güvenlik birliği komutanlığına ve bu komutanlıkça da o yerin Cumhuriyet Savcılığına bildirilir. Bu konuda devriye komutanının düzenleyeceği tutanak ilgili makama verilir.

Sevk ve Nakil Sırasında İsyan ve Firara Teşebbüs

Madde 74 – Sevk ve nakil sırasında tutuklu veya hükümlülerin isyan ya da firar hazırlığı içinde olduklarından kuşkulandığında, sevke görevli devriye komutanı tarafından, böyle bir harekete kalkıştıklarında silah kullanılacağı ihtar edilir. Bu ihtara uymayarak firara teşebbüs etmeleri durumunda firarın başka şekilde önlenmesine imkan bulunmazsa silah kullanılır.

Silah kullanma sonunda tutuklu ya da hükümlülerden birisi yaralandığında veya öldüğünde durum en elverişli haberleşme aracı ile en yakın Jandarma İç Güvenlik Komutanlığına ve bu komutanlıkça da o yerin Cumhuriyet Savcılığına bildirilir. İlgili iç güvenlik birlik komutanının vereceği emre göre hareket edilir. Yaralının iyileştirilmesi için önlem alınır ve durum bir tutanakla saptanır.

Bu gibi durumlarda diğer tutuklu ve hükümlülerle sevkle görevli Jandarmaların sevk devam edip edemeyeceklerini Cumhuriyet Savcısı belirler. Jandarmaların tutuklanması ya da soruşturmanın uzaması durumunda sevk işlemi o yer Jandarması tarafından yapılır.

Sevk ve Nakil Sırasında Konaklama

Madde 75 – Sevk ve nakillerde, gidilecek yere gündüz varılacak biçimde hareket edilir. Zorunluluk nedeniyle konaklamak durumunda kalırsa; tutuklu ve hükümlülerin geceyi yol üzerinde bulunan il ya da ilçe merkezlerindeki ceza infaz kurumu ile tutukevlerinde, zorunluluk varsa Jandarma iç güvenlik birliklerinin emniyet odalarında geçirmeleri sağlanır. Bucak ve köylerde ise; Jandarma Karakolunda, karakol yoksa köy odasında gerekli önlemler alınarak kalınabilir.

Sevk ve Nakil Sırasında Alınacak Önlemler

Madde 76 – Tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakli sırasında kaçmalarını önlemek için sağlığa zarar vermeyecek gerekli bütün önlemleri alınır. Sevkten önce sevk yapılacak yerin jandarma iç güvenlik birliği komutanlığına bilgi verilerek kendi yönünden gerekli önlemleri alması sağlanır.

Tutuklu ve Hükümlülerin Sağlık Kuruluşlarında Muhafazası

Madde 77 – Tutuklu ve hükümlülerden, hastalananların ceza infaz kurum ve tutukevlerinin kendi revirlerinde iyileştirilmeleri esastır. Zorunlu durumlarda diğer sağlık kurumlarına sevk edilenlerin, bu yerlerde muhafazası Jandarma tarafından sağlanır.

Sağlık kurumlarında önceden, Jandarmanın görüşü alınarak tutuklu ve hükümlülerin iyileştirilmeleri sırasında konabilecekleri özel yerleri ilgili kuruluşlarca hazırlanır ve her an hizmete hazır ve bakımlı bulundurulur. Sağlık kurumlarına sevk edilen mahkum ve tutuklular kanun ve nizamlarda öngörülen esaslara uygun tarzda önlemler alınarak bu yerlere konur ve Jandarma tarafından muhafaza edilirler.

Çalıştırılan Tutuklu ve Hükümlülerin Muhafazası

Madde 78 – Adalet Bakanlığınca düzenlenen, tutuklu ve hükümlü çalıştırma faaliyetleri sırasında, tutuklu ve hükümlülerin muhafazası Jandarma tarafından sağlanır.

Kanunda ve Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzükte öngörülen diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenlenen tutuklu ve hükümlü çalıştırma faaliyetleri sırasında ise, muhafaza görevi ceza infaz kurumu ve tutukevlerinin kendi yönetimi ve personeline yürütülür.

Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevlerinin Dış Koruması, Tutuklu ve Hükümlülerin Sevk ve Nakliyle Muhafazasına İlişkin Yönerge

Madde 79 – Ceza İnfaz Kurumu ve tutukevlerinin dış koruma görevi ve bu kurum yönetimi ile ilişkiler; sevk ve nakil konusuna ilişkin başlıca görevler, personel ve taşıt seçimi, sevk ve nakil sırasında alınacak önlemler ve diğer ayrıntılar çıkarılacak yönergede gösterilir.

ALTINCI BÖLÜM

Özel Kanunlara İlişkin Yetki ve Görevler

Özel Kanunlara İlişkin Yetki ve Görevler

Madde 80 – Jandarma bu yönetmelikte ayrıntıları gösterilen görev ve yetkileri dışında, diğer genel ve özel kanunlarda yer alan ve Jandarmanın mülki görevleri içinde olup, idari kolluk makamlarınca;

- İzin verme,
  - Beyanname ya da bildirim alma,
  - Gözetim ve denetimde bulunma,
  - Emir verme ve uyarıda bulunma,
- konularına ilişkin görevleri yürütür.

Ayrıca Kanun ve nizamla uygun olarak; kapatma, elkoyma, yasaklama ve diğer yetkilerini kullanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Adli Görevlerin Genel Esasları

Adli Görevlerin Esasları

Madde 81 – Adli görevler; işlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmayı ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirmeyi kapsar.

Bu esas çerçevesinde Jandarma;

a. Suçları aramak, herhangi bir ihbar ya da şikayet beklemezsizin, bütün istihbarat tekniklerinden yararlanarak, suçları ve suçluları ortaya çıkarmak,

b. Olayın aydınlanması, adli makamlarca konunun yeterince anlaşılması için gerekli Acele Önlemleri almak ve bu anlamda olmak üzere; suç ve suçun sanığı olabilecekleri, bunlarla ilgili delilleri aramak, saptamak; toplayıp korumak, olay yerini aynen ya da resim, kroki vb. yöntemlerle koruyucu önlemler almak,

c. Düzenlenen belgeleri, toplanan delilleri, suçun sanık ve ilgililerini; ilgisine göre Cumhuriyet Savcılığına ya da diğer yetkili makamlar, kanun ve nizamlarda öngörülen esaslara uygun olarak göndermek,

d. Cumhuriyet Savcısının ya da diğer yetkili adli makamların, kanun ve nizamlar çerçevesindeki isteklerine uygun olarak; gerekli soruşturma işlemlerini yerine getirmek, bilgi vermek ve yetkilendirilmişse Hazırlık Soruşturmasını bir bütün olarak, baştan sona yürütmek,

e. Gereğinde zor kullanma yetkisi veren müzekkereler olarak; ihzar, tutuklama, yakalama ve hapsen tazyik müzekkerelerini yerine getirmek,

f. Polis teşkilatı olmayan yerlerde duruşmaların güvenlik ve disiplinini sağlanması ya da diğer adli işlemlerin yürütülüşü sırasında önlem alınması için; Cumhuriyet Savcılığı aracılığıyla iletilen kanun ve nizama uygun istekleri yerine getirmek,

g. Zor kullanılması gereken durumlarda, görevi yerine getirirken engellenme ya da saldırıya uğrama tehlikesinin bulunduğu durumlarda; icra memurları tarafından, yazıyla istenen yardım görevinin gereğini yapmak, yükümlülüğündedir.

Adli Görevlerin Yürütülüş Esasları

Madde 82 – Adli görevlerin yürütülüşüne ilişkin esaslar, görevin özellikleri gözönünde tutularak; bu yönetmeliğin ilgili Maddelerinde ayrı ayrı açıklanmıştır. İlgili Maddede hüküm bulunmayan konularda, diğer kanun ve nizamlarda yer alan hükümlere göre hareket edilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Suçların Aranması Ortaya Çıkarılması ve Öğrenilmesi

Mülki Görevler Sırasında Suçların Ortaya Çıkarılması ve Öğrenilmesi

Madde 83 – Jandarma, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin sağlanıp korunması ve kollanması, suç işlenmesini önlemek için gerekli önlemlerin alınması şeklinde yürütülen, mülki görevlerini, yerine getirirken; doğrudan kamu adına kovuşturulan suçlardan birinin işlendiğini gördüğünde, hiç bir başvuru ve emir beklemezsizin suça elkoyar. Kanuni gereğini yapar.

Şikayet üzerine kamu adına kovuşturulan ya da kişisel dava yoluyla kovuşturulan suçlardan birinin işlendiğini gördüğünde; suçun devamını önler. Suçtan zarar görenin usulüne uygun şikayeti üzerine ya da bu kimsenin akıl, ruh ve beden sakatlığı ya da yaş küçüklüğü nedeniyle şikayet koşulu aranmayan durumlarda, bu tür suçlara da elkoyar. Kanuni gereğini yapar.

Suçun şikayete bağlı olup olmadığı bilirkişi incelemesiyle anlaşılacak olan ve kuşkulu gözükten her durumda, doğrudan kovuşturulan suçlardaki gibi hareket eder.

Suçların Öğrenilmesinde Diğer Kaynaklardan Yararlanma

Madde 84 – Suçların Jandarma tarafından öğrenilmesi;

a. Özel kolluk ve güvenlik teşkilatı, amir ve memurlarının, elkoydukları ve kendi ilgi alanları dışında kalan suçları, Jandarmaya haber vermeleriyle,

b. Diğer kamu görevlilerinin, görevlerini yaptıkları sırada ve görevlerine ilişkin, doğrudan kamu adına kovuşturulan suçları, ilgili makama haber verme yükümlülüklerinden ötürü; Jandarmaya bu gibi suçları bildirmeleriyle,

c. Kişiler aleyhine işlenmiş bir suçun iz ve delillerini gören hekim, ebe ve diğer sağlık personelinin, kamu görevlisi olmasalar bile, ilgili makama haber verme yükümlülüklerinden ötürü; Jandarmaya bu konuda bilgi vermeleriyle,

d. Şüpheli ölüm olaylarında, bütün kolluk, belediye memurları ve köy muhtarlarının yükümlülükleri gereği; durumu Jandarmaya bildirmeleriyle,

e. Diğer özel kanunlarla konulmuş yükümlülükler çerçevesinde, ilgililerin suç olaylarını Jandarmaya bildirmesiyle,

f. İstihbarat teknikleri çerçevesinde yapılan çalışmalar ve ajan, muhbir ve mutemet olarak nitelenen kimselerden gizli haber elde edilmesiyle,

olur.

Bu yolla elde edilen haberler resmi yazıyla bildirilmemişse duruma uygun bir tutanakla saptanır. Böylece suça elkoyan Jandarma; acele önlemler almayı gerektiren durumlar olmadıkça, elde ettiği suç haberlerini Cumhuriyet Savcılığı ya da ilgili diğer adli makamlara bildirmekle yetinir.

Genel Olarak İhbar

Madde 85 – Kanunlarda yazılı istisnalar dışında yurttaşların ihbar görevi yoktur. Bu nedenle, suçların ve suçluların öğrenilmesi için; Devlet ve Yurttaş ilişkilerini istenen düzeye çıkartabilmek bakımından bütün Jandarma Komutanları, gerekli düzeni karar ve haber kaynaklarını geliştirmeye özen gösterirler.

İhbar deyimi; suçun faili ve suçtan zarar gören dışında kalan üçüncü kişilerin her türlü suça ilişkin olarak, Jandarmaya yaptıkları suç duyurularını ifade eder. Ayrıca, doğrudan kamu adına kovuşturulan suçlarda, suçtan zarar görenin suç duyurusu da ihbar olarak nitelenir. İhbar üzerine suçu öğrenen yetkili ve görevli Jandarma makamı ya da memurları suça el koyar. Kanuni gereğini yaparlar.

Suç ortaklarının ihbarına ilişkin olarak kanunlarda yeralan özel hükümler saklıdır.

İhbarların, Jandarmaya iletilmesinde herhangi bir özel şekil şartı aranmaz. Sözle yapılan ihbarlar için ihbar tutanağı düzenlenir. Ancak, suçtan zarar görenlerin ihbarını ayırt etmek için, düzenlenen ihbar tutanağının başlığı "Şikayet Tutanağı" olarak yazılır.

İhbarcının kimliği saptanamayan, telefonla vb. tarzda yapılan ihbarlar; istihbarat tekniklerine göre değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucu, güvenilir bir haber olarak kabul edileceği anlaşılırsa; gerekli işlemlere girilir.

İhbarcının kimliğinin rızası olmadıkça açıklanmayacağına ilişkin, özel kanun hükümlerine bağlı olarak; ihbar, ihbarı yapanın hakkında suç oluşturmadıkça ihbarcının kimliği hiçbir makama açıklanamaz.

Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde; Vali, Kaymakam ve bucak müdürlerine iletilen ihbarlar, bu makamlarca acele önlemler alınması gereken durumlarda ve Jandarmanın görev ve sorumluluk alanındaki suçlarla ilgili olduğunda, yetkili Jandarma İç Güvenlik Birliği Komutanına gönderilir.

Jandarma Teşkilatı içinde; ihbarları kabul ederek, gerekli işleme girişmekle yükümlü olan makamların dışındaki yerlere yapılan ihbarlar; ivediliği de gözönünde tutularak, yetkili ve görevli makama gönderilir.

Genel Olarak Şikayet

Madde 86 – Şikayet; şikayet üzerine kamu adına kovuşturulan suçlarda, suçtan zarar gören ya da şikayet hakkına sahip diğer kişiler tarafından, kanunda gösterilen belirli şekil ve sürelerle uyularak, kovuşturma yapılmak üzere ilgili makama başvurulmasıdır.

Jandarmaya yapılacak şikayetler, ancak bir dilekçeyle yapılabilir. Dilekçeyle olmayan şikayetler için tutanak düzenleyerek, acele önlemler alınması yoluna gidilemez. Bu yolla hareket edilmesi sonucu; suçtan zarar görenin şikayet ya da dava hakkının düşmesine neden olanlar, hareketinin niteliğine göre cezalandırılır. Bu dilekçelerin kabulü sırasında Kanunun ilgili hükümleri gözönünde tutulur.

3005 Sayılı Kanun kapsamına giren suçüstü durumları ile bu kanunun yer ve zaman kaydına bakılmadan uygulandığı durumlara ilişkin sözlü şikayetler; tutanağa geçirilerek suça elkonur ve diğer kanuni işlemlere girilir.

Telgrafla yapılan şikayetlere, dilekçe ile yapılmış şikayet gibi işlem yapılır. Telgraf metninin posta idaresine verilen aslındaki eksikliklerden dolayı, Jandarma sorumlu tutulmaz.

Şikayet açısından, zamanaşımı süresi dolmuş olsa bile; dilekçenin kabul edilerek, Cumhuriyet Savcılığına ya da ilgili makama gönderilmesi zorunludur.

Şikayetçi, şikayetinden vazgeçtiğinde; sanıklar yakalanmış ya da hazır bulunuyorsa; kendilerinden vazgeçmeyi kabul edip etmedikleri de sorularak, durum bir tutanakla saptanır.

Hakim ya da bilirkişiye başvurularak, olayın niteliğini aydınlatmayı gerektiren bir durum varsa; vazgeçilmiş olsa bile, durum aydınlanıncaya kadar, yakalanmış sanıklar serbest bırakılmaz.

Vazgeçme sözkonusu değilse, düzenlenen belgeler, deliller ve yakalama şartlarına bağlı olarak yakalanmış sanıklar adamlı olarak,

geçerli bir vazgeçme durumunda ise, vazgeçme tutanağı ve diğer ekleri silsile yoluyla Cumhuriyet Savcılığı ya da ilgili diğer makamlara gönderilir.

Kişisel dava yoluyla kovuşturulabilen suçlara ilişkin, sözlü ya da yazılı başvurular kabul edilmekle birlikte; acele önlemler alınmaz. İlgili kişisel dava açabileceği konusunda uyarılır ve başvurusu silsile yoluyla Cumhuriyet Savcılığı ya da ilgili diğer makamlara gönderilir.

Şüpheli Ölüm Olayları

Madde 87 – Şüpheli ölüm olayı niteliği taşıyan;

- Bir ölümün doğal nedenlerden ileri gelmediği şüphesini uyandıran belirtiler bulunması,
- Kim olduğu bilinmeyen bir kişinin ölüsünün bulunması,

durumlarında; Jandarma olayı derhal Cumhuriyet Savcılığına ya da Sulh hakimine bildirmekle yükümlüdür.

Bu gibi durumlarda ölünün gömülmesi, ancak Cumhuriyet Savcısı ya da Sulh hakimi tarafından verilecek yazılı izinle olur. Bu nedenle Jandarma, gerekli izin alınmadan ölünün gömülmesini engeller.

Ayrıca, yapılacak işlemlerin yürütülmesi için gerekli önlemleri alır. Ölüm olayından şüpheye yol açan nedenlerle ilgili inceleme ve araştırmaları yapar.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Jandarmanın Suçlara Elkoymada Görevleri

Doğrudan Kovuşturulan Meşhut Suçlara Elkoymada Başlıca Görevler

Madde 88 – İşlenmekte olan suç, meşhut suç olduğu gibi; henüz işlenmiş olan suç ile suçun işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören ya da başkaları tarafından, kovalanarak ya da suçun pek az önce işlendiğini gösteren eşya ve izlerle yakalanan kimsenin işlediği suç da meşhut suç olarak nitelenir.

Bu nitelikteki bir suçun; 3005 sayılı "Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu" nun uygulanmadığı yer ve durumlarda; Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında işlendiğini haber alan ya da gören, ilgili Jandarma makam ve memurlarının başlıca görevleri şunlardır;

a. Silsile yoluyla ve şekle bağlı olmayan bir ön raporla, Cumhuriyet Savcısına ya da yetkili diğer adli makama durumu bildirmek,

b. Daha sonra olay yerine, yeter kuvvetle ve ivedi hareket etmek;

(1) Suç işlenmesi devam ediyorsa, gerekli müdahaleyi yapıp, olayları sona erdirmek,

(2) Olay sırasında yaralanmış olanlar varsa gecikmeden bunların hekim, ebe ya da bir sağlık kurumuna sevkini sağlayarak gerekli yardımı yapmak, hayati tehlike bulunup bulunmadığına ilişkin hekim raporunu, doğrudan yazılarak ilgili sağlık kurumundan sağlamak, olay yerine Cumhuriyet Savcısı, sorgu ya da sulh hakiminin gelmesi durumunda; Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun 66 ve 158 inci maddelerine göre hareket etmek,

(3) Olayda fail olarak gözükenerleri yakalamak ve gözaltına almak, bunu sağlamak için gerekliyse; konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlerde arama yapmak. Fail kaçmış ise; kimliğini, tanıtıcı özelliklerini ve şeklini belirlemeye çalışmak. Gittiği yer ve yön konusunda bilgi edinilebilmişse, yakalanması için kuvvet göndermek.

Ağır cezalı meşhut suçlar dışında; yasama dokunulmazlığı ile kanunlarda yer alan diğer kamu görevlilerin bağlı tutulduğu özel yargılama usulü hükümleri ve Subay, Astsubaylar yönünden Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun öngördüğü istisnalar gözönünde tutularak işlem yapılır.

Diplomasi dokunulmazlığına sahip olanlar, hiçbir zaman yakalanıp, gözaltına alınmazlar. Ancak, bu gibilerin kişisel güvenlikleri için gözaltına alma niteliğinde olmayan önlemler alınabilir.

Failin yakalanmasını önleyen bu ayrıcalıklar, olayı aydınlatmaya yarayacak delillerin toplanmasına; bu amaçla, arama ve elkoyma işlemi yapılmasına engel değildir. Diplomatik muafiyetlere ilişkin, Devletler Umumi Hukuku Hükümleri gözönünde bulundurulur.

(4) Suçla ilgili iz ve delillerin kaybolmasını önlemek için; olay yerini işaretleyip, güvenlik altına almak. Delil olabileceği umulan her türlü nesneyi saptamak ve herhangi bir nedenle kaybolacağı umulanları uygun şekilde koruma ve güvenlik altına alır. Ancak bu işlemler sırasında, Devletler Umumi Hukukunun öngördüğü diplomatik muafiyetler gözönünde bulundurulur.

(5) Olay yerinin krokisini yapmak, teçhizat olarak verilmişse ya da kolaylıkla sağlanabiliyorsa; tekniğine uygun şekilde olay yerinin fotoğraflarını çekmek.

(6) Görgü tanıklarını saptamak; tanık olabilecek kişileri belirlemek ve Cumhuriyet Savcısının ya da diğer adli yetkililerin olay yerine gelmeyecekleri anlaşıldığında, tanık olabileceklerin ifadelerini almak.

(7) Delillerin toplanması yönünden gerekli görülüyorsa, kanunlarda öngörülen ölçü ve kurallara uygun olarak; kişilerin üzerinde, konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlerde arama ve elkoyma işlemlerini yapmak.

(8) Gerekliyse; olayın oluş şeklini canlandırmak için ya da failin ikrar ve itiraflarını delillendirmek için, temsili keşif niteliğinde uygulama ve yer gösterme işlemlerini yapmak. Tanık olabileceklere, kimliğinin saptanması için faili göstererek tanıma işlemi ve tanıkların ifadelerindeki çelişkiyi gidermek için yüzleştirme yapmak.

(9) Cumhuriyet Savcısı olay yerine gelmişse; Jandarmaya ilettiği isteklerini ve verdiği görevleri yerine getirmek; o ana kadar yapılan işlemler hakkında bilgi vererek, düzenlenen belgeleri ve toplanan delilleri teslim etmek.

Teslim edilen belge ve delillerle ilgili olarak savcıyla birlikte bulunan yazı işleri müdürü ya da tutanak katibine, bunlar yoksa Cumhuriyet Savcısına gerekli teslim - tesellüm tutanağını imzalatmak.

(10) Cumhuriyet Savcısı olay yerine gelememişse; yetkili mesleki amirin emri çerçevesinde diğer tamamlayıcı işlemleri yürütmek. Sonuçta, sanığın ya da sanıkların gözaltında tutulma süresine dikkat edilerek; tamamlanmış suç dosyasını bir fezlekede özetlemek, dizi pusulasına bağlayarak; yetkili ve görevli adli makama göndermektir.

Bu gönderme sırasında, toplanan tüm deliller uygun şekilde ambalajlanır ve hem fezlekede, hem de dizi pusulasında gösterilir. Düzenlenen dosyanın ekleri olarak sunulur. Dosya üzerine silsileye uygun bir gönderme yazısı eklenerek; sanık gözaltına alınmışsa, sanıkla birlikte adamlı olarak gönderilir.

Meşhut Suç Niteliği Taşımayan Doğrudan Kovuşturulan Suçlarda, Jandarmanın Başlıca Görevleri

Madde 89 – Meşhut suç niteliği taşımayan, doğrudan kovuşturulan suçları herhangi bir şekilde öğrenen Jandarma:

a. Öncelikle, suçla ilgili haberin doğruluğunu araştırır.

b. Bu haberin doğruluğunu saptadıktan sonra, olayı aydınlatmaya yarayacak, gerekli acele önlemleri alır. Bu amaçla;

(1) Görgü tanıklarını saptar. Tanık olabilecek kişilerin ifadelerini alır.

(2) Delil olabileceği umulan her türlü nesneyi saptar. Herhangi bir nedenle kaybolması umulanları, uygun şekilde koruma ve güvenlik altına alır.

(3) Delillerin toplanması yönünden zorunluluk varsa; silsileye uyarak ve Cumhuriyet Savcılığı ya da yetkili makam aracılığıyla, sulh hakiminden ya da kanunla yetkili kılınan mercinin emriyle; kişilerin üzerinde, konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlerde arama ve elkoyma işlemlerini yapar.

(4) Tanık ifadelerini aldıktan ve maddi delilleri topladıktan sonra; gerekli görüldüğünde, sanık olabilecek şüphelinin ifadesine başvurur.

(5) Sanık olabilecek şüphelilerin ifadesini de aldıktan sonra; gerek duyuluyorsa, temsili keşif niteliğinde uygulama ve yer gösterme işlemi yaptırılabilir. Tanık olabileceklerce kimliğinin saptanması için faili göstererek tanıma, tanıkların ifadelerindeki çelişkiyi gidermek için yüzleştirme işlemi yapılabilir.

Dokunulmazlık, sorumsuzluk ve istisnai durum olan sanıklara ilişkin olarak, bir önceki Maddede belirtilen ayrıcalıklar saklıdır.

(6) Suçtan zarar görenin, hekim tarafından muayenesine ihtiyaç duyulursa; Cumhuriyet Savcılığı ya da yetkili adli makam aracılığıyla muayeneye gönderilmesi ve raporunun alınması için gereğini yapar.

(7) Diğer tamamlayıcı işlemleri de yerine getirdikten sonra; sanık ya da sanıklar gözaltına alınmışsa, gözaltı süresine de dikkat edilerek tamamlanmış suç dosyasını bir fezlekedede özetler. Dizi pusulasını da bağladıktan sonra dosyayı silsile yoluyla yetkili ve görevli adli makama gönderir.

Bu gönderme sırasında, toplanan tüm deliller uygun şekilde ambalajlanır ve hem fezlekedede, hem de dizi pusulasında gösterilir. Düzenlenen dosyanın ekleri olarak sunulur. Dosya üzerine silsileye uygun bir gönderme yazısı eklenerek; sanık gözaltına alınmışsa, sanıkla birlikte adamlı olarak gönderilir.

3005 Sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanununun Uygulandığı Ağır Cezalı Suçlarda Jandarmanın Başlıca Görevleri

Madde 90 – Ağır cezalı meşhut suçlarda, 3005 Sayılı (Meşhut, Suçların Muhakeme Usulü Kanunu'nun uygulanabilmesi için; suçun ağır ceza mahkemesinin kurulu bulunduğu, ilçe ya da il merkezinin belediye sınırları içinde işlenmiş olması gerekir. Polisin bulunmadığı zamanlarda ve kurulmadığı merkezlerde; bu suçların işlenmesi durumunda Jandarma;

a. Cürmün failini yakalar. Faili yakalamak için konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlere girebilir.
b. Yaralıları ivedi, hekim, ebe ve diğer sağlık personelinin ilk yardım yapılmasını sağlar,
c. Görgü tanıklarını saptar ve uzaklaşmalarını sağlar. Ancak herhangi bir ifade alma yoluna gitmez. Zaman yitirici işlemlerden özenle kaçınır.

d. Olay yerini işaretleyip belirleyerek; güvenlik altına alır. Değiştirilmemesi için gerekli önlemleri alır.
e. Maddi delilleri saptar; zorunluluk varsa koruma altına alır ve herhangi bir nedenle kaybolacağından korkulan delilleri toplar. Gerektiğinde bunlarla ilgili elkoyma işlemini yapar. Ancak, delil toplamak ve diğer soruşturmaları yapmak yetkisi, özellikle Cumhuriyet savcısına aittir.

f. Polis teşkilatı kurulmamışsa, Cumhuriyet Savcısına ya da yetkili ve görevli bulunan adli makama;

Polis teşkilatı kurulu ise, bu makamların yanısıra ilgili polis emir ve memurlarına durumdan ivedi bilgi verir.

Bundan sonraki safhada Cumhuriyet Savcısının isteklerini ve belirttiği görevleri yerine getirir.

3005 Sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanununa Göre Kovuşturulan ve Ağır Cezalı Suçlar Dışında Kalan Suçlarda Jandarmanın Başlıca Görevleri

Madde 91 – Ağır cezalı suçlar dışında kalan cürümler ile 3005 sayılı Kanunda sayılarak gösterilen kabahatlere, 3005 sayılı Kanun çerçevesinde suçüstü hükümleri uygulanabilmesi için, bu suçların ve asliye mahkemesinin kurulu bulunduğu ilçe merkezinin belediye sınırları içinde, ya da bu belediye sınırları dışında ise, panayırda işlenmiş olması gerekir. İlçelerin mülki sınırları içinde kurulan pazarlardan, panayır niteliği taşıyanlar; Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine, İlçe Jandarma Bölük Komutanının görüşü alındıktan sonra, o yer mülki amiri tarafından belirlenir ve Cumhuriyet Savcılığına bildirilir.

Bu yerlerde işlenen ve ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen meşhut cürümler ile kanunda gösterilen meşhut kabahatlerin; suçüstü hükümlerine göre kovuşturulmasında Jandarmanın başlıca görevleri şunlardır:

a. Faili yakalamak. Bu amaçla konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlerde arama yapmak,
b. Suçla ilgili maddi delilleri toplamak ve gerekirse elkoyma işlemi yapmak, Elegeçirmek yönünden zorunluluk varsa ve zaman yitirmeyecekse, arama yapmak.
c. Görgü tanıklarını saptamak. Düzenlenecek suçüstü tutanağında bunları kimlik ve adresleriyle yazarak, ilgili yere imzalarını attırmak.

d. Suç şikayete bağlı olarak kamu adına kovuşturulan suçlardan veya kişisel dava ile kovuşturulan suçlardan biri ise; şikayet hakkına sahip olan veya suçtan zarar görenin sözlü şikayetini, düzenlenecek suçüstü tutanağına yazmak ve şikayetcie imzalattırmak. Eğer şikayetçi şikayetinden vazgeçmişse, usulüne uygun ve ayrı bir vazgeçme tutanağı düzenlemek ve Cumhuriyet Savcılığına göndermek.

e. 3005 Sayılı Kanuna ilişkin talimatnamede gösterilen esaslara uygun olarak bir suçüstü tutanağı düzenlemek; suçtan zarar gören ve tanıklara imzalatmak.

f. Türk yurttaşı olan failerin nüfus kimlik cüzdanlarının, yabancıların ise pasaportlarının birer örneğini çıkarıp onaylamak, suçüstü tutanağına eklemek.

g. Tanık, suçtan zarar gören ve bilirkişilerden, Cumhuriyet Savcısı tarafından istenmemiş ve kendiliklerinden gideceklerine, Jandarma tarafından güvenilen kişiler serbest bırakılarak ve gerekli önlemleri alarak; suçlu, tanık, suçtan zarar gören ve isteniyorsa bilirkişileri; Cumhuriyet Savcılığı istediğinde gecikmesiz hazır bulundurmak. Bu konuda savcının sözlü veya yazılı isteği ihzar müzekkeresi yerine geçer. Dolayısıyla zor kullanılarak yerine getirilebilir.

Bu hazır bulundurma işi, ivedi ve doğrudan doğruya, hiçbir karakol veya merkeze uğratılmadan; sanığın ve maddi delillerin suçüstü tutanağı ve ekleriyle birlikte, aynı gün Cumhuriyet Savcılığına adamlı teslimi şeklinde yapılır. Bu teslim tatil günlerinde dahi geciktirilemez. Saat yirmiden sonra yakalanan suçluların teslimi ise, ertesi gün saat 07.00'ye kadar ertelenir ve durumdan Cumhuriyet Savcısı haberdar edilir. Cumhuriyet Savcılığına teslim edildikten sonra, failin yeniden gözaltında tutulması Jandarmadan istenemez. Ancak, zamanın gecikmesi nedeniyle Cumhuriyet Savcısı tarafından teslim alınmayan durumlar bunun dışındadır.

Meşhut kabahatlerde; konut, işyeri ve eklentilerinde gece Jandarma arama yapamaz.

Yer ve Zaman Kaydına Bakılmaksızın 3005 Sayılı Kanuna Göre Kovuşturulacak Suçlar Bakımından Jandarmanın Başlıca Görevleri

Madde 92 – Ceza hükümleri taşıyan özel kanunlarda; o kanunda yer alan suçların yer ve zaman kaydına bakılmaksızın, 3005 Sayılı Kanun hükümlerine göre kovuşturulacağı hükmü konmuşsa; Jandarma genel olarak görevlerini şu şekilde yerine getirir.

a. Ağır cezalı suçlarda;

(1) Silsile yoluyla Cumhuriyet Savcılığına haber vermek,

(2) Sanık olabileceklerin yakalanmasına ilişkin genel şartlara bağlı olarak, sanığı yakalamak.

(3) Tanık olabilecek ve olayla ilgili görgü, bilgisi bulunanları saptamak.

(4) Olayın maddi delillerini saptamak, toplamak, koruma ve güvenlik altına almak; gerekirse arama ve elkoyma işlemi yaparak ele geçirmek.

(5) Sanık ya da sanıklar gözaltına alınmış ise, gözaltı süresiyle ilgili özelliklere de dikkat ederek;

(a) Sanık ya da sanıkları,

(b) Elde edilen maddi delilleri,

(c) Savcılık ya da ilgili diğer adli makam tarafından istemişse tanıkları ki; birlikte getirilmesi istenmeyen ve kendiliklerinden savcılığa başvuruda bulunacaklarını söyleyen ve bu sözlerine güvenilen tanıklar adamlı olarak gönderilmezler.

(d) Düzenlenen belge ve tutanakları, silsile yoluyla ve bir gönderme yazısına bağlı olarak ivedi ve olabilirse aynı günde Cumhuriyet Savcılığına ya da yetkili ve görevli diğer adli makamlara, hazırlık soruşturması yapılmak üzere göndermek.

Bu gibi suçlarda, Jandarmanın hazırlık soruşturmasını bir bütün olarak yürütme yetkisi yoktur. Ancak olayın aydınlanması yönünden; tanık, suçtan zarar gören ve sanığın bilgi, görgü ve ilişkilerini saptamak için ifadeleri alınabilir.

b. Ağır cezalı suçlar dışında kalan suçlarda ;

(1) Silsile yoluyla Cumhuriyet Savcılığına haber vermek,

(2) Sanık olabileceklerin yakalanmasına ilişkin şartlara bağlı olarak sanığı yakalamak,

(3) Tanık olabilecek ve olayla ilgili görgü ve bilgisi bulunanları saptamak, düzenlenecek suçüstü tutanağına kimliklerini yazarak, ilgili yere imzalarını almak, Olayın aydınlanması için zorunluluk varsa ifadelerini almak.

(4) Olayın maddi delillerini saptamak, toplamak, koruma ve güvenlik altına almak; gerekirse arama ve elkoyma işlemi yaparak ele geçirmek.

(5) Sanık ya da sanıklar gözaltına alınmış ise, gözaltı süresiyle ilgili özelliklere dikkat ederek;

(a) 3005 Sayılı kanuna ilişkin talimatnamede öngörülen örneğe uygun tarzda, bir suçüstü tutanağı düzenlemek; suçtan zarar gören ve tanıklara imzalatmak,

(b) Türk Yurttaşları olan failerin nüfus kimlik cüzdanlarının yabancıların ise pasaportlarının birer onaylı örneğini çıkarmak,

(c) Elde edilen maddi delilleri,

(d) Savcılık ya da ilgili diğer adli makam tarafından istemişse tanıkları ki; birlikte getirilmesi istenmeyen ve kendiliklerinden savcılığa başvuruda bulunacaklarını söyleyen ve bu sözlerine güvenilen tanıklar, adamlı olarak gönderilmezler.

(e) Tutulan tutanak ve belgeleri

düzenlenen suçüstü tutanağıyla birlikte, ivedi ve olabilirse aynı günde Cumhuriyet Savcılığına adamlı teslim etmektir.

Bu gibi suçlarda, Jandarmanın hazırlık soruşturmasını bir bütün olarak yürütme yetkisi yoktur. Ancak olayın aydınlanması için gerekli acele önlemleri alabilir.

1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu Kapsamındaki su ürünlerine el konulduğunda, anılan kanunun 34 ncü Maddesi; 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi hakkında Kanun kapsamındaki uyuşturucu Maddelere el konulduğunda anılan Kanunun hükümlerine göre işlem yapılır.

Trafik Suçlarının Kovuşturulması Bakımından Özellikler

Madde 93 – Jandarma trafik kazalarına adli yönünden gereği yapılmak üzere el koyar.

Trafik kolluğunun görevli olmadığı veya bulunmadığı Karayollarında meydana gelen kazalarda trafik kaza tesbit tutanağı düzenlenir ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderilir.

Karayollarında meydana gelen ve yalnız maddi hasarla sonuçlanan trafik kazalarında tarafların anlaşması halinde ve fiil başka bir suç oluşturmuyorsa adli kovuşturma yapılmaz ve T. C. K. nun 565 nci Maddesi hükmü uygulanmaz.

Trafik kazalarında yolun trafiğe kapandığı hallerde jandarma; iz ve delilleri kaybolmayacak şekilde işaretlendikten ve gerekli işlemleri yaptıktan sonra Karayolunu trafiğe açmaya yetkilidir.

Karayolunun trafiğe kapanmasına ölümlü ve hayati tehlike yaratan yaralanmalı kazalar neden olmuş ve bu kaza can, mal ve trafik güvenliğini etkiliyor ve başka bir yoldan geçiş verilemiyorsa C. Savcısının gecikeceğinin anlaşılması halinde, gerekli işaretlemeler yapılarak araç ve ölümler kenara alınarak durum bir tutanakla tesbit edildikten sonra trafiğe açılır.

Trafik suç işleyenler hakkında suç veya ceza tutanağı düzenlenir bir kaç trafik suçunun bir arada işlenmesi halinde her suç için ayrı tutanak düzenlenir.

Üç örnek düzenlenen tutanağın bir örneği yerinde ilgiliye verilir, ikinci örnek Emniyet Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Merkezine gönderilir. Tutanağın diğer örneğide değerlendirmelere esas olmak üzere dosyasında saklanır.

Suç Mahkemece bakılacak suçlardan ise 4 ncü örnek 5 iş günü içinde ilgili mahkemeye gönderilir, değilse tahsil için ilgili trafik kuruluşunca takibe alınır.

Askeri görev ve hizmetlerin yürütülmesi sırasında askeri araç sürücülerinin asker kişilere karşı işledikleri trafik kazaları ile ilgili suçlarda 353 Sayılı Kanun hükümlerine uyulur.

Özel Kolluk Alanına Giren Suçlar Bakımından Özellikler

Madde 94 – Jandarma, özel kolluğun alanına giren suçlara el koyduğunda suçun sanıklarının, düzenlenen tutanakları ve diğer belgeleri,

a. Özel kolluk teşkilatı varsa, ilgili teşkilat yetkililerine,

b. Özel kolluk teşkilatı yok ya da bölgede konuşlandırılmamışsa ilgili Cumhuriyet Savcılığına teslim eder.

Askeri inzibat görevleri bakımından, 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu hükümlerine uyulur.

Hazırlık Soruşturmasının Jandarmaya Yaptırılması Bakımından Özellikler

Madde 95 – Hazırlık soruşturması, Cumhuriyet Savcıları ile Kanunlarda özel olarak gösterilen durumlarda, diğer adli makamlarca yürütülür.

Kanunların özel hükümlerle belirlediği suçlar dışında; suçun önemi, dağınlığı ve delillerin korunup toplanması bakımından özellik bulunup, bulunmadığını değerlendirerek istemde bulunan Cumhuriyet Savcısının, yetki devri şeklindeki yazılı istemi üzerine, Jandarma İç Güvenlik Birlikleri tarafından da hazırlık soruşturması yapılabilir.

Hazırlık soruşturması yapılması istemlerinin ivediliği sözkonusu değildir. Bu konudaki istemlerin yazıyla ve İlçe Jandarma Bölük Komutanlığına yapılması zorunludur.

İlk önce Jandarma tarafından elkonularak acele önlemler alınan suçlardan Jandarmadan bir bütün olarak, yeniden hazırlık soruşturması yapması istenemez. Ancak, acele önlemler safhasında yürütülen soruşturma işlemlerinin eksiklerinin giderilmesine ilişkin diğer görevlerin yürütülmesi istenilebilir. Bu görevler hazırlık soruşturması niteliğinde olmayıp; münferit soruşturma işlemleri niteliği taşır.

Hazırlık soruşturması yapma yetkisiyle yetkilendirilen makam ve memurlar, kanunların yalnız hakime veya Cumhuriyet Savcılarına tanıdığı özel yetkiler dışında bütün hazırlık soruşturması işlemlerini yapmaya yetkilidir.

Hazırlık soruşturması yapmakla yetkilendirilen Jandarma İç güvenlik makam ve memurları; derhal icrası gereken hakim kararıyla yürütülecek arama ve elkoyma gibi soruşturma işlemleri için kendi askeri silsilesine bağlı olarak doğrudan doğruya Sulh hakimliğine başvurup; gerekli kararın verilmesini isteyebilirler.

Jandarmanın yapacağı soruşturma işlemlerinin Yazılı Olması ve Gizliliği

Madde 96 – Jandarma İç Güvenlik makam ve memurları tarafından yürütülen gerek acele önlemler niteliğindeki, gerekse hazırlık soruşturması niteliğindeki soruşturma işlemleri; tutanaklarla belgelenir.

Bu soruşturmalar gizlidir. Ancak soruşturma dosyasındaki, gerek sanığın hakim tarafından yapılmış sorgusuna ait tutanakların, gerekse bilirkişi raporlarının ve sanığın hazır bulunmaya yetkili olduğu diğer adli işlemlere ait tutanakların savunma avukatı tarafından incelenmesine hiçbir şekilde karşı çıkılmayacağına ilişkin Ceza Mahkemeleri Usul Kanunu hükümleri gözönünde tutulur. Soruşturmanın amacına zarar vermiyeceği düşüncesiyle, dosyanın Savunma avukatı tarafından incelenebileceği diğer durumlarda; Cumhuriyet Savcısının istek ve görüşüne göre hareket edilir.

Soruşturma giderlerinin karşılanması

Madde 97 – Jandarmanın suçun açığa çıkarılması ve ihzarlı sanıkların bir yerden diğer bir yere yollanmasına ilişkin giderleri; yaralama durumlarında ilk iyileştirme giderleri, nezaret altında bulunduranlarla, belirli yere ikamet ve işe edilenler, sınır dışına çıkarılacak ve yurt içinde yer değiştirmeye mecbur edilecek yabancıların ve 3236 sayılı Kanun gereğince mahkeme kararıyla başka yerlere gönderileceklerin sevk ve işe giderleri; 647 ve 2553 sayılı Kanunlar gereğince alınan tedbir kararının infaz ve gözetim giderleri her yıl Bütçe Kanunlarının ilgili bölümünde gösterilen konuların giderleri ödeneğinden, Cumhuriyet Savcılıklarınca tahakkuk ettirilerek ödenir. Görevin gerektirdiği giderlerin karşılanabilmesi için; İlçe Jandarma Bölük komutanı

tarafından uygun görülen bir Subay veya Astsubay mutemed olarak görevlendirilir. İlgili mevzuat çerçevesinde, anılan ödenekten bu görevliye peşin avans verilir. Tahakkuka esas belgeler bu görevli tarafından düzenlenir.

2363 sayılı Ahaliye ait olup, Jandarma Hizmetinde kullanılan hayvanlar ile Nakil vasıtalarının tazmini hakkında Kanun hükümleri gözönünde bulundurulur. Koğuşurma gideri ödeneğinin bulunmaması Hizmetin yerine getirilmesine engel teşkil etmez.

ONUNCU BÖLÜM

Acele Önlemlere ve Hazırlık Soruşturmasına

İlişkin İşlemlerin Yürütülmesi

Olay Yerine Gitmeden Önce Yapılacak Hazırlık

Madde 98 – Olay Yerine gerekli hazırlıklar yapılarak süratle gidilir. Yeterli zaman ve olanak varsa, öncelikle ayrıntılı bir plan hazırlanır. Hazırlanan plan, hizmet kağıdına özel talimat biçiminde de yazılabilir.

Planda olayın çeşidine göre;

- Personelin sayısı, niteliği, olaydaki görevi,
- Olay soruşturma sorumlusu,
- Araç, gereç, teçhizat ve malzemenin (kroki ve fotoğraf malzemesi, delil ambalaj malzemesi, inzibat aletleri, tesbit malzemesi ve diğer lüzumlu malzeme nitelik ve nicelikleri, açıkça belirtilir.

Olay Yerinde Alınacak Önlemler

Madde 99 – Olay yerinde, olayın önem ve çeşidine göre, öncelikle aşağıda belirtilen önlemler alınır:

- Yaralılara ilk müdahale ve tahliye işlemleri yapılır.
- Seyirci kalabalığı uzaklaştırılır.
- Olay yeri giriş ve çıkışları kontrol altında tutulur.
- Trafik akışının devamı sağlanır.
- Olay yeri yakınında bulunan kişiler kontrol edilir.
- Delillerin bozulması, değişmesi, kaybolması önlenir.
- Mevcut oldukları takdirde sanıklar muhafaza altına alınır.
- Tanıkların ifadeleri alınmadan olay yerinden uzaklaşmaları önlenir.
- Sanıkların, tanıklarla ve tanıkların birbirleriyle konuşmaları önlenir.

Olay Yerinin Sistematik İncelenmesi

Madde 100 – Olay yerinin ilk incelenmesi, gözlem yoluyla yapılır.

Bu incelemede suç sanıkları açısından;

- Giriş yeri ile bu yere nasıl girildiğinin,
- Asıl saldırı hedefinin,
- Giriş yeri ile asıl saldırı hedefi arasında izlenen yolun,
- Çıkış yerinin,
- Asıl saldırı hedefi ile çıkış yeri arasında izlenen yolun,
- Uğrayabileceği diğer yerlerin, saptanmasına çalışılır.

Bu saptamadan sonra yöntem kullanarak (Belirli bir nokta seçilmek ve belirli bir yöne doğru hareket edilmek suretiyle, yukarıdan aşağıya bölgelere ayırarak, dıştan içe daire çizerek vb.) olay yerinin ayrıntılı incelenmesine geçilir.

Bu inceleme sırasında olay yerinde;

- Suç sanıklarının veya mağdurun bedeninden düşebilen veya akabilen Madde ve parçalar (kıl, kan, tırnak vb.)
- Suç sanıklarının veya mağdurun üzerinden düşebilen parçalar (düğme, mendil, kravat, not defteri vb.)
- Suç sanıklarına ait ve suçu işlemeye elverişli araçlar (Ateşli veya ateşsiz silahlar, mermi çekirdeği, kovan, maymuncuk, kalıp vs.),
- Suç sanıklarının veya mağdurun ve ilgililerin mekan itibarıyla bıraktıkları izler (parmak izi, ayak izi, diş izi, beden izi, boğuşma izleri vb.)
- Olayın aydınlatılmasına ve sanıklarının belirlenmesine yarayacak diğer nesnelere (suç unsuru taşıyan bildiri, broşür, dergi, afiş, kitap vb. ile bunların yazım ve basımında kullanılan daktilo, teksir makinası vb.) belirlenir; etiketlenir ve not edilir.

Bu işlemler sırasında delillerin kaybolmamasına, bozulmamasına, yerlerinin değişmemesine dikkat edilir.

Olay yeri incelenmesinde, olay yerinde soruşturma görevlilerinden başkasının girmesine izin verilmez.

Olay Yeri Krokisi

Madde 101 – Olay yerinde bulunan deliller toplanmadan olay yeri krokisi yapılır.

Yapılacak krokide; iz ve delillerin bulunduğu yerler, kesin ve doğru alınmış ölçüler, hava durumu, olayın zamanı, dosya numarası, krokinin yönü ve krokiyi yapanın kimliği mutlaka yazılır.

Fotoğraf Çekme

Madde 102 – Olay yerinin incelenmesiyle belirlenen önemli yerlerin fotoğrafı çekilir.

Fotoğraf çekiminin, tüm iz ve delilleri belirtecek şekilde, ölçekli değişik açılardan ve en az iki poz olması gereklidir.

Teçhizat olarak fotoğraf makinası yoksa, ya da uzman personel bulunmuyorsa bu işleminden vazgeçilebilir.

İncelemenin Uzmanlarca Yapılması

Madde 103 – Olay yerinin sistematik incelenmesinde soruşturma sorumlusu, bilimsel ve teknik incelemeleri yaparken uzmanlardan yararlanır. (Parmak izi uzmanı, patlayıcı Madde uzmanı, balistik uzmanı vb.)

Suç Kaynağının Araştırılması

Madde 104 – Suçta, aramalarda, kontrollerde ele geçirilen silahların, uyuşturucu Maddelerin, suç unsuru taşıyan her türlü yayınların, (broşür, afiş, dergi, kitap, değerli kağıt vb.) bunların yazım ve basımında kullanılan malzemenin ve suçun kaynağına inilerek, olayla bağlantılı tüm delillerin ve suç sanıklarının ele geçirilmesine çalışılır.

Delillerin Toplanması

Madde 105 – Olay yerinin incelenmesi sırasında bulunan tüm maddi deliller, buldukları yerlerde etiketlenerek numaralanır.

Etiketlerin üzerine; delillerin bulunduğu yer, olay, dosya numarası, tarih, delillerin açıklanması, kimden alındığı, soruşturmacının kimliği ve lüzumlu görülen diğer noktalar yazılır.

Olay yeri incelemesi bittikten sonra, bulunan delillerin toplanmasına geçilir.

Deliller toplanırken, bozulmalarına, değişmelerine, kaybolmalarına meydan verilmeyecek önlemler alınır. (Kenarlarından tutma, eldiven takma, kaska kullanma gibi)

Bu şekilde toplanan deliller geçici ve basit ambalajlarına konur.

Basit ambalaj malzemesi; Madde 108 de belirtilen, olayın nitelik ve önemine göre olay yerine gidişte götürülmesine gerek duyulan malzemedir.

Delillerin Korunması

Madde 106 – Delillerin korunması; suç sayılan olayın meydana geldiği andan başlar.

Olay yerinin açık ya da kapalı saha oluşu, hava durumu, delillerin kimyasal ve fiziksel özellikleri gözönünde bulundurularak, gerekli koruyucu önlemler alınır.

Olay yerinde kalması zorunlu görülen deliller; soruşturma ya da inceleme sonuçlanıncaya kadar görevlendirilecek nöbetçilerle korunur.

Diğer deliller, ilgili yerlere gönderilmek üzere soruşturmayı yürüten makamda; kilitli ve özel yerlerde ya da çelik dolaplarda korunur.

İlgililerden başkasının herhangi bir nedenle bu yerlere girmelerine ya da dolapları açmalarına izin verilmez.

Kriminal Polis Laboratuvarlarına ya da Jandarma Genel Komutanlığı Narkotik Laboratuvarına gönderilen delillerin korunması; laboratuvar görevlilerince sağlanır.

Delillerin Ambalajlanması

Madde 107 – Olay yerinde bulunan maddi delillerden bilimsel yöntemlerle inceleme ve değerlendirmeleri gerekli görülenler en yakın polis laboratuvarlarına ya da Jandarma Genel Komutanlığı Narkotik Laboratuvarlarına gönderilmek üzere aşağıda gösterildiği şekilde tam ambalajlanmaları yapılır:

a. Deliller; sıcağa, soğuğa, sarsıntılara, her türlü kimyasal ve fiziksel etmenlere veya çalınmaya karşı korunacak şekilde,

b. Kimyasal ve fiziksel özelliklerine göre ve ayrı ayrı,

c. Sarsıntı ve sallantılara meydan vermeyecek biçimde, ambalajlarına yerleştirilir ve araları doldurularak boşluk bırakılmamasına özen gösterilir.

Ambalaj Malzemeleri

Madde 108 – Ambalaj malzemesi olarak; çeşitli naylon ve bez torbalar, mukavva, teneke, plastik ve tahtadan mamül kutular, cam şişeler, çeşitli büyüklükte hazır etiketler, zambak ve selobant çeşitleri ambalaj yapımına yardımcı el aletleri, kırmızı mum, sicim, iplik, kurşun mühür ve sıkma makinası, pens ve cımbız gibi tutucu aletler, sünger, parça kumaş, pamuk, talaş, mantar tıpa ve uygun görülecek diğer malzeme kullanılır.

Ambalaja Konulacak Belgeler

Madde 109 – Ambalajlara; delillerle ilgili olarak düzenlenen tutanakta iki nüsha, olay yerinde yazılan etiket konur ve gönderme yazısı eklenir.

Tutanakta; delillerin cinsi, miktarı, özellikleri, üzerindeki işaret yazı ve numaralar huzurda bulunanların kimlikleri, tarih, yer, saat ve imzalar bulunur.

Yazılan yazıda, konu açıkça belirtilir.

Ambalajın Mühürlenmesi

Madde 110 – Ambalajlanma tamamlandıktan sonra, ambalajın boyutlarına delillerin nitelik ve önemine göre; tel, sicim, ip ya da uygun görülen benzerleri ile bağlanıp, kurşun veya mumla mühürlenir.

Patlayıcı ve Uyuşturucu Maddelerin Ambalajlanması

Madde 111 – "Barut ve Patlayıcı Maddelerle Silah ve Teferruatının ve Av Malzemesinin Sureti Murakabesine Dair Nizamname" de tanımı ve sınıflandırılması yapılan patlayıcı Maddelerin ambalajlanmasında anılan tüzüğü;

"2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabeleri Hakkında Kanun" kapsamında olan uyuşturucu Madde ve müstahzarların ambalajlanmasında, anılan Kanunun 21 inci Maddesine göre çıkarılan yönetmeliğin;

ilgili hükümleri gözönünde tutulur.

Delillerin İlgili Yerlere Gönderilmesi

Madde 112 – Deliller; ilgili yerlere PTT kanalı ile ya da kurye ile gönderilir.

PTT kanalı ile gönderilenler değerli koli işlemine tabi tutulur.

Kriminal polis laboratuvarları ile Jandarma Genel Komutanlığı Narkotik Laboratuvarlarına gönderilen kolilerin teslimi ve geri alınması; Kriminal polis laboratuvarları teknik hizmet yönetmeliği ile 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelik hükümlerine göre yapılır.

Cumhuriyet Savcılıklarına gönderilen kolilerde ise Suç Eşyası Yönetmeliği hükümlerine göre hareket edilir.

Jandarmanın Adli Göreve İlişkin Arama Yetkisi

Madde 113 – Jandarmanın, adli göreve ilişkin olarak, kanun ve nizamlar çerçevesinde yapacağı aramalar; şüphelinin, sanığın ve delil olabilecek ya da zorunlu konuları eşyaların elde edilmesi için yürütülen araştırma faaliyetleridir.

Bu amaçla; bir suç işlemek, suç ortağı ya da yataklık etmek, şüphesi altında bulunan kimselerin üzerlerinde, konut ve işyerleriyle bu niteliği taşımayan diğer kapalı yerlerinde arama yapılabilir.

Ayrıca yukarıda belirtilen kimseler dışındakilerin üzerleri, konut ve işyerleriyle, bu niteliği taşımayan diğer kapalı yerlerinde de arama yapılabilir. Ancak bu durumda arama yapılabilmesi; aranmakta olan şüpheli ya da sanığın, suçla ilgili iz ve delillerin, belirtilen yerlerde ya da kimselerde bulunduğu kuşkusunu uyandıran ve başka türlü düşünme olanağı bırakmayan olayların varlığına bağlıdır. Sanıkların içinde tutulduğu ya da kovalanırken girdiği yerler ile genel güvenlik gözetimi altında bulunan bir kimsenin oturduğu yerlerin aranması durumunda böyle bir sınırlandırma söz konusu değildir.

Arama gündüz ve hakim kararıyla yapılır. Ancak aşağıdaki durum ve yerlerde hakim kararına gerek olmadan ve gece de arama yapılabilir:

- a. Meşhur cürüm sırasında,
- b. Gecikmede sakınca bulunan durumlarda,
- c. Kaçmış olan bir tutuklu ya da hükümlünün girdiği ya da saklandığı yerlerde,
- d. Genel güvenlik gözetimi altında bulunanların konut ve işyerleriyle eklentileri ve bunlara ait diğer kapalı yerlerde,
- e. Gece herkesin girip, çıkabileceği yerlerde,
- f. Hükümlülerin toplanma, sığınma ya da suç sonucu elde ettikleri eşyayı sakladıkları yer olarak bilinen yerlerde,
- g. Gizli kumar yeri olarak kolluk tarafından bilinen ya da genelevler gibi kolluk tarafından tanınan diğer yerlerde,

Aramanın gündüz yapılması, aramaya gündüz başlanmış olması demektir. Gündüz başlanan aramalar gece de sürdürülebilir.

Gece vakti, güneşin batışından bir saat sonra başlayan ve güneşin doğuşundan bir saat önceye kadar süren zamandır.

Arama Kararlarının Alınma Yöntemi

Madde 114 – Aramayı gerektiren nedenler ortaya çıkmışsa, karar alınması için Cumhuriyet Savcılığına başvurulur. İlgili mahkeme ya da hakimlik makamının bir defaya mahsus olmak üzere vereceği arama kararı üzerine; kişilerin üzerinde, konut ve işyerleriyle diğer kapalı yerlerde yapılacak aramalara gündüz başlanması gereklidir. Önceki Maddede belirtilen durum ve yerler, bu kuralın dışındadır. Arama kararı ile aranan bir yer, yeniden aranmak gerektiğinde ikinci defa arama kararı alınması ya da diğer kanuni şartların oluşması gerekir.

Kaçakçılık suçlarında, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun hükümlerine göre hareket edilir.

Konut, İşyeri ve Eklentileriyle Diğer Kapalı Yerlerin Aranmasında Esaslar

Madde 115 – Gerek Jandarmanın istemi üzerine, gerekse ilgili adli ya da askeri yargı makamlarıyla, arama kararı vermeye yetkili diğer makamlarca verilen arama kararlarının Jandarma tarafından yerine getirilmesi ve Jandarmaca doğrudan doğruya yapılacak aramalarda, şu esaslara uyulur:

- a. Arama kararları, gerektiğinde zor kullanılarak yerine getirilecek, yetkili makam emri olarak nitelenir.
- b. Arama sırasında, kararı veren hakim ya da Cumhuriyet Savcısının hazır bulunma zorunluluğu yoktur.
- c. Hakim ya da Cumhuriyet Savcısı hazır bulunmaksızın yapılan arama sırasında; o yerin muhtarı ve ihtiyar heyetinden, bunların yokluğu durumunda aranacak kimsenin komşularından iki kişi işlem tanığı olarak bulundurulur. Bu kimseleri emirle arama yerine getirmeye ve emrine uymayanlar hakkında gerekli kanuni işlemi yapmaya Jandarma yetkilidir.

Hakim ya da savcının bulunması ile yürütülen aramalar sırasında işlem tanığı bulundurulmaz.

Konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlere girilmesine engel olunmuş ve karşı konulmuş olması nedeniyle; zor ve silah kullanılması gerekmiş ise ya da ulaşım ve haberleşme imkansızlığı yaratan ivedi durumlarda; işlem tanıkları, arama yapılan yerden ayrılmadan önce ve işlemin bitiminde, getirilebilirler. Düzenlenen tutanakta; buna yolaçan durum ve nedenler açıklanır. Zararlar; işlem tanıklarıyla birlikte saptanarak, tutanağa geçirilir.

d) Zor kullanmayı gerektirmeyen durumlarda, aranacak yerin zilyedine hiçbir istem beklemezsiniz; önce arama kararı gösterilir daha sonra, işlem tanıklarıyla birlikte girilir. Ayrıca Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun 95/1 nci Maddesinde gösterilenlere ait yerler aranırken, zilyed ya da yerine çağrılanlara, aramanın amacı açıklanır.

Arama kararına gerek bulunmayan yer ve durumlarda ise; arama yapılacağı uygun bir şekilde belirtildikten sonra aranacak yere, yine işlem tanıklarıyla birlikte girilir. Ancak bu gibi durumlarda, aramanın amacı açıklanmaz.

e. Arama sırasında, aranan yerin sahibi ya da zilyedi hazır bulunabilir. Aynı konutta oturanların aranan yer ve bölümde topluca bulunmaları sözkonusu değildir. Bu bakımdan diğer kimselerin, aramanın disiplin ve güvenliğine zarar vermemeleri için; belli bir yerde durmaları, zorunlu ise konut dışına çıkarılmaları vb. önlemler alınabilir. Aranan yerin sahip ya da zilyedi yoksa; iyiyi kötüden ayırabilen (mümeyyiz) hısımlarından biri ya da kendisiyle birlikte oturan bir kimse, bu da bulunmazsa komşusu bulundurulur.

İşlem tanığı bulundurulmuş durumlarda, ayrıca komşu bulundurulması gerekli değildir.

f. Arama yapılan yerde aramanın disiplin, düzen ve yürütülüşünü kasıtlı olarak ihlal eden ya da yetki içinde alınan önlemlere karşı çıkanlar Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun 157 nci Maddesine göre ve yirmidört saati geçmemek üzere tutuklanabilirler.

g. Arama sırasında elde edilen suçla ilgili kağıtlar, zilyedi rıza göstermedikçe, jandarma tarafından incelenemez. İncelenmesine rıza gösterilmeyen kağıtlar, olabilirse zilyedinin huzurunda bir zarfa konur ve resmi mühürle mühürlenerek, silsile yoluyla yetkili ve görevli hakime gönderilir.

h. Arama sonunda yapılmakta olan soruşturma ile ilgisi bulunmayan, ancak diğer bir suçla ilgili ya da zorunlu gerektiren bir eşya bulunursa bu eşyaya da el konur ve durum silsile yoluyla Cumhuriyet Savcılığına bildirilir.

i. Aranan yerde soruşturma ile ilgili olup; zilyedi tarafından rızası ile teslim edilen ya da elkoyma işlemi uygulanarak rıza dışı elde edilen eşyanın tümünün yazıldığı bir liste ya da defter düzenlenir. Bu nesnelerin karışmaması ya da değişmemesi için delillerin ambalajlanması ve ambalajın mühürlenmesine ilişkin hükümler çerçevesinde gerekli önlemler alınır. Ancak, az sayıda eşya elde edilen durumlarda ayrı bir çizelge düzenlenmez ve bu nesnelere arama tutanağına geçirilir.

j. Aramanın bitiminde, arama işlemine bağlı tutulan kimseye, istemi üzerine; aramanın kanuni nedenlerini, aramanın ilişkin olduğu ve cezalandırılması öngörülen eylemin niteliğini belgeleyen bir kağıt verilir. Bu anlamda olmak üzere arama işlemi belgelenmek için düzenlenen tutanakta, yukarıda belirtilen açıklamalara da yer verilerek, bu tutanağın bir örneği verilmekle de yetinilebilir.

k. Kişilerin üzerlerinin aranmasında; vücut tamlığına ar ve haya duygularına özen gösterilir. Kadınların, kadınlar tarafından aranması için gerekli önlemler alınır.

l. Askeri yerlerde Jandarma, güvenlik ve kolluk kuvveti olarak arama yapamaz.

Jandarmanın Adli Göreve İlişkin Elkoyma Yetkisi

Madde 116 – Adli görevle ilgili elkoymanın başlıca özellikleri;

a. Soruşturma konusu suçun ispatına yarayacağı umulan her türlü eşya ile;

Zorunlu konuları olan; suçta kullanılmak üzere hazırlanan, suçta kullanılan ve suçtan elde edilen ya da yapımı, alım-satımı, bulundurulması, taşınması, nakil ve sevki, herhangi bir şekilde kullanılması, ilgili mevzuat çerçevesinde izin ve ruhsat almayı gerektiren ya da başlı başına suç teşkil eden eşya;

Jandarma tarafından, uygun biçimde koruma ya da güvenlik altına alınır.

b. Yukarıda belirtilen nesnelere, bir kimsenin yanında bulunuyorsa; yanında bulunduran kimse, Jandarmanın istemi üzerine bunları göstermek ve teslim etmekle yükümlüdür.

Eğer bu kimse rızasıyla teslimden kaçınırsa, eşyaya elkoyma işlemi yapılarak, kendisinden zorla alınır.

Yukardaki nesnelere; yanında bulunduran kimse tarafından, istem üzerine gösterilmez, saklanır ya da gizlenirse, arama sonucunda ele geçirilmesi de mümkün olmazsa, yanında bulunduğu konusunda yeterli deliller sağlanmak şartıyla Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun 87 nci Maddesine göre işlem yapılmak üzere, ilgili adli makama sevk edilir.

c. Elkoyma işlemine karar vermek yetkisi hakimindir. Ancak gecikmede sakınca görülen durumlarda, Cumhuriyet Savcısının yardımcısı sıfatıyla; Jandarma adli kolluk makam ve memurları da elkoyma işlemi yapmaya yetkilidirler.

Elkoyma Kararlarının Alınma Yöntemi

Madde 117 – Elkoymayı gerektiren durumlar ortaya çıkmışsa, karar alınması için Cumhuriyet Savcılığına başvurulur. ilgili Mahkeme ya da hakimlik makamın vereceği elkoyma kararı üzerine; elkoymayı gerekli kılan nesne, zilyedin rızasına bakılmaksızın, zorla alınır ve ilgilinin zilyetliğinden çıkarılabilir. Gecikmede sakınca bulunan durumlarda ya da özel kanun hükümlerine uygun yapılacak elkoyma işlemleri bu konudaki mevzuat hükümlerine göre yürütülür.

Elkoyma İşleminin Yürütülüşü ile İlgili Esaslar

Madde 118 – Gerek Jandarmanın istemi üzerine, gerekse ilgili adli ya da askeri yargı makamlarınca kendiliğinden verilen elkoyma kararlarının ve Jandarmanın doğrudan doğruya yapacağı elkoyma işlemlerinin yürütülüşünde şu esaslara uyulur:

- a. Elkoyma kararları, gerektiğinde zor kullanılarak yerine getirilecek yetkili makam emri niteliği taşır.
- b. Elkoyma işleminin yürütülüşünde, elkoyma kararını veren hakim ya da savcının bulunması zorunlu değildir.
- c. Zor kullanmayı gerektirmeyen durumlarda, eşyanın güvenlik ve koruma altına alınması yoluna gidilir ve durum bir tutanakla belgelenir. Bu işlem elkoyma değildir.
- d. Resmi dairelerde saklı evrak ve diğer belgelerin içindekilerin açıklanması, memleketin güvenliğine zarar vereceği o dairenin en büyük amiri tarafından belirtilirse; bu evrak ve belgelerin, gösterilmesi ya da teslimi istenemez. Bu açıklamanın yetersiz görülmesi durumunda, ilgili Bakanlığa başvurulması yönünden Jandarmanın görevi yoktur.

e. Sanık ile aralarındaki ilişki, Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun 47. ve 48 nci Maddelerinde belirlenen tanıklıktan çekinme esaslarına uyan kimselerin sanık ile aralarında gönderilen ve yazışılan mektuplarda; mektubu yanında bulunduran kişi, sanığın suç ortağı olmak ya da yataklık etmek şüphesi altında olmadıkça elkonulmaz.

f. Hakim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi sırasında ilgili kişi ya da bunun iyiyi kötüden ayırabilen (mümeviz) hısımlarından biri hazır bulunamamış ya da hazır bulunup da elkoyma işlemine açıkça itiraz etmişlerse; durum düzenlenen elkoyma tutanağında belirtilir. Bu gibi durumlarda, yapılan elkoyma işleminin üç gün içinde; sulh hakimi ya da ilgili diğer hakime onaylatılması zorunludur. Bu şart yerine getirilmeden elkonan nesnelere adli emanet dairesine teslim edilemez ve teslim alınmaz. Kamu davası açılmışsa, elkoyma işlemi ilgili mahkemeye üç gün içinde bildirilir ve elkonan eşya mahkemenin emrine hazır tutulur.

g. Hayvan, orman emvali, taşıt aracı ve benzer nesnelere elkonulduğunda, götürülme, taşınma ve bakım güçlüğü gibi nedenlerle ya da suç eşyası olup olmadığından kuşku duyulması nedeniyle; güvenilir bir kişiye teslimi yoluna gidilir. Şartlar el veriyorsa eşya zilyedinin yanında da bırakılabilir. Gerek üçüncü kişilere teslim, gerekse zilyedinin tasarruf yetkisini kaldırma biçiminde, zilyedi yanında bırakılan eşya için Güven Senedi düzenlenir. 1380 ve 6831 sayılı kanunlar gibi kanunların belli kişi ve kurumlara teslimi öngördüğü durumlarda, başkasına teslim yazılamaz. Bu görevin kabulü yurttaşlar için zorunlu olmayıp; koruma ve bakım giderlerine ilişkin istekleri, yerel olarak saptanan rayiç ya da emsal bedel üzerinden kovuşturma giderleri ödeneğinden karşılanır.

h. Elkonulan eşyanın saklanması, korunması ve teslimi işlemleri, Suç Eşyası Yönetmeliğine göre yürütülür.

ı. Sanığa gönderilen mektup, telgraf ve diğer posta gönderilerine, posta idarelerinden dağıtılmadan önce elkonması ancak hakim kararı ve gecikmede sakınca bulunan durumlarda, savcının posta idaresine yönelik emri çerçevesinde olur. Jandarma kendiliğinden bu işlemi uygulayamaz.

Elkonan bu nesnelere ancak hakim tarafından incelenebilir. Jandarma bunları hiçbir şekilde açamaz.

Cumhuriyet Savcısının isteği ile yapılan bu gibi elkoyma işlemleri, elkonacak nesne, posta idaresince henüz teslim edilmemiş olsa bile; hakim tarafından üç gün içinde onaylanmamışsa hükümsüz kalır. Bu andan sonra, elkoyma işleminin tamamlanması yoluna gidilemez.

j. Askeri yerlerde yapılacak elkoyma işlemlerinde Jandarma, genel güvenlik ve kolluk kuvveti olarak hiç bir şekilde görevli değildir.

k. Basılı elkoyma işlemi özel kanun hükümlerine göre yürütülür.

Jandarmanın Adli Göreve İlişkin Yakalama Yetkisi

Madde 119 – Jandarma;

- a. Meşhut cürüm sırasında başka bir şarta gerek olmaksızın, meşhut suç failini ele geçirmek,
- b. Kişilerin, hakim önüne çıkarılarak tutuklanmasının isteneceği bir durumun varlığına bağlı olarak; bu gibi kimseleri ele geçirmek,
- c. Gereğinde zor kullanma yetkisi veren müzekkerelerin yerine getirilmesi, amacıyla yakalama ve gözaltına alma yetkisine sahiptir.

Özel kanun ve nizamlar çerçevesinde yapılacak yakalama işlemleri, konuya ilişkin özel hükümler çerçevesinde yürütülür.

Yakalamayı Gerektiren Durumlar

Madde 120 – Yakalamayı gerektiren başlıca durumlar şunlardır:

a. Meşhut cürüm failinin yakalanması için kural olarak başka şart aranmaz. Ancak, failin kaçması umulan ya da kimliği saptanamayan durumlarda kesinlikle yakalanır. Suçun ağır cezalı olması failin belirli bir ikametgahının ya da konutunun olmaması, serseri ya da şüpheli takımından olması, kim olduğunu ispatlayamaması; failin yabancı olması nedeniyle hakim, çağrısına uymayacağından ya da cezanın infazına gelmeyeceğinden kuşku duyulması hallerinde; fail her zaman kaçacak sayılır.

b. Tutuklama nedenlerine bağlı olarak kişilerin yakalanması;

Hakimin önüne çıkarılarak tutuklama isteminde bulunmayı gerektirecek bir durumun varlığı aşağıdaki şartlara göre belirlenir:

(1) Tutuklama müzekkeresi kesilmesini gerektiren bir durumun varlığını gösteren şu olguların bulunması gerekir;

(a) Sanığın kaçacağı şüphesini uyandıran ve yukarıda belirtilen olguların dışında,

(b) Sanığın; suçun iz ve delillerini yok edebileceği, suç ortaklarını ve tanıkları uydurma açıklama ve yalancı tanıklığa yöneltebileceği konusunda kuşkuyu gerektiren durumlar varsa,

(c) Sanığın işlediğinden şüphe edilen suçun; devlet ve hükümet nüfuzunu sarsıcı, memleketin asayişini bozucu, ya da genel terbiyeye aykırı düşen bir suç niteliği taşıması,

gibi olguların varlığı durumunda, tutuklama müzekkeresi kesilmesini gerektirir şartlar varsayılır. Kabahat türünden suçlarda; suçun karşılığında hafif hapis cezası bulunması şartıyla, ancak kaçma kuşkusunun varlığına ilişkin olgular gözönünde bulundurulur. Genel güvenlik gözetimi altında bulunanların bu durumu, hafif hapsi gerektiren suçları yönünden bir tutuklama nedenidir.

(2) Ayrıca yukarıdaki şartlara ek olarak;

(a) Tutuklama müzekkeresi kesilmesi için, ilgili hakime başvurmak yönünden, gecikmede sakıncalı durum sayılacak kadar zaman yetersiz olmalıdır.

(b) Suçun kovuşturulması şikayete bağlı olmamalı ya da küçüklere ve beden, akıl-ruh hastalığı nedeniyle kendini idare edemeyenlere karşı işlenmiş olmalıdır.

(c) Yakalayacak olan ya adli kolluk amiri olmalı ya da adli kolluk memuru sayılan diğer görevlilerdense; adli kolluk amirine haber verecek yeterli zaman bulunmamalıdır.

c. Gereğinde zor kullanma yetkisi veren müzekkerelerin yerine getirilmesi yönünden kişilerin yakalanması;

(1) Hakkında yakalama müzekkeresi bulunanlar, bu müzekkerenin yerine getirilmesi için,

(2) Hakkında tutuklama, ihzar ve hapsen tazyik müzekkeresi bulunanlar, bu müzekkerelerin yerine getirilmesi için,

yakalanıp, gözaltına alınırlar.

Yakalama Müzekkeresi Kesilmesi

Madde 121 – Yakalama Müzekkeresi;

a. Hakkında tutuklama müzekkeresi çıkarılan kimsenin, kaçak ya da saklı durumda olması nedeniyle; tutuklama müzekkeresinin yerine getirilememesi durumunda Cumhuriyet Savcısı, zorunluluk varsa hakim,

b. Cezasını çekmek üzere Cumhuriyet Savcısı tarafından usulüne uygun olarak davet edilen, ancak davete uymayan, kaçan ve saklanan hükümlüler hakkında; Cumhuriyet Savcısı,

c. Jandarma tarafından yakalanıp gözaltına alınmış olanlar ile ceza infaz kurumları ile tutukevlerinden kaçan hükümlü ve tutukluların ele geçirilmesi için Cumhuriyet Savcısı, zorunluk varsa hakim ya da adli kolluk amiri;

tarafından çıkarılabilir.

Yakalananlara Uygulanacak İşlem

Madde 122 – Eğer yakalanan kimse, şartlar değerlendirildikten sonra serbest bırakılmayacaksa, gerek jandarmada gerekse savcılıkta; haklı nedenlerle ve soruşturmanın zorunluluklarından ötürü, en çok toplam kırksekiz saat süreyle gözaltında tutulabilir.

Ancak, bir ay hafif haptisten daha ağır bir ceza gerektirmeyen suçların sanıkları; durum anlaşılınca derhal serbest bırakılır, düzenlenen belgeler Cumhuriyet Savcılığına gönderilir.

Üç ya da daha çok kişinin, bir suçun işlenmesine iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda; sanık sayısının çokluğu ya da sanıkların yahut delillerin durumu ya da suçun niteliği nedeniyle; kırksekiz saatlik sürenin yeterli olmadığı anlaşıldığında gözaltına alınan kişiler, soruşturmanın bitimine ve en çok onbeş güne kadar gözaltında tutulabilir. Tutuklama müzekkeresinin yerine getirilmesi şeklinde yakalanarak, gözaltına alınan üç ya da daha çok kişinin iştiraki suretiyle işlenen suçların sanıkları için, bu süre en çok yedi güne kadardır.

Jandarma adli kolluk makam ve memurları bu yetkiye doğrudan sahip değildir. Bu nedenle Cumhuriyet Savcılığının, gecikmede sakınca varsa Sulh ya da Sorgu hakiminin yazılı izni almadıkça; topluca suç işlemiş olsalar dahi, yakaladıkları kişileri kırksekiz saatten çok gözaltında tutamazlar.

Yakalananlara uygulanacak diğer işlemler şunlardır:

a. Yakalanan kişiye, yakalama ya da tutuklama nedenleri ve haklarındaki iddialar yazılı ve bunun hemen mümkün olmaması durumunda sözlü olarak derhal; toplu olarak işlenen suçlarda ise en geç hakim önüne çıkarılıncaya kadar bildirilir.

b. Bir suç nedeniyle, doğrudan doğruya ya da bir müzekkereye dayanarak yakalanan kişinin durumu; soruşturmanın kapsam ve konusunun açığa çıkmasının sakıncalarının gerektirdiği kesin zorunluluk dışında, yakınlarına derhal bildirilir.

c. Yakalanan kimse kural olarak, en yakın Sulh Hakimine; tutuklama müzekkeresi üzerine yakalananlar ise, yetkili hakim önüne götürülürler. Bu makamlara götürmek için yolda geçen süreler gözaltında tutma süresinin dışındadır. Yolda geçen sürenin hesabında yerel ve mutad taşıt araçları esas alınır. Buna imkan bulunmayan yerlere, her altı saatlık yaya yolu bir gün hesabıyla, otuz kilometrelik yol bir gün olarak değerlendirilir.

d. Yakalama ve hapsen tazyik müzekkereleri üzerine yakalanan kimseler, durumun haklı gösterdiği zorunluluklar dışında; gözaltında bekletilmezler.

İhzar müzekkerelerinin yerine getirilmesi için alınacak önlemler çerçevesinde; hazır bulundurulmak üzere gözaltına alınanlar, haklı nedenlerle en çok kırksekiz saat gözaltında tutulabilirler.

e. Olayın; suç olmadığı saptandığında, şikayete bağlı suçlarda şikayetten vazgeçildiğinde, suçun kanundaki cezasının üst sınırı bir ay hafif hapsi gerektirdiği veya para cezasından başka bir ceza öngörülmediği durumlarda Jandarma kendiliğinden;

Bu durumlar dışında ise, savcının yazılı istemi üzerine; yakalanan kimseyi salıverir.

Salıverme durumu bir tutanakla belgelenir. Tutanakta, sanığın kimliği, neden ve niçin yakalandığı, ne kadar süreyle gözaltında tutulduğu ve serbest bırakılma nedenleri açıkça gösterilir. Bu tutanak ve eklerinin bir örneği, bilgi için Cumhuriyet Savcılığına gönderilir.

Yakalama, tutuklama, hapsen tazyik ve ihzar müzekkerelerinin yerine getirilmesi amacıyla yakalanıp gözaltına alınanlar; hiç bir şekilde serbest bırakılmaz. Gözaltında bulundurma süresi içinde; müzekkereyi çıkaran makama teslim edilirler.

f. Yakalama nedeniyle zor ve silah kullanmada, bu Yönetmeliğin 38. ve 39 ncu Maddelerine göre hareket edilir.

Tanık Olabileceklerin Çağrılması ve Dinlenmesi

Madde 123 – Jandarma; tanıkları yeminsiz olarak dinler. Tanık olabilecek kişinin açıklamaları, ifade tutanağına geçirilir. Tutanağın başlığı "ifade tutanağı" olarak yazılır ve ifade sahibine "ifade sahibi" olarak imzalatılır.

Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamayacağından; kanunlara göre tanıklıktan çekinme hakkı bulunduğunu belgeleyen ve çekinme hakkını kullanan kişilerin, ifadesi alınmaz ve durum bir tutanakla belgelenir. Tanıklıktan çekinmeye ilişkin diğer kanun hükümleri gözönünde tutulur.

Jandarma tanıkları, ayrı ayrı dinler. Bir tanık dinlenirken diğerleri uzaklaştırılır. Olayın aydınlanması için ifadeleri arasında çelişki bulunanlar yüzleştirilebilir. Ayrıca şüpheli kişi, başka kimselerin arasına konarak, tanıklarca tanınması işlemi de yapılabilir. Gerek yüzleştirme, gerekse tanıma işlemi ayrı ayrı tutanaklarla belgelendirilir.

Sanığın Çağrılması ve Dinlenmesi

Madde 124 – Genel olarak serseri ve sabıkalıları anlatmak için kullanılan şüpheli deyiminden ayırmak amacıyla, bu Yönetmeliğin uygulanışında Jandarma; bir suç işlemek şüphesi altında bulunanlar hakkındaki işlemleri yürütmeye ve düzenlenen belgelerde, sanık deyimini kullanmaya yetkilidir.

Sanıklar Jandarma tarafından, tanıklar gibi çağrılabilir. Bu Yönetmelikle kanun ve nizamların yakalama konusuna ilişkin hükümleri saklıdır.

Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya ya da bu yolda delil göstermeye zorlanamaz. Sanığın suçluluğuna ilişkin delilleri belirlemek ve sağlamak Jandarmanın görevidir. Bu yüzden sanıktan suçsuzluğunu kanıtlayan delilleri göstermesi ya da bulması istenemez. Ancak temel hak ve hürriyetlerin; kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva etmesinden ötürü Jandarma; hukuka, ahlaka ve bilime uygun modern soruşturma tekniklerini kullanarak; olayın en önemli tanığı durumunda bulunan sanığın, olayla ilgili bilgi ve görgüsünü saptamaya yetkilidir. Sanığa açıklamada bulunması için hiçbir şekilde eziyet ve işkence edilemez. Yapılacak sorgulamalar, iradi nitelik taşıyan açıklamaları sağlamaya yarayan ve yukarıda nitelikleri belirtilen soruşturma tekniklerinin öngördüğü esaslara göre yürütülür.

Sanığın suçunu itiraf etmesi durumunda; kendi aleyhinde delil göstermeye zorlanmamak ve rızası soruşturma tekniklerine uygun olarak sağlanmak şartıyla, itirafının,

a. Maddi deliller ve tanık olabileceklerin ifadeleriyle,

b. Temsili keşif niteliğinde, uygulama yaptırılarak,

c. Suç yeri gösterme işlemi vb. yaptırılarak, delillendirilmesi ve olayın özünün soruşturulması zorunludur. Yalnızca, itirafa dayalı olarak işlem yapılmaz.

Sanığa hiç bir zaman yemin ettirilmez.

Temsili keşif niteliğindeki uygulama işlemi ile suç yeri gösterme işlemi ve benzer işlemlerin tutanakla belgelenmesi zorunludur.

Tutuklama Müzekkerelerinin Yerine Getirilmesi

Madde 125 – Tutuklama müzekkerelerinin yerine getirilmesinde; bu Yönetmeliğin adli göreve ilişkin yakalama yetkisiyle ilgili hükümleri yanında aşağıdaki esaslara uyulur.

a. Tutuklama müzekkeresi, tutuklanacak kişinin yokluğunda alınan tutuklama kararı üzerine; bu kimsenin, yetkili Jandarma adli kolluk makamlarınca ele geçirilip, kararı veren hakim huzuruna, gerekirse zor kullanarak getirme yetkisi verir.

b. Tutuklama Müzekkeresi, çıkarılan makamca iki örnek olarak düzenlenir. Bunlardan birisi elegeçirme sırasında, sanığa verilir. Jandarmada kalan diğerinin üzerine; bir örneğinin sanığa verildiği, verilme tarihi ve sanığın yakalandığı gün ve saat ile, tutuklamaya itiraz hakkı bulunduğu sanığa hatırlatıldığı yazılır. Sanığın adı soyadı yazılarak imzalatılır. İmza bilmeyen sanıkların sol el baş parmağının izi alınır. Ayrıca devriye komutanı da aynı yere kimliğini de yazarak imzasını atar.

Eğer müzekkerenin bir örneğini sanığa verme imkanı yoksa, tutuklama nedenleri ve hakkındaki iddialar sözlü olarak derhal kendisine bildirilir.

Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun bu konudaki hükümleri saklıdır.

c. Müzekkerenin yerine getirilişi bakımından gerekiyse bu Yönetmeliğin 113 üncü Maddesinde yer alan, adli göreve ilişkin arama esaslarına göre, arama yapılabilir.

d. Kamu hizmeti gören ve düzenli tarife esasına göre çalışan; Kara, Hava ve Deniz ulaşım araçlarının memur ve görevlilerinden, ulaşım ile ilgili olanlar hakkındaki, müzekkerelerin infazı konusunda;

yerine getirilemeyen müzekkerelere yapılacak işlem konusunda; bu Yönetmeliğin ihzar müzekkerelerinin yerine getirilmesiyle ilgili 125 inci Maddesi hükmüne uyulur.

İhzar Müzekkerelerinin Türleri ve Yerine Getirilişi

Madde 126 – İhzar müzekkereleri, gereğinde zor kullanmaya yetki veren bir müzekkere türü olup;

a. Davetiye ile çağırılıp da gelmeyen sanık, tanık, suçtan zarar gören ya da cezasının infazı gereken hükümlüler hakkında,

Tutuklama müzekkeresi çıkarılması için yeterli nedenlerin varlığı halinde sanıklar hakkında,

İvedi ve tutuklu işlerde suçtan zarar gören ve tanıklar hakkında,

Yetkili adli makamlarca çıkarılan ve kolluğa bu gibi kimseleri zorla getirme yetkisi ve görevi veren emir niteliği taşır.

b. Cezasını çekmek üzere çağırılıp, bu çağrıya uymayanlara, hakkında hüküm verilip de kaçacağından şüphe edilen hükümlüler hakkındaki ihzar müzekkereleri, günsüz olarak çıkarılır. Günsüz ihzar müzekkeresini yerine getirmek için yakalanan kişi, gözaltında bekletilmeden; gerekli işlemler tamamlanarak, müzekkereyi çıkarılan makama en kısa sürede götürülür.

c. Günü belirli ihzar müzekkerelerinin yerine getirilmesi için gerekli önlemleri almak ve gününde, müzekkerede gösterilen ilgili makamda hazır bulundurmak Jandarmanın görevidir. Bu bakımdan, ihzar edilecek kişi; kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak yakalanıp, gözaltına alınabilir.

d. Hakkında ihzar müzekkeresi bulunanlara karşı kullanılacak zorun derecesi; ihzarlı kişinin olayı aydınlatma yönünden önemi gözönünde tutularak belirlenir. Özellikle koruyucu ve itaati sağlayıcı derecede zor kullanılır. Saldırı vb. eylemlerle karşılaşıldığında; bu Yönetmelikte açıklanan zor ve silah kullanma esaslarına göre hareket edilir.

e. İhzarlı sanıkların saklanma ya da kaçmaları durumunda, ele geçirilmeleri için; konut, işyeri ve eklentileriyle diğer kapalı yerlerde, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 94, 95. ve 97 nci Maddelerine uygun olarak arama yapmaya Jandarma yetkilidir.

İhzarlı tanıkların saklanma ya da kaçmaları durumunda, ele geçirmek için arama yapılması, ayrıca arama kararı almayı gerektirir. Ancak gecikmede sakınca bulunan durumlarda, Jandarma kendiliğinden aramaya yetkilidir.

Bu yolla yerine getirilen müzekkereler yönünden, durumu belgelemek için ayrı bir tutanak düzenlenir ve müzekkerenin ekinde ilgili makama sunulur.

f. Kamu hizmeti gören ve düzenli tarife esasına göre çalışan; kara, hava ve deniz ulaşım araçlarının memur ve görevlilerinden, ulaşım ile ilgili olanların ihzarı; ulaşımın devamını ve güvenliğini aksatmaksızın, bu kimselerin yedeklerinin getirilmesi için amir ve merkezlerine ivedi haber verilerek yapılır. Araçta gerekli güvenlik önlemleri alınarak beklenir ve müzekkere, yedekler gelince yerine getirilir.

g. Yerine getirilemeyen ihzar müzekkereleri; yerine getirilemeyen nedenlerini gösteren bir tutanağa iliştirilerek, ilgili adli makama geri gönderilir. Tutanak, Jandarma dışında ve yerine getirememeye nedeninin türüne göre; muhtar, ihtiyar heyeti üyeleri, doktor ya da diğer sağlık personeli vb. ilgililere de imzalatılır.

h. Fiili hizmette bulunan asker kişilere ilişkin, ihzar müzekkerelerinin infazında Jandarma görevli değildir. Böyle bir müzekkereyi alan Jandarma adli kolluk makamları; ihzarlarının asker olduğunu saptadığında, asker olduğunu ve adresini belirten bir tutanak düzenleyerek yukarıdaki bentte gösterildiği gibi hareket eder.

Jandarmanın Bilirkişiye Başvurabilmesi

Madde 127 – Olayın aydınlatılması için, gecikmede sakınca olan durumlarda Jandarma; uzmanlık gerektiren konularda, konuyla ilgili uzmanlığı olanlara başvurmak, görüş ve düşüncelerini almak yetkisine sahiptir.

Bu konuda, kendi uzman personelinden yararlanabileceği gibi; Polis uzmanlarından ya da diğer uzman kişilerden yararlanabilir.

Kanun ve nizamlarda gösterilen, resmi bilirkişi kurum ve kuruluşları buldukça bunlara başvurulması zorunludur.

Jandarma, bilirkişilere hiçbir şekilde yemin ettiremez. Bilirkişinin görüş ve açıklamaları kural olarak yazılı biçimde sağlanır. Sözlü görüş ve açıklamaları tutanakla saptanır.

Keşif

Madde 128 – Jandarma; Olayı aydınlatma amacıyla ve gecikmede sakınca bulunan durumlarda, olay yerinin, olayla ilgili nesnelere, keşif yoluyla incelenmesini yapmaya yetkilidir. Olayın oluş şeklini temsilen yapılan uygulama, işlemi ve yer gösterme işlemi ile olay yeri incelemesi, birer keşif işlemi olarak tutanakla saptanır.

Olay yerinin sistematik incelenmesine ilişkin işlemler birer keşif işlemi niteliğinde olup, bu Yönetmeliğin 100 ve devamı Maddelerine göre hareket edilir.

Ölünün Adli Muayenesi ve Otopsi

Madde 129 – Ölünün adli muayenesi ve otopsi yapılması, hakim huzurunda; gecikmede sakınca varsa Cumhuriyet Savcısı huzurunda, yetkili hakemler ya da hekim tarafından yapılır.

Jandarma; otopside önce bütün imkanlardan yararlanarak, sanığın kimliğini belirlemeye çalışır. Bu açıdan; parmak izi alabilir, fotoğraf çekebilir; boy, kilo, vücudundaki doğal işaretler; yara, çıban izleri, çamaşır ve elbiselerinden kimliğini tanımak için yararlanır. Hakim ya da savcıya bu konularda yardımcı olur.

Ölünün mezardan çıkarılmasına ilişkin işlemler konusunda Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun ilgili hükümüne göre hareket edilir.

Otopsinin yürütülmesine ilişkin tıbbi işlemlerde jandarmanın görevi yoktur. Ölünün, olay yerinden alınması ya da aldırılması yasaktır. Bilimsel zorunluluk bulunan durumlar saklı olup; bu konuda jandarmadan, delillerin getirilmesine benzer biçimde ölünün getirilmesi görevi istenemez. Bu gibi görevler ilgili sağlık personeline yaptırılır.

Adli Görevlerde Uygulanacak Diğer Mevzuat

Madde 130 – Jandarmanın adli görevlerinin yerine getirilmesi ve delillerin toplanması, korunması, ambalajlanması ve gönderilmesine ilişkin olarak; bu yönetmelikte belirtilmeyen konularda, diğer kanun ve nizamların hükümlerine uyulur.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Jandarmanın Askeri Görevleri

Garnizon Komutanlığı

Madde 131 – Tümen ve daha büyük (deniz ve havada eşidi) kıtalar ile, askeri kurumların birarada buldukları büyük garnizonlarda, en büyük kıta komutanı garnizon komutanıdır.

Tümenden daha küçük kıtalar ve askeri kurumların (deniz ve havada eşidi) birarada buldukları garnizonlarda; rütbe ve kıdemce büyük olan kıta komutanı garnizon komutanıdır. Garnizondaki kıta ve askeri kurumlar alaydan daha küçükse (deniz ve havada eşidi) kıta komutanlığı durumuna bakılmaksızın; rütbe, kıdem ve sınıf gözönünde bulundurularak, ileride olan subay garnizon komutanıdır.

Garnizon komutanı olacak jandarma subaylarını saptamada şu esaslar gözönünde tutulur:

a) Jandarma sınır birlikleri, Jandarma İç Güvenlik Birlikleri, (bucak jandarma takım ve karakol komutanlıkları hariç) jandarma komando ve jandarma asayiş komando birlikleri ile jandarma eğitim birlikleri kıta,

b) Jandarma Okulları ile diğer jandarma kuruluşları kurum;

olarak nitelenir.

Askeri İnzibat Görevleri

Madde 132 – Merkez Komutanlığının kadro ile gösterilip kurulmadığı garnizonlarda askeri inzibat görevi; garnizon Komutanı tarafından atanacak bir inzibat subayı ya da astsubay'ı, buna da imkan olmayan durumlarda bizzat garnizon komutanı tarafından yürütülür.

İvedi ve gecikmede sakınca bulunan durumlarda askeri inzibat kuvvetinin yeterli olmaması nedeniyle; askeri inzibat görevlilerince iletilen yardım istekleri, jandarma tarafından gecikmesiz yerine getirilir.

Askeri inzibat görevlilerinin yokluğu durumunda; denk ya da üst rütbede olmak şartıyla ve İç Hizmet Kanununa göre, Jandarma subay ve astsubayları askeri inzibat görevlerini yürütmekle yükümlüdürler. Genel kolluk ve güvenlik kuvveti olarak yapacakları müdahaleler yönünden, iç hizmet kanununun öngördüğü ayrıcalıklara ilişkin hükümler gözönünde bulundurulur.

Yoklama Kaçağı, Bakaya, Fırar, İzin ve Hava Değişimi Süresini Geçirenlere Uygulanacak İşlem

Madde 133 – Askerlik Şubelerince, yoklama kaçağı, bakaya, fırar ve izinsizlerin kimliklerini ve elde edilebilirse eşkallerini gösteren çizelgeler bir yazı ile ve mülki amirlik aracılığıyla, ilgili İlçe Jandarma Bölük Komutanlıklarına gönderilir.

Bu çizelgeler özel yönerge hükümlerine göre, kayıt ve işleme konarak; çizelgede belirtilenlerin aranıp, ele geçirilmeleri için gerekli önlemler alınır.

Yakalamayı olanaksız kılan durumlar için ayrı bir tutanak düzenlenir ve askerlik şubesi ile diğer ilgili makamlara bilgi verilir.

Yakalanan Kaçak Askerlerin Sevki

Madde 134 – (Değişik : 21.9.1990 - 90/938 K.)

Askeri kıt'a ve kurumlardan kaçanlar ile izin ya da hava değişimi sürelerini geçirenlerden yakalananlar, askerlik şubelerinin istemi üzerine jandarma nezarethanesinde tutulurlar. Bunlar, askerlik şubelerince gerekli işlemleri tamamlandıktan sonra kıt'a ve kurumlarına jandarma muhafazasında sevk edilirler.

(Değişik : 6.8.1992 - 92/3372 K.) Yukarıda belirtilen fiilleri işleyen erbaş ve erlerin, muhafaza altına alındıkları andan itibaren işe bedeli ve sevk giderleri ile sevkle görevli jandarmalardan; subay, astsubay ve uzman jandarma çavuşların memuriyet mahalli, erbaş ve erlerin ise il sınırları dışına çıkmaları halinde 6245sayılı Harcırah Kanunu esaslarına göre hesaplanan gündelik ve yol giderleri, istemi yapan askerlik şubesi başkanlıklarınca ödenir.

Askere Alınacakların Çağrılması ve Toplanması

Madde 135 – Jandarma; askere alınacakların çağırılma ve toplanmalarına ilişkin çizelgeleri, köy ya da mahalle muhtarlarına ulaştırma ve bu konudaki tebliğatı iletmekle görevlendirilebilir.

Askerlik Hizmetini Belgeleyemeyenlere Yapılacak İşlem

Madde 136 – Nüfus hüviyet cüzdanlarına göre son yoklamalarını yaptırdıkları ya da askerlik hizmetlerini bitirdikleri veya erteleme vb. biçimde işleme tabi olduklarını ispatlayamayanlar; tutanak düzenlenerek o yerin askerlik şubesine adamlı olarak teslim edilirler.

Jandarma; ulaşım araçlarında kimlik sorma işlemi sırasında bu durumu saptadığında; ilgili kimsenin hareketini engeller ve yukardaki bentte gösterildiği biçimde işlem yapar.

Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgelerindeki Görevi

Madde 137 – Jandarma; Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Hakkındaki Kanunda gösterilen yasaklara aykırı davranışları önler. Suç oluşturan davranışlar hakkında gerekli kanuni işlemleri yapar.

Seferberlik İlanında Görevler

Madde 138 – Jandarma, seferberlik ilanında; silah altına çağrılanlara gerekli tebliğatı yapmak, kanun ve nizamla uygun olarak, askeri hizmete verilecek araçların getirilmesini sağlamak ve bunlardan geriye kalanların kovuşturulmasını yürütmekle görevlidir.

Seferberlik ve Savaş Halinde Görevler

Madde 139 – Jandarma birlikleri; Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen hallerde Sıkıyönetim, Seferberlik ve Savaş hallerinde gerekli olan bölümü ile Kuvvet Komutanlıkları emrine girer, kalan bölümü ile Jandarma Genel Komutanlığı emrinde normal görevlerine devam eder.

Geri Bölge Savunmasında Görevler

Madde 140 – Jandarmaya geri bölge savunması görevi verildiğinde,

- Ordu geri bölgesinde; can, ırz ve mal güvenliği sağlamak,
- Yetkili komutanlık emirlerini uygulamak,
- Zararlı ve şüphelileri denetim ve gözetim altında tutmak,
- Propaganda ve psikolojik harp girişimlerini etkisiz kılmaya çalışmak,
- Genel emniyet ve asayiş sağlayıcı; kamunun ihtiyacı olan gıda, ilaç vb. maddelerin yasadışı kullanım, sevk ve naklini önleyici önlemler almak,
- Diğer askeri görevleri, ordu ve geri bölge komutanlıklarının emirlerini yerine getirmek, yükümlülüğündedir.

Askeri Kuvvetlerden Yardım İstenmesi Durumunda Emir Komuta

Madde 141 – Bölge Valisi veya Vali, il içinde çıkabilecek toplumsal olayların, emrindeki kolluk kuvvetleriyle önlenmesine olanak bulunamayacağı kanısına varır ya da, kolluk kuvvetleriyle bastırılmayacak ani ve olağanüstü olayların cereyanı karşısında kalırsa; en yakın askeri (Kara, Deniz, Hava) Kuvvet Komutanından yardım gönderilmesini ister. Bu istek sonradan yazıyla belgelendirilmek koşuluyla, acele durumlarda sözlü olarak da yapılabilir. Bu istek, başvuru askeri komutanlıkça gecikmesiz yerine getirilir. Muhtemel olaylar için istenen kuvvet Bölge valisi veya Valinin görüşü alınarak olaylara derhal el koymaya uygun bir yerde başlamış ve sürmekte olan olaylarda ise, olay yerinde hazır bulundurulur.

Çıkabilecek toplumsal olaylar için hazır bekletilen kuvvetler, olayların kolluk kuvvetlerince önlenemeyecek boyutlara varması üzerine; ani ve olağanüstü olaylar için istenen kuvvetler ise derhal, Bölge valisi veya vali

tarafından verilen görevleri, kendi komutanları komutasında ve İç Hizmet Kanununda belirtilen yetkiler ile kolluk kuvvetlerinin genel güvenliği sağlamada sahip oldukları yetkilerin tümüne sahip olarak yeniden getirirler.

Kolluk Kuvvetleriyle askeri kuvvetler arasında işbirliği, Bölge valisi veya vali tarafından sağlanır.

BEŞİNCİ KISIM

İLİŞKİLER, ÇALIŞMA VE İŞBİRLİĞİ ESASLARI

Genel Esaslar

Madde 142 – Jandarma Genel Komutanı, Jandarma Teşkilatının en büyük amiri olup; silsile esası içinde, tüm birliklere kanun ve nizamlarda öngörülen görevlere ilişkin emir-komuta yetkisine sahiptir. Komutanlığın bütün iş ve işlemlerinden sorumludur. İçişleri Bakanı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ilgili Maddesinde öngörülen, en büyük mülki amirlerin vereceği emirleri doğrudan verebilme yetkisini kullanırken, bu esaslara bağlı olarak; jandarmaya ilişkin emir ve isteklerini, doğrudan doğruya Jandarma Genel Komutanına bildirir. İçişleri Bakanının mülki makamlarla olan ilişkileri konusundaki hükümler saklıdır.

Emniyet ve asayiş görevi ifa eden Jandarma Bölge Komutanları mülki görevlerin yerine getirilmesi yönünden Bölge Valilerine, İl Jandarma Alay Komutanlıkları ve ast kademeleri ise mülki görevlerin yapılması yönünden mahalli mülki, amirlerine, astlarının sevk ve idaresinden, disiplin eğitim, özlük hakları ile Lojistik faaliyetlerin yürütülmesinden kendi amirlerine karşı sorumludur.

Anılan Komutanlıkların ve ast kademelerin (mülki makamlar hariç) diğer makamlarla bir organik bağıllığı yoktur.

Mülki amirler ile adli ve askeri makamlar kanun ve nizam hükümlerine uygun isteklerini kendilerine karşı sorumlu olan Jandarma Komutanlarına yazılı olarak bildirebilirler. Acele hallerde de bu istek sözlü olarak yapılabilir. Ancak bu sözlü istekler en kısa zamanda yazı ile doğrulanır.

Diğer makamlar Jandarmaya görev olarak verilmesini istedikleri konunun kanuni dayanaklarını açıklayarak, o yerin mülki amirine başvururlar. Mülki amir isteği mevzuata ve ihtiyaca uygunluk yönünden değerlendirerek Jandarmaya yerine getirilmesini uygun bulduğunda, görev olarak yerine getirilmesini ister.

Jandarma birlikleri, aldıkları görevin yürütülmesi bakımından; kendi amirlerinin emir komutası altında ve silsile esasına göre sevk ve idare edilirler.

Emniyet ve asayişten doğrudan doğruya sorumlu makam olarak Vali, Kaymakam ve Bucak Müdürleri, bu görevin yürütülmesini; Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında, Jandarma aracılığıyla sağlarlar.

Jandarma birliklerinin, görevlerini iyi yürütmelerinden ve amaca uygun bir tarzda kullanılmamalarından, mülki amirlere karşı, kendi komutan ve amirleri sorumludurlar.

Bu birliklerin aldıkları görevin yapılmasında kullanacakları, araç ve gereçlerin seçimi kendi komutanlarına aittir. Yetkili mülki amirler özellik taşıyan ve yetersiz kalınan durumlarda gereken araç ve gereçleri diğer kamu kurum ve kuruluşlarından sağlayarak, Jandarmanın hizmetine verilmesini sağlarlar.

Mülki Makamlarla İlişkiler, Çalışma ve İşbirliği

Madde 143 – Jandarma İç Güvenlik Birlik Komutanları; Bölge Valisi, Vali, Kaymakam ve bucak müdürlerinin kanun ve nizam hükümlerine dayanan istemlerini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu mülki amirlerin yapacakları isteklerden doğan sorumluluk kendilerine ve isteklerin uygulanış biçiminde doğan sorumluluk, Jandarma İç Güvenlik Birlik Komutanlarına aittir.

Önemli istemler yazılı olarak tebliğ edilir. Olağanüstü ve acele durumlarda sözlü olarak yapılan istekler ilk fırsatta yazılı hale getirilir.

İl Jandarma Alay Komutanları, Valiler tarafından kendilerine doğruca yapılan istekleri, kanun ve nizamlara aykırı görürse, durumu bir yazı ile valilere bildirirler. Valiler isteklerinin kanun ve nizamlara uygun olduğunda ısrar ederlerse yazılı istekte bulunur ve aynı zamanda durumu İçişleri Bakanlığına bildirirler. Bakanlıktan cevap gelinceye kadar, valinin yaptığı istek kendi sorumluluğu altında uygulanır. Ancak konusu açıkça, askeri ya da adli bir suç oluşturan emirler hiçbir şekilde yerine getirilmez.

İlçe kaymakamları ile İlçe Jandarma Bölük Komutanları, bucak müdürleri ile bucak Jandarma Karakol Komutanları arasında bu yolda bir uyuşmazlık çıktığında; bu konuda kesin karar vermeye valiler yetkilidir. Bu kararda hukuka uygun bulunmadığında, Valilikçe İçişleri Bakanlığına yazılır ve aynı zamanda validen emir gelinceye kadar; kaymakamın ve bucak müdürünün yazılı isteği uygulanır.

Yukarıda sözü edilen durumlarda, Jandarma iç güvenlik birlik Komutanları sıra üstlerine yazı ile bilgi verir.

Suç ve Diğer Önemli Olayların Bildirilmesi

Madde 144 – Jandarma iç güvenlik birlik komutanları; bölgelerindeki her türlü suçları ve sonuçlarını, ülkenin emniyet ve asayişini bozan ya da bozacak olan olayları, yangın, su baskını gibi afetleri, haber aldıkları salgın ve bulaşıcı hastalıkları, devletin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bütünlüğünü, nitelikleri anayasada gösterilen Cumhuriyeti yıkmaya, sarsmaya ve bölmeye yönelik propagandalar konusunda edindikleri bilgileri, vakit geçirmeksizin o yerin en büyük mülki amirine sözlü ya da yazılı olarak bildirirler. Suçla ilgili görülen olaylar aynı zamanda Cumhuriyet Savcılığına da bildirilir.

Tebliğat Konusunda İlişki, Çalışma ve İşbirliği

Madde 145 – 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu ve Tebliğat Tüzüğü uyarınca, gecikmesinde sakınca bulunan işlerde ya da aynı yerde bulunan adli makamlar, genel ve katma bütçeli daireler, belediyeler, köy tüzel kişilikleri,

harçlar ve noterler arasında ya da bu daire ve kurumlarda bulunan kişilere yapılacak tebliğlerde Jandarma görevlendirilebilir. Bu tebligatın Jandarma aracılığıyla yaptırılabilmesi için, tebligatı çıkaran makamın kendi memurları ile yapamayış nedenlerini açıklamak suretiyle o yerin mülki amirine başvurması ve mülki amirin de yazılı istekte bulunması gerekir. Ancak Jandarmanın tebligat yapabilmesi için tebliği çıkaran makamın, bu tebligatın gecikmesinde hangi nedenle zarar bulunduğunu ya da tebligatın o makamın kendi memuru aracılığıyla yaptırılması yolunun neden seçilmediğini, tebliğ belgesine açıkça yazması ve mülki amirin belirtilen nedenin kanun ve nizama uygun olup olmadığını inceleyerek, uygun olduğuna karar vermesi şarttır.

Tebliğat için her yıl başında, İl İdare kurumlarınınca tesbit edilen zorunlu masrafların, tebligatı isteyen makam tarafından peşin olarak o yer mal sandığına ya da özel idare vizesine yatırılması şarttır. Belirlenecek süre içinde, tebliği çıkaran makam tarafından gerekli masraf yatırılmazsa, istekden vazgeçilmiş sayılır. Zorunlu nedenlerden dolayı bu süreye uyulmaması durumunda yeni bir süre tanınır.

Tebliğat gideri olarak saptanan para; tebligatı yapacak görevliye avans biçiminde ödenir. Sonuçta mahsup işlemi yapılarak avans kapatılır.

Zor kullanılmasını gerektiren ya da hazırlık soruşturmasıyla ilgili görevlerin; jandarma tarafından yapılacağına ilişkin hükümlerle, tebligat tüzüğü'nün özel hükümleri saklıdır.

Belirtilen bu esaslara uymayan hiçbir tebligat işlemi, Jandarmaya görev olarak verilemez ve Jandarma tarafından yerine getirilemez.

Emniyet ve Asayiş Hizmetlerinin Yürütülme Şekli ve İşbirliği

Madde 146 – Her gün saat 11 bütün TÜRKİYE’de emniyet ve asayiş saatidir. Mülki amirler asayiş saatindeki toplantının zamanında yapılması için gerekli önlemleri alır. Belirli bir iş olsun ya da olmasın tam bu saatte ve önemli olaylarda saate bağlı kalınmaksızın derhal, Jandarma iç güvenlik birlik komutanları ve en büyük polis amiri (bulunmadıkları takdirde vekilleri) birlikte en büyük mülki amirinin, bulunmadığı takdirde vekilinin yanına davet edilmeden giderler. Jandarma iç güvenlik birlik komutanları ve en büyük polis amirleri (24) saat içinde kendi görev ve sorumluluk bölgelerinde meydana gelen bütün olayları ve aldıkları haberleri, bunlara karşı alınan veya alınması gerekli bulunan tedbirleri ve önerilerini bildirirler ve o gün için görevde kullanılacak kuvvet miktarını açıklarlar.

Mülki amir ya da vekili bu açıklamaları aldıktan sonra isteklerini sözlü olarak bildirirler. Mülki amirin istekleri duruma uygun görülmezse Jandarma iç güvenlik komutanı ve polis amiri bu konudaki görüşlerini açıklarlar. Son karar mülki amirindir.

Bu durumda mülki amirler, bu isteklerini yazılı olarak verirler ve bu istek mülki amirin sorumluluğu altında yapılır.

Sözlü istek ve direktifler Jandarma iç güvenlik komutanları ve polis amirleri tarafından not alınır. Polis amirlerince bu notlar üç suret çoğaltılır. Jandarma iç güvenlik komutanı ile polis amiri tarafından imzalanan bu notların, bir örneği Jandarmada, bir örneği polis makamlarında, bunların saklanması için açılacak dosyalarına konur. Diğer örnek ise, polis amiri tarafından mülki amire bilgi için sunulur.

Jandarma iç güvenlik birlikleri ve emniyet teşkilatının aldıkları görevlerin yerine getirilmesi için kullanacakları araçların seçimi kendilerine aittir.

Jandarma veya emniyet teşkilatınca yapılması mülki amir tarafından istenen görevlerin yerine getirilmesine ilişkin işlemler, bu kuruluşlara bağlı kuvvetlerce yürütülür. Jandarma ve emniyet kuvvetleri bu görevleri yaparken, safha safha sözlü ya da yazılı rapor verirler. Görev yerine getirildikten sonra yapılan işler yazılı bir raporla mülki amire bildirilir.

Bir il içinde emniyet ve asayişin korunması için, Jandarma emniyet ve diğer özel kolluk kuvvetlerini kullanmak ve bu kuvvetlerin birbirine yardımını sağlamak en büyük mülki amirin yetkilerindedir. İlin bir ilçesinde meydana gelen olayların önlenmesi ve kontrol altına alınmasında; o ilçenin Jandarma iç güvenlik kuvvetinin yetersiz kalacağı anlaşıldığında, ilin bu ilçesine komşu ilçelerinden yardımcı kuvvet verilmesi valinin isteği ile olur. Ancak Jandarma iç güvenlik birlik komutanlarının bu konuda göstereceği gerekçe ve öneriler de gözönünde bulundurulur.

İki veya daha fazla ilde alınması gereken ortak güvenlik önlemleri söz konusu olduğunda; bu il valilerince yapılacak değerlendirme sonunda karara bağlanarak uygulanmakla birlikte, İçişleri Bakanlığına bilgi verilir. Bu gibi durumlarda alınması gereken güvenlik önlemleri, İçişleri Bakanlığınca da doğrudan doğruya belirlenerek il valilerinden uygulanması istenebilir.

Gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda komşu Jandarma iç güvenlik birlik komutanları ya da en büyük polis amirleri doğrudan doğruya haberleşip birlikte gerekli önlemleri alır ve gereğini yerine getirerek durumdan en büyük mülki amire bilgi verirler.

Emniyet ve Asayişle İlgili Yazışmalarda İşbirliği

Madde 147 – İl, İlçe ve bucaklarda Jandarmanın görev ve sorumluluk alanındaki emniyet ve asayiş hizmetlerine ilişkin bütün yazı işleri, Jandarma iç güvenlik komutanlıklarında; emniyet görev ve sorumluluk alanındakiler ise emniyet makamlarında, yürütülür ve dosyalanır.

Emniyet ve asayiş hizmetlerinden Jandarmayı ilgilendiren ve Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında yapılacak işlere ilişkin, her türlü istek ve tebligat mülki amirin genel isteklerine göre, Jandarma iç güvenlik komutanlıklarınca hazırlanarak mülki amir imzasıyla gereken yerlere gönderilir.

İçişleri Bakanlığına gönderilecek asayiş raporlarından, Jandarmanın görev ve sorumluluk alanında meydana gelen olaylara ait bulunanlar, İl Jandarma alay komutanlığınca hazırlanır ve vali imzasıyla gönderilir.

Emniyet ve Asayiş hizmetlerine ait aylık ve yıllık istatistikler Jandarma ve emniyet görev ve sorumluluk alanları için ait olduğu makamlarca hazırlandıktan ve emniyet müdürlüğünce dört örnek olarak birleştirilip il jandarma alay komutanı ve emniyet müdürü tarafından parafe edildikten sonra, iki örneği vali imzasıyla İçişleri Bakanlığına sunulur. İlde kalan iki suretten birisi Jandarma diğeri emniyet dosyasında saklanır.

Adli Makamlarla İlişkiler Bakımından Adli Kolluk Amirliği, Adli Kolluk Makam ve Memurlukları

Madde 148 – Jandarmanın adli görevleri bakımından; adli kolluk amirlik ve makamları, adli teşkilat esas tutularak belirlenir. Adli teşkilatın ilçe esasına göre kurulmuş olması nedeniyle;

a) Her ilçedeki asliye mahkemesi teşkilatının yanında bulunan, ilçe Jandarma bölük komutanları; o ilçe bakımından Jandarmanın adli kolluk amiridir. Bu sıfatla görev yapan ilçe jandarma bölük komutanları ile bu hizmetleri vekaleten yürütenlerin, adli hizmetlerden doğan suçlarda; hakim ve savcıların tabi oldukları yargılama usulü uygulanır. Ayrıca bu konuda; 2552 Sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri hakkındaki Kanunun 22 nci Maddesiyle 2845 Sayılı Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanununun 15 nci Maddesi hükmü gözetilir.

b) İl Jandarma alay komutanlarının, adli kolluk görevini fiilen yürütme yükümlülükleri yoktur. Ancak, ilçe jandarma bölük komutanlıklarının diğer görevleri yanında; adli kolluk görevlerini, denetim ve gözetim altında bulundurma yetki ve sorumlulukları saklıdır. Bu bakımdan, adli görevlerin tam, düzgün ve mevzuata uygun yürütülmesi için gerekli önlemleri alırlar.

c) İlçe Jandarma bölük komutanlığının, İlçe Jandarma Bölük Komutanı dışında kalan, Subay ve Astsubayları ile Uzman Jandarma, erbaş ve erleri; adli görevlerin yerine getirilmesi bakımından adli kolluk memuru sayılırlar.

d) İlçe Jandarma bölük komutanlığı, bucak Jandarma takım ve Jandarma karakol komutanlığı olarak adlandırılan komutanlıklar; adli kolluk makamı olarak nitelenir.

Jandarmanın Cumhuriyet Savcılığıyla İlişkileri

Madde 149 – Jandarma Adli kolluk makam ve memurları, Cumhuriyet Savcılarının kanun ve nizam hükümlerine uygun isteklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Bu istekler, İlçe Jandarma Bölük Komutanına yazıyla iletilir. Önemli ve ivedi durumlarda bu silsileye uyulmadan, sözlü olarak iletilen istekler; görev istenen makam ve memurlarca, yazılı istekler gibi yerine getirilir. Böyle durumlarda sözlü istekte bulunan Cumhuriyet Savcısı; İlçe Jandarma Bölük Komutanına ivedilikten bilgi vererek, isteğini en kısa sürede yazıyla doğrular.

Ayrıca hazırlık soruşturması sırasındaki tutuklu ve acele işlerde; olayın sanık ve tanıkları, Cumhuriyet Savcılığının yazılı istekte bulunması üzerine belirtilen gün, saat ve yerde, adli kolluk makam ve memurlarınca hazır bulundurulur. Bu konuda sözlü istekte bulunulamaz. Ve sözlü istekler yerine getirilemez. Bu yazılı istekler, kanunen yetkili bir merciin emri niteliğinde olup; gereğinde zor kullanılarak yerine getirilir. Zor kullanmaya ilişkin diğer ayrıntılar yönünden, bu yönetmeliğin ihzar müzekkerelerinin yerine getirilmesine ilişkin hükümlerine uyulur.

3005 Sayılı Kanununun 7 nci Maddesi hükmü saklıdır.

Hazırlık soruşturmasının bir bütün olarak jandarma tarafından yapılması yolundaki istekler, yalnızca yazılı istek şeklinde bildirilebilir.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 154 üncü Maddesinin uygulanmasında, mülki teşkilata tabi Jandarma iç güvenlik birlikleri dışında kalan birlik ve kuruluşlar; diğer Devlet makam ve memurları niteliğindedir. Ancak bu makamlardan istenen sözlü istekler en kısa zamanda yazı ile doğrulanır.

Adli görevlerle ceza ve tutukvelelerine ilişkin hizmetler yönünden Cumhuriyet Savcılığı ile doğrudan yazışma yapılır.

Jandarmanın Mahkeme ve Hakimlik Makamlarıyla İlişkileri

Madde 150 – Adli görevlerle ilgili olarak; mahkeme ve hakimlik makamlarının isteklerinin Cumhuriyet Savcılığı aracılığıyla iletilmesi esastır.

Polis bulunmayan yerlerde duruşmaların güvenliğinin sağlanması ve gereğinde zor kullanma yetkisi veren müzekkerelerin yerine getirilmesi vb. görevlerin Jandarmadan istenmesi; Cumhuriyet Savcılığı aracılığıyla olur. Bu gibi durumlarda Jandarma, yazışmalarını Cumhuriyet Savcılığı ile yapar.

Ancak meşhut suçlarda ve gecikmede sakınca bulunan durumlarda, hazırlık soruşturmasını yürütmekte olan sulh ve sorgu hakimleri; bu soruşturmanın gereği olan isteklerini, Cumhuriyet Savcılarının uyacakları esaslara göre, doğrudan doğruya Jandarmaya iletebilirler. Jandarma makam ve memurları bu gibi durumlarda, sulh ve sorgu hakimlikleriyle doğrudan yazışma yetkisine sahiptirler.

Ayrıca, sorgu ve sulh hakimleri her türlü tebligat, karar ve ceza kararnamelerini doğrudan doğruya infaz edebileceklerinden, bu konularla ilgili olarak da jandarma makamlarıyla yazışmaya yetkilidirler.

Gerek kendi el koyduğu suçla ilgili acele önlemleri alırken, gerekse hazırlık soruşturmasına ilişkin yetki devri çerçevesinde soruşturma yaparken; hakim tarafından derhal yapılması gerekli soruşturma işlemlerine zorunluluk duyuluyorsa, konuyla ilgili belge ve yazıların doğrudan doğruya sulh hakimine gönderilmesine yetki veren, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 156 nci Maddesi ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

Jandarmanın İcra Memurlarıyla İlişkileri

Madde 151 – Zor kullanılması gereken durumlarda, görevi yerine getirirken engellenme ya da saldırıya uğrama tehlikesinin bulunduğu durumlarda icra memurları yardım isteklerini, bölgesi içinde bulunduğu Jandarma iç güvenlik makamlarına yazılı olarak iletirler. İcra memurları haciz işlemi bizzat ya da konuyla ilgili işlemleri yapabilecek kişiler kullanarak yürütmek zorundadır. Bu nedenle, Jandarmaya zoru gerektiren bir işlem olduğu gerekçesiyle hacizin uygulanması konusunda istek bildiremezler.

İlgili Jandarma makamları icra memurlarının yardım istekleri konusunda bu makamlarla doğrudan yazışırlar.

Askeri Makamlarla İlişkiler, Çalışma ve İşbirliği Esasları

Madde 152 – Jandarmanın, askeri makamlarla ilişkisi; eğitim-öğretim, disiplin, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hali ile askeri suçlar yönündendir.

Jandarmanın hizmet ve görevleri ile bağlılık ve ilişkileri; kanun ve nizamlarla belirlenmiştir. Bu hizmet ve görevlerin yürütülmesine, diğer askeri makamlarca müdahale edilemez ve engellenemez.

Jandarma eğitim-öğretim yönünden Genelkurmay Başkanlığına bağlı olup; konuya ilişkin emir ve direktifler doğrultusunda, sınıf özelliği de gözönünde tutularak, eğitim-öğretim faaliyetleri Türk Silahlı Kuvvetlerindeki ilke ve esaslara uygun olarak yürütülür.

Jandarma disiplin yönünden, kendi amirlerinin gözetim, denetim ve ceza yetkileri saklı kalmak koşuluyla; garnizon komutanının gözetim ve denetimindedir.

Sıkıyönetim altına alınan yerlerde, genel emniyet ve asayişe ilişkin kolluk kuvvetlerine ait görev ve yetkiler sıkıyönetim komutanlığına geçer. Sıkıyönetim ilan edilen bölgede konuşlanan Jandarma iç güvenlik birlikleri, bütün teşkilatı ile sıkıyönetim komutanının emrine girer.

Sıkıyönetim bölgesindeki Jandarma iç güvenlik birlikleri; sıkıyönetim hizmetlerinin yapılmasından dolayı sıkıyönetim komutanlığına, bu hizmetler dışında kalan hizmetlerin yürütülmesinden ötürü de adli ve idari makamlara karşı sorumludur.

Sıkıyönetim ilan edilen bölgede konuşlanan, Jandarma iç güvenlik birlikleri dışında kalan, jandarma birliklerinden gerekli görülenler; sıkıyönetim hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla, Genelkurmay Başkanlığınca sıkıyönetim komutanı emrine verilebilir. Ancak, barışta ve zorunlu hallerde; sıkıyönetim komutanı o yer ya da o yere en yakın garnizon komutanlarından yeteri kadar birliğin emrine verilmesini isteyebilir. Bu istek ilgili jandarma birlik komutanlarınca derhal yerine getirilir. Sıkıyönetim Kanununun konuya ilişkin hükümleri saklıdır.

Seferberlik ve savaş haline ilişkin konularda, bu yönetmeliğin 139 uncu maddesine uyulur.

Askeri Yargı Makamlarıyla İlişki, Çalışma ve İşbirliği Esasları

Madde 153 – Jandarmanın askeri yargı makamlarıyla ilişkisi Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulü Kanunu ile Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu hükümleri çerçevesinde olur.

Jandarma; askeri kişileri ağır cezayı gerektiren meşhurat bir cürüm işlediklerinde yakalamaya yetkilidir. Bu takdirde sanık asker kişiler duruma göre ya yetkili askeri inzibat görevlisi gelinceye kadar olay yerinde tutulur ya da en yakın askeri inzibat karakoluna, yoksak askeri makamlara; bunların da bulunmaması durumunda, düzenlenecek tutanakla birlikte, Cumhuriyet Savcılığına teslim edilir.

Üniformalı veya sivil elbiseli Subay, askeri memur ve Astsubaylar; ağır cezalı cürümler dışındaki suçları işledikleri takdirde, Jandarma tarafından en yakın askeri makama veya inzibat karakoluna davet edilir. Asker kişi bu davete uymak zorundadır. Bu kişilere ait hazırlık soruşturması bizzat Cumhuriyet Savcıları veya yetkili askeri hakimler tarafından yürütülür. Soruşturma tamamlanincaya kadar askeri makamlarca nezaret altında tutulur.

Kimliği bilinmeyen bir asker kişinin ölüsüne rastlayan ya da haber alan Jandarma; durumu Cumhuriyet Savcılarına ihbar etmekle birlikte, en yakın askeri makama da bildirmekle yükümlüdür.

Jandarmaya yapılacak ve askeri yargıya tabi suç ihbar ya da şikayetleri, sanığın amiri olan makama gönderilir.

Asker kişilerin işledikleri suçlarla ilgili olarak, yukarıda belirtilen yakalama esasları saklı kalmak kaydıyla; Jandarma adli kolluk makam ve memurları, askeri savcının işe el koymasına kadar; delillerin kaybolmasını önler ve gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda diğer acele önlemleri alırlar.

Jandarma adli kolluk makam ve memurları; askeri savcılarının hazırlık soruşturması sırasında, soruşturma ile ilgili istemlerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Polisle İlişki Çalışma ve İşbirliği Esasları

Madde 154 – Polis görev ve sorumluluk alanı olupta, bugüne kadar Polis Teşkilatı kurulmayan yerlerdeki emniyet ve asayişe ilişkin hizmetler, polis teşkilatı kuruluncaya kadar, Jandarma iç güvenlik birliklerince yerine getirilir.

(Mülga ikinci fıkra: 25.3.2009-2009/14808 K.)

Jandarmanın emniyet teşkilatına, emniyet teşkilatının Jandarmaya yapacağı bu yardım; belirli bir bölgede emniyet ve asayiş hizmetlerini üzerine almak, devriyeler gezdirmek ya da toplu kuvvet sevk etmek biçiminde olur.

Polis sorumluluk alanında; herhangi bir suçla karşılaşan Jandarma iç güvenlik kuvvetlerine mensup Jandarmalar, orada o anda polis yoksa olaya müdahale etmek ve polise de haber vermek, polis memurlarının istemi üzerine gerekli yardımı, yapmakla yükümlüdür. Bu gibi durumlarda Jandarma; polis memurları gelinceye

kadar olay yerinde soruşturma yapamazlar. Durumu olduğu gibi koruyarak, delillerin kaybolmaması için gereken önlemleri alırlar. Olay yerinde el koydukları nesnelere gelen polis memurlarına bir alındı belgesiyle teslim ederler. Jandarma; polis memurlarının gelmesi, geciktiğinde soruşturma yapar ve soruşturma evrakını, istem olmadan ilgili polis makamlarına gönderir.

Zorunlu durumlarda, polis yetkilileri de, Jandarma sorumluluk alanında yukardaki şekilde hareket ederler.

Olay faillerinin belirlenmesi ve yakalanmaları konularında, Jandarma ve polis kendi sorumluluk alanlarında birbirlerine gerekli yardımı yapmakla yükümlüdürler.

Jandarmanın sorumluluk alanında, polis tarafından; siyasi emniyetle ilgili ya da emniyet ve asayişle ilgili diğer konularda yürüttüğü çalışma ve haber toplama faaliyetlerinde; Jandarma bu görevlere gerekli yardımı yapar. Buna karşılık polis yapacağı çalışmalardan ve edindiği bilgilerden, Jandarmaya bilgi verir. Jandarma ve polis kuruluşları kendi bölgelerindeki suç ve diğer olaylardan ilgili olanları birbirlerine bildirirler.

Jandarma ile polisin birlikte çalışmalarına gerek duyulan durumlarda, ortak kuvvetin komuta, sevk ve idaresi, bu çalışmaya katılan Jandarma kuvvetlerinin en kıdemli birlik komutanı tarafından sağlanır. Ancak ortak çalışmaya katılan polis teşkilatının amiri; emniyet amiri ya da emniyet müdürü rütbesinde ise, bu amirler çalışma sonuçlanıncaya kadar mülki amirin emrinde müşavir olarak görev yaparlar.

Diğer Makamlarla İlişki, Çalışma ve İşbirliği

Madde 155 – Diğer makamların Jandarmanın görevi ile ilgili olan, istekleri, o yerin mülki amiri kanalı ile Jandarmaya görev olarak verilir.

Bu makamların, Jandarma ile görevin yerine getirilmesi yönünden, doğrudan doğruya ilişkileri yoktur.

Bu makamlar isteklerini; yapılacak görevin amacını, kanuni dayanaklarını açıkça belirten bir yazıyla mülki amire iletirler.

Mülki amir, konuyu mevzuata ve ihtiyaca uygunluk yönünden değerlendirerek; yerinde buluyorsa Jandarma tarafından görev olarak yerine getirilmesini yazılı olarak ister.

Köy Muhtarlarıyla İlişkiler

Madde 156 – Muhtarlar;

a. Kendi bölgelerindeki kamuya açık eğlence ve dinlenme yerlerini kontrol ederek kapatmayı gerektiren yerleri saptayıp, Jandarmaya bildirmekle,

b. Köylünün canına, ırzına ve malına el uzatanları ve kanunlara karşı gelenleri yakalamak ya da koruculara yakalatıp; Jandarmaya teslim etmekle,

c. Kaçakçılığın önleme ve kovuşturmasına ilişkin 1918 sayılı Kanuna göre gerekli ihbarları Jandarmaya bildirmekle,

d. Hayvan hırsızlığı olaylarında Jandarma ile koordineli şekilde çalışmakla,

e. Yangın, sel vb. afetlerde, gerekli önlemleri almak ve Jandarmaya haber vermekle,

f. Köy kanununun öngördüğü diğer devlet işlerinin Jandarma ile işbirliği içinde yürütülmesini sağlamakla, yükümlüdürler.

Jandarma bu konularla ilgili olarak köy muhtar ve ihtiyar heyetleriyle doğrudan ilişkide bulunur. Sözlü ve yazılı olarak haberleşir.

Çarşı ve Mahalle Bekçileriyle İlişkiler

Madde 157 – Belediye sınırları içinde ve o yer mülki amirinin emri altında kurulan; çarşı ve mahalle bekçileri teşkilatının mesleki amiri, polis teşkilatı olmayan yerlerde, ilçe jandarma bölük komutanıdır. İlçe jandarma bölük komutanları 772 sayılı Kanuna göre; bu teşkilat personelinin göreve alma, atama, eğitim ve yetişme konularıyla, diğer özlük işlerini yürütmek; görevlerini tam yapmalarını sağlamak, denetlemek ve gerekli kanuni işlemleri yapmakla yükümlüdürler.

Basınla İlişkiler

Madde 158 – İllerde Jandarma görev ve sorumluluk alanında meydana gelen olaylara ilişkin asayiş bültenleri, basına valiler tarafından açıklanır. Ancak bu bültenlerde basına iletilmesi sakıncalı olan bölümler, il jandarma alay komutanlarıncaya belirlenir. Bülten basına açıklanırken bu bölümler çıkarılır.

Jandarma sınır birliklerinin sorumluluk bölgelerinde meydana gelen, sınır ve kaçakçılık olaylarına ilişkin haberler; basına verilir, verilmemesi Jandarma Genel Komutanlığınca değerlendirilmek üzere ilgili Tugay Komutanlıklarınca, Jandarma Genel Komutanlığına gönderilir. Bu haberleri içeren yazının bir örneği, o yer valiliğine verilir. Basına iletilmesi sakıncalı bölümler, ilgili Tugay Komutanlığınca belirlenir. Valilik yapacağı açıklamada bu bölümleri çıkarır.

Ast makamların bu konuda görev ve yetkileri yoktur.

Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun konuya ilişkin hükümleri gözönünde tutulur.

ALTINCI KISIM
JANDARMANIN SINIR KORUMA, KAÇAKÇILIĞIN ÖNLENMESİ GÖREVLERİ,
JANDARMA SINIR BİRLİKLERİNİN KURULUŞ İLİŞKİ VE İŞBİRLİĞİ
İLE GÖREVDE HAREKET TARZLARI
BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Esaslar

Genel Esas

Madde 159 – Jandarma Teşkilatı, sorumluluğuna verilmiş Devlet sınırlarının korunması, güvenliğinin sağlanması ve her türlü kaçakçılığın önlenmesi, takibi ve soruşturulması ile görevlidir.

Jandarma İç Güvenlik Birliklerinin Kaçakçılık Yönünden Sorumluluk Alanı

Madde 160 – Kara sınırlarındaki gümrük kapıları ve gümrük teşkilatı bulunan hava ve deniz limanları, serbest bölge, çeşitli antrepo ve iç gümrük alanları, Marmara Denizi, Çanakkale ve Karadeniz Boğazları dışında kalan bölgeler; Jandarma iç güvenlik birliklerinin kaçakçılığı önleme, takip ve soruşturma görevi bakımından, sorumluluk alanını oluşturur.

Jandarma Sınır Birliklerinin Görev ve Sorumluluk Alanı

Madde 161 – Jandarma sınır birliklerinin sorumluluk alanı; kendi sorumlulukları altına verilmiş bulunan ve ilgili mevzuat çerçevesinde Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığının yetki alanı saklı kalmak koşuluyla, bu yönetmeliğin tanımlar bölümünde özellikleri açıklanan gümrük bölgeleridir.

İKİNCİ BÖLÜM

Jandarma Sınır Birliklerinin Teşkilat, Konuş ve Kuruluşu

Teşkilat ve Kuruluş

Madde 162 – Jandarma sınır birliklerinin teşkilat ve kuruluşu; Genelkurmay Başkanlığının onayı alınarak, İçişleri Bakanlığınca düzenlenir. Bu birlikler doğrudan Jandarma Genel Komutanlığına bağlı olup; barışta özellikle sınır koruma ve kaçakçılığı önleme görevinde kullanılırlar.

Konuş

Madde 163 – Jandarma sınır birlikleri, vazifelerini en iyi başaracak biçimde konuşlandırılır.

Bu birliklerin konuşları, Genelkurmay Başkanlığının onayı alınarak İçişleri Bakanlığınca düzenlenir.

Sorumluluk Alanı

Madde 164 – Jandarma sınır birliklerinin sorumluluk alanı; ast birliklerin görüşü de alınarak; Jandarma Sınır Tugay Komutanlıklarınca belirlenir.

Takım ve Karakolların Kurulması, Söndürülmesi, Görev Süreleri ve Adlandırılması

Madde 165 – Jandarma sınır birliklerinin görevleri gözönünde bulundurularak, bu birliklerin sorumluluk alanlarında sürekli ya da geçici görev yapan Jandarma Sınır Takım ve Karakolları kurulur. Bu takım ve karakolların; personel, araç, gereç ve diğer ihtiyaçları Jandarma sınır birliklerinden sağlanır.

Jandarma sınır takım ve karakollarının kurulması ya da söndürülmesi,

Mevsim nedeniyle geçici olarak görevlendirilen takım ve karakolların görev sürelerinin belirlenmesi,

Şehit Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin adları ya da bölgenin adı verilerek adlandırılması;

Ast birliklerin önerisi de alınarak Jandarma Sınır Tümen ya da Tugay Komutanlıklarınca olur. Sonuç Jandarma Genel Komutanlığına bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Jandarma Sınır Birlik Komutanlıkları ile Jandarma İç Güvenlik Birlik Komutanlıklarının

Sınır Koruma, Kaçakçılığı Önleme, Takip ve Soruşturma Görevleri.

Jandarma Sınır Birlik Komutanlıklarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 166 – Jandarma sınır birlik komutanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- a. Disiplini sağlamak,
- b. Astlarını mesleki, askeri eğitim ve öğretimle yetiştirmek, hizmeti iyi bir biçimde yürütmelerini sağlamak,
- c. Astlarının özlük işlerini yürütmek,
- d. Emir ve kuruluşundaki birliklerin sınırın korunması, güvenliğinin sağlanması ile kaçakçılığı önleme, takip ve soruşturma görevlerini kanun ve nizamla uygun bir biçimde yürütmelerini sağlamak,
- e. Barış ve sefer görevleriyle ilgili planlar yapmak,
- f. Emrindeki birliklerin Lojistik desteğini sağlamak,
- g. Görev ve sorumluluk alanında hizmet ve işlemlerin zamanında ve usulüne uygun yapıp yapılmadığını denetlemek; kusur ve eksikliklerin nedenlerini araştırmak ve ortadan kaldırmak, Gerekliğinde soruşturma yapmak ya da yaptırmak,
- h. Komşu devletlerle yapılacak mülakatlara askeri danışman olarak katılmaktır.

Jandarma İç Güvenlik Birlik Komutanlıklarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 167 – Jandarma iç güvenlik birlik komutanlıkları, kendi görev ve sorumluluk alanlarında; kaçakçılığı önlemek, takip ve soruşturmakla,

Bu görevlerin yürütülmesi bakımından, kendi sorumluluk alanlarındaki sınır birlik komutanlıklarıyla sürekli ve sıkı bir işbirliği sağlamakla, yükümlü ve sorumludurlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Jandarma Sınır Birliklerinin Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişki ve İşbirliği Esasları

Sınır makamları ile ilişki ve işbirliği esasları

Madde 168 – Sınır makamlarıyla, Jandarma sınır birliklerinin ilişkileri, karşılıklı işbirliği ve talep esasına dayanır. Sınır makamlarının Jandarma sınır birlikleri üzerinde amirlik yetkisi yoktur. Ancak, sınır makamlarınca, sınır bölgesinin güvenliği ve kaçakçılığın önlenmesi için yapılacak kanun ve nizamaya uygun istekler yerine getirilir.

Komşu devletlerle yapılan anlaşmalara uygun olarak komşu Devlet yetkili makamlarıyla yapılacak görüşmelerde, sınır bölük veya tabur da alay komutanları sınır makamlarıyla birlikte askeri danışman olarak katılırlar.

Jandarma sınır birliklerinin görev ve sorumluluk bölgesinde, meydana gelen sınır tecavüzleri ve kaçakçılık olayları sınır makamlarına sözlü ya da yazılı olarak bildirilir. Önemli olaylar daha sonra yazı ile doğrulanır.

Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun hükümleri gözönünde bulundurulur.

Jandarma Sınır Birlikleri ile Jandarma iç güvenlik birliklerinin ilişki ve işbirliği esasları

Madde 169 – Jandarma sınır birliği makamları; kendi görev ve sorumluluk alanlarında, özel görevleri dışında kalan, doğrudan kamu adına kovuşturulan diğer suçlarla karşılaştığında ya da haber aldığı bu suçlara elkoymak ve acele önlemleri alarak, yetkili Jandarma iç güvenlik makamlarına bildirmekle yükümlüdür.

Buna karşılık, Jandarma iç güvenlik makamları; sınır birliklerinin sorumluluk alanı içinde ve bu birliklerin yokluğunda meydana gelen ve 1918 Sayılı Yasanın dışında kalan, sınır olaylarına ilişkin ihlal ve suçlara elkoyarak; yetkili sınır birliği makamını gecikmeksizin haberdar eder.

Jandarma iç güvenlik birlik komutanlıkları; Jandarma sınır birlik komutanlıklarınca, kendilerine yazılı olarak bildirilen ya da herhangi bir yolla öğrendikleri kaçakçılık olaylarının faillerini ve suç delillerini; gümrük bölgesi ya da yurtiçi derinliği ayırımı yapmaksızın, aramak, yakalamak, adli makamlara teslim etmek ve sonuçtan yetkili Jandarma sınır birlik komutanlığına bilgi vermek zorundadırlar.

Askeri Makamlarla İlişki ve İşbirliği Esasları

Madde 170 – Jandarma sınır birliklerinin bölgelerindeki diğer askeri makamlarla ilişkileri ve işbirliği; Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve İç Hizmet Yönetmeliği esaslarına göre yürütülür.

Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilatı ile İlişki ve İşbirliği

Madde 171 – Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilatı ile ilişki, işbirliği ve koordinasyon 2692 Sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Adli ve Askeri Yargı Makamlarıyla İlişki ve İşbirliği

Madde 172 – Jandarma sınır birliklerinin adli makamlarla ilişki ve işbirliği; bu yönetmeliğin, Jandarmanın suçlara elkoymada görevleri bölümünde yer alan esaslar çerçevesinde yürütülür.

Askeri yargı makamlarıyla olan ilişkisi yönünden Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine uyulur.

Gümrük ve Tekel Makamlarıyla Olan İlişki ve İşbirliği

Madde 173 – Gümrük ve Tekel Makamlarıyla olan ilişki ve işbirliği, 1918 sayılı Kanun ile konuya ilişkin diğer mevzuat hükümlerine göre yürütülür.

Jandarma Sınır Birliklerinin Görevde Hareket Tarzları

Madde 174 – Jandarma sınır birliklerinin, sınırın korunması ve güvenliği, sınır tecavüzü ve kaçakçılık olaylarında ne şekilde hareket edeceği çıkartılacak bir yönergede belirtilir.

YEDİNCİ KISIM

PERSONEL, KAYNAKLARI, ÖZLÜK İŞLERİ, ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME İLE SORUŞTURMA USULLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Personel Kaynakları ve özlük işleri

Personel Kaynakları

Madde 175 – Jandarma Genel Komutanlığı personeli; Subay, Astsubay, Uzman Jandarma, askeri öğrenci, erbaş ve erler ile sivil memur ve işçilerden oluşur.

Jandarma Subay ve Astsubaylar duyulan ihtiyaca göre Genelkurmay Başkanlığının onayı alınarak sınıflara ayrılır.

Subay Kaynakları

Madde 176 – Jandarma Genel Komutanlığının subay ihtiyacı:

- a. Harp Okullarını bitiren,
- b. Fakülte ve yüksekokullarda yetiştirilen,
- c. Fakülte veya yüksekokul bitirenlerden muvazzaf subay olma ve yedeksubaylıktan muvazzaf subaylığa geçme yoluyla sağlanan,
- d. Astsubaylıktan subay olma yoluyla muvazzaf subaylığa geçirilen subaylarla karşılanır.

Bu Subayların sağlanması, yetiştirilmesi, nasbı ve diğer işlemler 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu hükümlerine göre olur.

Jandarma Genel Komutanlığının bu kaynaklardan kendisince sağlanamayan subay ihtiyacı; Jandarma Genel Komutanlığının talebi, Genelkurmay Başkanlığının onayı ile kuvvet Komutanlıklarından sağlanabilir.

Jandarma Subaylarının Sınıf Özelliklerine Göre Yetiştirilmesi

Madde 177 – Jandarma subaylarının yurtiçi veya yurt dışında yetiştirilmeleri, her rütbe ve kendi sınıfı içinde yeterliklerinin geliştirilmesi ve sınıf ayrılıklarına göre kıta ve diğer görevlerde kullanma süre ve sırası yeterlik derecelerine göre; 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Subay Meslek Programları Yönetmeliği, Subay Sicil Yönetmeliği ve aşağıdaki esaslar

çerçevesinde düzenlenir.

a. **(Değişik: 19.9.2005 - 2005/9428 K.)** Kara Harp Okulunu bitiren subaylardan doğrudan Jandarma sınıfına ayrılanlar ile Jandarma sınıfına sözleşmeli subay olarak alınanlar, Jandarma Subay Okulunda meslekî öğrenim ve eğitime tabi tutulurlar. Ancak, lüzum görülen hallerde Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi ile Jandarma Subay Okulunda öğrenim ve eğitime tabi tutulmadan veya bu öğrenim ve eğitimde iken Jandarma Komando Birlikleri, Jandarma Sınır Birlikleri ve Jandarma Eğitim Birliklerine atamaları yapılabilir. Bunlar, Jandarma Subay Okulunda göremedikleri veya eksik kalan meslekî öğrenim ve eğitime sonradan tabi tutulurlar. Bu bent kapsamındaki öğrenim ve eğitim süresi, niteliği ve değerlendirme usul ve esasları ile diğer ayrıntılar özel yönergesinde gösterilir.

b) Jandarmanın diğer sınıflarına ayrılan subaylar; ilgili subay sınıf okullarında Temel Öğrenim ve Eğitime tabi tutulurlar. Bu öğrenim ve eğitimi başaranlar sınıfıyla ilgili görevlere atanırlar.

c. Fakülte veya yüksek okuldan yetiştirilenler ile fakülte veya yüksek okulları bitirenlerden muvazzaf subay olanlar; öncelikle nakledildikleri sınıfları ile ilgili bir göreve atanırlar. Bunlar nasbedildikleri rütbede ilk açılacak sınıflarıyla ilgili subay sınıf okulları temel eğitimine, sınıflarıyla ilgili subay sınıf okulları olmayanlar ise özel askeri eğitime tabi tutulurlar. Başarı gösteremeyenler görevlerine dönerek sonraki dönem eğitimine katılırlar. Bunlardan ikinci dönem eğitim de de başarı gösteremeyenler görevlerine iade edilirler ve yeniden eğitime tabi tutulmazlar. Bu gibilerin nasbedildikleri rütbeyle ait bekleme süresi bir yıl uzatılır.

Diğer konularda ilgili yönetmelik hükümlerine uyulur.

d. Astsubaylıktan subay olma yoluyla, muvazzaf subaylığa geçirilecek olanlar; 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Subay Sicil Yönetmeliğinin ilgili hükümleri çerçevesinde meslek sınavına alınır. Sınavı kazanmış ve kontenjana girmiş olanlardan;

(1) Jandarma astsubayları Jandarma Subay Okulunda,

(2) Diğer sınıf Jandarma astsubayları, sınıflarıyla ilgili okul ve kurslarda,

Öğrenim ve eğitime tabi tutulurlar. Bu öğrenim ve eğitim, belirtilen okulların tabi oldukları esaslara göre yapılır. Öğretim ve eğitim süresi sonunda başarı gösteremeyenlerin okulla ilişkileri kesilerek kitalarına geri gönderilirler.

Jandarma subay okulunda açılacak kursların başlama tarihi, süresi, niteliği vb. özellikler ilgili yönerge esaslarına göre; Jandarma Genel Komutanlığınca düzenlenir.

Okul ve kurslarda öğrenim ve eğitimi başarı ile bitirenler, o yılın 30 Ağustosunda teğmen nasbedilerek; rütbe ve sınıflarıyla ilgili bir göreve atanırlar.

Astsubay Kaynakları

Madde 178 – Jandarma Genel Komutanlığının astsubay kaynakları; Astsubay Sınıf Okullarıdır.

Jandarma astsubayları, Jandarma Astsubay Sınıf Okulunda,

Jandarmanın diğer sınıf astsubayları, ilgili astsubay sınıf okulunda,

926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Sınıf Okulları Yönetmeliği ve Jandarma Astsubay Sınıf Okulu yönergesine göre yetiştirilirler.

Jandarma Genel Komutanlığının bu kaynaklardan kendisine sağlanamayan astsubay ihtiyacı; Jandarma Genel Komutanlığının talebi, Genelkurmay Başkanlığının onayı ile kuvvet komutanlıklarından sağlanabilir.

Uzman Jandarma Kaynağı

Madde 179 – Uzman Jandarmaların yetiştirilmesi, nasbı vb. konuların düzenlenmesinde; Uzman jandarma Kanunu ile uzman jandarma yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Sivil Memur ve İşçi Kaynağı

Madde 180 – Sivil memur ve işçilerin; adaylığa kabul edilme ve asli memurluğa atanmaları ya da işe alınmaları vb. konuların düzenlenmesinde; kendi özel mevzuatına uyulur.

Özlük İşleri

Madde 181 – Jandarma Subay ve Astsubaylarının; yükselme, izin, sicil ve ödül işlemleri Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve bu kanuna ilişkin yönetmelikler ile yönergeler hükümlerine göre yürütülür.

(**Ek : 13.12.1993 - 93/5099 K.**) İl jandarma alay ve ilçe jandarma bölük komutanları hakkında mesleki sicillerden ayrı olarak, valilerce mülki sicil düzenlenir. Mülki sicilin düzenleme usul ve esasları subay ve astsubay sicil yönetmeliklerinde belirlenir.

(**EK: 13.12.1993 - 93/5099 K.**) İl ve İlçe jandarma komutanları ile karakol komutanlarına izin verilmesinde ve izinli olarak görevden ayrılımlarında mahalli mülki amirin uygun görüşü alınır.

Uzman jandarmaların yükselme, izin, sicil, ödül işlemleriyle meslekten ayrılımları konularında uzman jandarma kanunu hükümleri uygulanır.

Sivil memurların yükselme, izin, sicil, ödül, yer değiştirme işlemleri ile memurluktan çıkarılmaları konularında; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine uyulur.

İşçilerin yükselme, izin, sicil, ödül, iş yeri değişikliği hizmet akdinin feshi vb. işlemlerinin yürütülmesi iş kanunu ile yürürlükteki toplu iş sözleşmesi hükümlerine bağlıdır.

SÜREKLİ KAMU GÖREVLERİNDE SÖZLEŞMELİ PERSONEL ÇALIŞTIRILMASI

İKİNCİ BÖLÜM

Atama ve Yer Değiştirme

Genel Esaslar

Madde 182 – Subay, Astsubay ve Uzman Jandarma Atamaları;

a. Asteğmen - Albay (Albay dahil) rütbelerindeki Subaylar ile Astsubay ve Uzman Jandarmaların atanmaları; Jandarma Genel Komutanınca,

b. Generallerin atanmaları; Jandarma Genel Komutanının lüzum göstermesi, Genelkurmay Başkanının teklifi, İçişleri Bakanının inhası, Başbakanın imzalayacağı ve Cumhurbaşkanının onaylayacağı müşterek kararname ile,

c. Jandarma Genel Komutanının atanması; Genelkurmay Başkanının teklifi, İçişleri Bakanının inhası, Başbakanın imzalayacağı ve Cumhurbaşkanının onaylayacağı müşterek kararname ile, yapılır.

Yukarıdaki (b) ve (c) bentlerinin uygulanmasında Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine, İçişleri Bakanı inha işlemini yapmadığı takdirde, Genelkurmay Başkanı talebini yazı ile Başbakana gönderir. Başbakan kararını yazı ile İçişleri Bakanına bildirir.

Atama ve Yer Değiştirmede Uygulanacak Esaslar

Madde 183 – Jandarma Subay, Astsubay ve Uzman jandarmaların atanma ve yer değiştirmeleri; hizmetin aksatılmadan yürütülmesine bağlı olarak memleketin ekonomik, sosyal, iklim, ulaştırma, kültür ve sağlık durumları ile bunlara benzer yer ve bölge şartları gözönüne alınarak belirlenen bölge ve garnizonlara;

- Meslek programları, meslek içi eğitim esasları ve kadro ihtiyacı,
- Kıt'a hizmeti zorunluluğu,
- Terfi durumu,
- Sınıf ve ihtisasları,
- Kendisinin, eşinin ve çocuklarının çok önemli sağlık durumları.
- İdari, asayiş ve zorunluluk nedenleri,
- Atanma istek kartlarında belirtilen yerler, gözönünde bulundurularak;

Türk Silahlı Kuvvetlerine Mensup Subay ve Astsubayların Atanma ve Yer Değiştirmeleri Hakkındaki Yönetmelik ile buna dayalı olarak çıkartılacak yönerge esaslarına göre yapılır.

Subay, Astsubay ve Uzman Jandarmaların Görev Yerleri

Madde 184 – Jandarma birlik komutanlıkları ile kurum amirlikleri emrine atanan bu komutanlık ve amirliklerin emrindeki Jandarma Subay, Astsubay ve Uzman Jandarmaların görev yerleri; hizmet ihtiyaçları dikkate alınarak, ilgili birlik komutanları veya kurum amirlerince belirlenir.

(**Değişik : 13.12.1993 - 93/5099 K.**) İhtisaslaşma gereği olarak, özel eğitim görmüş personel nokta atamasına tabi tutulur. Ancak, nokta ataması yapılmayıp, il jandarma komutanlıkları emrine atanan astsubay ve uzman jandarmalardan emniyet ve asayiş görevi alacak olanların istihdam yerleri ve il içi yer değiştirmeleri il jandarma komutanının teklifi üzerine valinin onayı ile belirlenir.

İl jandarma alay komutanlıkları emrinde doğrudan doğruya emniyet ve asayişe ilişkin olmayan bir göreve atanacakların, görev yerleri bu Maddenin birinci fıkrası hükmüne göre belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Disiplin ve Soruşturma Usulleri

Disiplin Soruşturmaları

Madde 185 – Jandarma subay, astsubay, uzman jandarma, askeri öğrenci erbaş ve erleriyle sivil memurların, disiplin yoluyla cezalandırılması; kendi disiplin amirlerinin yetkisindedir. Garnizon komutanlarının bu konudaki yetkileri saklıdır. 1475 Sayılı İş Kanununa tabi personelin cezalandırılması 1475 Sayılı İş Kanununa yürürlükteki toplu iş sözleşmesi hükümlerine bağlıdır.

(**Ek: 13.12.1993 - 93/5099 K.**) Jandarmanın mülki görevlerini ilgilendiren ve disiplin cezasını gerektiren fiilleri ortaya çıktığında valiler, il jandarma alay komutanından; kaymakamlar, ilçe jandarma bölük komutanından gereken cezanın verilmesini talep ederler. Alay ve bölük komutanları bunlar hakkında askeri mevzuat çerçevesinde gerekli işlemi yaparlar.

Diğer Soruşturmalar

Madde 186 – Askeri suçlardan;

a. Jandarma Subay, Astsubay, Uzman, Jandarma, Askeri öğrenci, erbaş ve erlerle Jandarma Teşkilatında görevli sivil memur, sözleşmeli personelin ve iş kanununa tabi işçilerin askeri yargıya tabi suçlarından dolayı; 353 Sayılı Askeri Mahkemelerin Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır. Durum Jandarma Genel Komutanlığına bildirilir.

b. Jandarma personelinin mülki hizmetlerinden doğan veya bu tür hizmeti yaparken işledikleri suçları nedeniyle; 1609 sayılı Bazı cürümlerden dolayı Memurlar Ve Şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatı hükümlerine göre işlem yapılır.

Jandarma personeli hakkında Memurin Muhakemat Kanununa göre yapılacak soruşturma Vali, Kaymakam tarafından ya da kendi amirleri olan jandarma iç güvenlik komutanları ile jandarma iç güvenlik komutanının önerisi, mülki amirin uygun bulması üzerine görevlendirilecek bir Subay tarafından da yapılabilir.

c. Adli hizmetlerden doğan suçlarda; ilçe ve merkez ilçe jandarma bölük komutanları ile bu hizmetleri vekaleten yürütenler hakkında 1412 Sayılı "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu"nun 154/4 üncü Maddesi gereğince 24.2.1983 gün ve 2802 Sayılı "Hakimler ve Savcılar Kanunu"nun 82 ve müteakip Maddelerinde gösterilen hakim ve savcılarının tabi oldukları muhakeme usulü uygulanır.

d. Jandarma personelinin kişisel suçlarında, genel hükümlere göre işlem yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Açığa Alma, İşten El Çektirme ve Görevden Uzaklaştırma

Açığa Alma

Madde 187 – Jandarma Subay ve astsubayları ile Uzman Jandarmaların açığa alınma ve açığın kaldırılmasına ilişkin işlemleri; 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile 635 Sayılı Uzman, Jandarma Kanununun 22 nci Maddesine göre yürütülür.

Anılan personel hakkında iddianame ile kamu davası açıldığında, iddianamenin tebliği; talepname ile kamu davası açıldığında, Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun 174 ve 175 nci Maddeleri çerçevesinde, muhalefet ve itiraz taleplerinin çözümlenmesi ve ilk soruşturmaya başlanması durumlarında;

Emre itaatsizlikte ısrar, üst ya da amire fiilen taaruz, üste ya da amire hakaret, mukavemet suçlarında; nezdinde mahkeme kurulan kıta komutanı ya da kurum amiri tarafından fiilin işleniş şekli, niteliği ve disiplini ihlal derecesi bakımından açığa alınmayı gerektirip gerektirmediği hakkında bir görüş bildirilmişse bu görüşde dikkate alınmak üzere, eklenerek;

tebliğe ilişkin belgeler, açık işlemi yapılmak üzere; Jandarma Genel Komutanlığına gönderilir. Jandarma Genel Komutanının önerisi ve İçişleri Bakanının onayı ile açık işlemi tamamlanır. Açığa alınmanın başlangıcı tebliğ tarihidir. Kanunda gösterilen nedenlerle açığa kaldırılması aynı usule bağlı olup; kaldırma işlemi karar tarihinden geçerlidir.

İşten El Çektirme ve Görevden Uzaklaştırma

Madde 188 – Jandarma Subay, astsubayları ve Uzman Jandarmaları ile sivil memurlarına;

a. Askeri yargıyla ilgili suçlarından dolayı gerektiğinde, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 84 üncü Maddesine göre, nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı ya da askeri kurum amiri tarafından,

b. İrtikap, rüşvet alıp vermek, ihtilas, zimmete para geçirmek, doğrudan doğruya ya da memuriyet görevini kötüye kullanarak kaçakçılık; resmi artırma ve eksiltmelere, resmi alım ve satımlara fesat karıştırmak; Devletin Dışişlerine ilişkin gizli belgeleri, şifreleri açıklamak ya da açığa vurulmasına yol açmak ve bu cürümlere iştirak etmekten sanık,

ya da Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın 12 nci Maddesi çerçevesinde; ilk soruşturmaya başlanmış ya da lüzum-u muhakemelerine karar verilmiş bulunanlar hakkında;

il jandarma alay komutanlığı karargahı mensupları ile ilçe ve bucak Jandarma teşkilatında görevli personel için; il jandarma alay komutanının önerisi üzerine vali tarafından;

il jandarma alay komutanı için; valinin önerisi, Jandarma Genel Komutanının uygun görmesi üzerine İçişleri Bakanı tarafından

c.Ağır hapis cezasını gerektiren cürümlerde; suç delillerinin elde edilmesini sağlamak, değiştirilmesi ya da yok edilmesini önlemek bakımından gecikmede sakınca bulunan durumlarda;

tümen, tugay, bölge komutanları ile Denetleme Başkanının önerisi üzerine Jandarma Genel Komutanı tarafından,

geçici süre ile işten el çektirilebilir ya da görevden uzaklaştırılırlar.

Bu tür işten el çekirme ya da görevden uzaklaştırmalar açığa alınma olmayıp, onun hukuki ve mali sonuçlarını doğurmaz.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında bulunan personele uygulanacak işlem görevden uzaklaştırma olup; sözkonusu kanun hükümlerine göre hareket edilir. Bu bakımdan görevden uzaklaştırmanın, hukuki ve mali sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır.

SEKİZİNCİ KISIM MALİ HÜKÜMLER

Bütçe

Madde 189 – Jandarma Genel Komutanlığının bütçesi, İçişleri Bakanlığının bünyesinde olmakla birlikte, Genel bütçe yapısı içinde bağımsız bir "FONKSİYON" ifade eder ve bu Bakanlık Bütçesinden ayrı olarak düzenlenir.

Bütçenin Hazırlanması.

Madde 190 – Jandarma Genel Komutanlığının bütçe teklifleri İçişleri Bakanlığı Muhasebe Müdürlüğü ve Bütçe Daire Başkanlığı ile de işbirliği yapılmak, görev özellikleri ve hizmet dikkate alınmak suretiyle Genel Komutanlıkça Komptrolörlük Başkanlığının koordinatörlüğünde hazırlanır.

Fiili Kadrolar

Madde 191 – Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasına esas olan personel fiili kadroları, 30.6.1929 tarih ve 1453 sayılı ve 19.7.1931 tarih ve 1844 sayılı Kanuna istinaden her yıl Jandarma Genel Komutanlığınca hazırlanır. Hazırlanan bu fiili kadrolar Maliye Bakanlığı ve Başbakanlık aracılığıyla Bütçe Kanun Tasarısı ile birlikte T.B.M.M. ne sunulur. T.B.M.M. Bütçe Komisyonunca onaylanan fiili kadrolar Jandarma Genel Komutanlığına intikal ettikten sonra Genelkurmay Başkanlığına arz edildiği gibi Milli Savunma ve Maliye Bakanlıklarına da bildirilir.

İta Amirliği

Madde 192 – 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 71 inci Maddesi gereğince İçişleri Bakanı Jandarma Genel Komutanlığı Bütçesinin ita amiri olup; uygulama, Bakanının her mali yıl başında yetki devretmesi suretiyle yürütülür.

İta Amirliği yetkisinin devri, her mali yıl başından önce birinci derecede İta Amirliği için Genel Komutanlık Karargahından, ikinci derecede İta Amirliği içinse diğer Birlik ve Kurumlardan belirli makam sahiplerine yetki verilmesi konusunda Jandarma Genel Komutanının önerisi ve İçişleri Bakanı'nın onayı ile gerçekleştirilir.

İkmal Esasları

Madde 193 – Jandarma Genel Komutanlığının tüm Birlik ve Kurumlarının her türlü ihtiyacının Teşkilat tarafından iç veya dış Piyasadan sağlanması esastır. Ancak Kuvvet Komutanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde aynı standarttaki malzemeler ile tek elden temininde ulusal yarar görülen malzeme ve hizmetler Milli Savunma Bakanlığı ya da kuvvetler aracılığı ile de sağlanabilir.

İhtiyaçların bu şekilde temini halinde bütçeler arasında gerekli ödenek aktarması cari yıl bütçe kanunlarının konuya ilişkin hükümlerine göre yapılır.

Milli Savunma Bakanlığınca Yapılacak İkmal

Madde 194 – Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen hallerle seferberlik ve savaş halinde Kuvvet Komutanlıkları emrine girecek Jandarma Birliklerinin hangi ihtiyaçlarının emrine gireceği Kuvvet Komutanlıkları standardına uygun olarak barıştan itibaren Milli Savunma Bakanlığınca sağlanacağı konusu, Milli Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı arasında Genelkurmay Başkanlığının koordinatörlüğünde yapılacak bir protokolle belirlenir.

Genelkurmay Başkanlığınca gerek duyulan durumlar ile seferberlik ve savaş halinde Kuvvet Komutanlıkları emrine giren Jandarma Birliklerinin, emre girişten itibaren görevin devamı süresince her türlü ihtiyaçları emrine girdiği birlikçe karşılanır.

İkmalde Standartlık

Madde 195 – Jandarma Genel Komutanlığınca doğrudan sağlanan ikmal Maddelerinin görev özelliğinin gerektirdiği zorunlu durumlar dışında, kuvvet komutanlıkları standartlarına uygun olmasına özen gösterilir.

Özlük Hakları

Madde 196 – Jandarma Genel Komutanlığı personelinin özlük hakları bakımından genel ve özel düzenleme getiren diğer kanunlarla verilen hakları saklıdır.

Yukarıda sayılanlar dışında Jandarma Genel Komutanlığı ya da Kuvvet Komutanlıklarına mensup olup ta Jandarma bünyesine atanmış askeri personel ayrıca "emniyet ve asayiş hizmeti muhtelif ücret ödemesi"nden yararlanır. Bu ödeme aylıklara ilişkin hükümlere tabi olup bütçenin "170 Ödenekler" harcama kaleminden karşılanır. Diğer ödeme hal ve şartları ile miktarı her yıl Bütçe Kanununda belirtilir.

Uzman Jandarmaların Giyim - Kuşamları

Madde 197 – Uzman Jandarmalara giyim istihkakı olarak; 635 Sayılı Uzman Jandarma Kanununun 29 ncu Maddesine göre Astsubaylar gibi eğitim ve hizmet giyeceği verilir. Kuşam istihkakları ise jandarma Donatım Yönergesi ile Levazım İkmal Maddesi İstihkak ve tahsis listelerinde gösterilir.

Erbaş ve Erlerin Yollukları

Madde 198 – Hükümlü, tutuklu ya da gözetim altında bulundurulananların, kıt'a ve kurumlardan kaçan ya da izin ve hava değişimi için verilmiş olan süreyi geçiren er ve erbaşlardan, askerlik şubelerince gözetim altında kıt'alarına sevkedilmek üzere, Jandarmaya teslim edilenlerin, sevkinde görevlendirilen ya da refakat göreviyle, görevli olduğu il sınırları dışına çıkan, Jandarma Erbaş ve Erlerinin 6245 sayılı Kanunun 2563 sayılı Kanunla değişik 4 ncü Maddesi 1 nci fıkrasının 6 ncı bendine göre müstehak oldukları yollukları görevlendiren makamlarca peşin olarak ödenir.

Erbaş ve Erlerin Tayın Bedelleri

Madde 199 – Görevlerinin niteliği gereği kazandan (ya da müfreze usulü ile) beslenemeyen Jandarma Erbaş ve Erlerine; Er Kanuni yiyecek istihkakı maddelerinin bir aylık tutarı tayın bedeli olarak her ay peşin ödenir.

Jandarma Teşkilatının konuş ve görev özelliği ile bütçe uygulama sisteminin gereği olarak Türkiye genelinde tek tayın bedeli uygulanması esastır.

Her mali yıl başından iki ay önce o mali yılda uygulanacak Erbaş ve er tayın bedellerinin hangi esaslara göre belirleneceği hususunda Jandarma Genel Komutanlığınca Milli Savunma Bakanlığının, mutabakatı;

Her mali yılın başından bir ay önce, o yıl içinde tayın bedelinin hangi esaslara göre ödeneceği konusunda İçişleri Bakanının onayı alınır.

Bu mutabakat ve onay esaslarına göre, her ay Jandarma Genel Komutanlığınca belirlenen er tayın bedel miktarları birliklere yayınlanarak ödeme sağlanır.

Erbaş ve er tayın bedelleri, tabldotların teşkil ve idaresi ile uygulamanın denetimine ilişkin ayrıntılar, bir yönergede belirlenir.

Jandarma Genel Komutanlığı Teşkilatının Mali Denetimi

Madde 200 – Jandarma Genel Komutanlığı elinde bulunan Devlet Mallarının denetlenmesi, 2803 sayılı Kanunun 5 nci Maddesine istinaden Teşkilat bünyesinde oluşturulan "Ordu Malları Teftiş Kurulları Başkanlığı" tarafından yapılır. Bu kuruluşun teşkilatı ve çalışma yöntemleri İçişleri Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikte belirlenir.

Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatınca yapılan devlet harcamaları 2803 sayılı Kanunun 6 ncü Maddesi çerçevesinde Jandarma Genel Komutanı tarafından görevlendirilecek özel müfettişler eliyle de denetlenebilir.

DOKUZUNCU KISIM DENETLEME VE DEĞERLENDİRME

Denetleme, Görev ve Yetkisi

Madde 201 – Jandarma Teşkilatındaki bütün Komutan ve Kurum amirleri emirlerindeki bütün birlik ve kuruluşları sürekli kontrol ederler ve denetlerler.

Denetleme Başkanlığı, Jandarma Teşkilatını kendi özel yönergesi uyarınca Jandarma Genel Komutanı adına denetler.

(Değişik : 13.12.1993 - 93/5099 K.) Mülki teşkilata tabi jandarmanın mülki görevleriyle ilgili eylem ve işlemleri mülkiye müfettişleri ile valiler tarafından denetlenir ve teftiş edilir.

Denetlemenin Amacı

Madde 202 – Birlik komutanları ve kurum amirleri; birlik ve kurumlarını; personel, istihbarat, hareket - eğitim, lojistik konuları ile barış ve sefer görevlerini kanun ve nizamla uygun olarak yürütüp, yürütmediklerini saptamak için denetler.

Bu denetlemenin amacı;

a. Jandarmanın barış ve sefer görevlerini başarı ile yapabilmesi için; elindeki silah, araç, gereç ve diğer malzemelerin noksatsız ve çalışır durumda bulunmasını, personelin disiplin, eğitim ve öğretim ile moral yönünden en üst düzeye ulaşmasını sağlamak,

b. Kanun, nizam ve emirlere tam olarak uyulup uyulmadığını belirlemek ve bu konuda görülen eksik ve kusurların giderilmesi için gerekli önlemleri almak ve önerilerde bulunmak,

c. Kıt'a, karargah ve kurumların disiplin, moral, eğitim ve öğretim, bakım, karargah faaliyetleri, barış ve sefer görevleriyle muharebeye hazırlık derecelerini saptamak ve değerlendirmek,

d. Eğitim ve öğretimde karşılaşılan güçlükleri giderme çarelerini araştırmak,

e. Eğitim ve öğretim programları, tesisleri, yardımcı malzemeleri, eğitici ve öğreticilerin geliştirilmesi konularını araştırmak ve saptamak,

f. Derslik, tesis, iskan, iaşe, giyim ve kuşam durumunun disiplin, eğitim ve öğretim ile moral üzerindeki etkilerini saptamak ve bu konudaki eksikleri giderici çareleri aramak,

g. Personele her türlü çalışmasında yardımcı ve öğretici ve düzeltici olmak, eksik ve kusurların yinelenmesini, önlemektir.

Değerlendirme

Madde 203 – Jandarmanın değerlendirmesi kendi amirlerince yapılır. Askeri, mülki ve adli makamlarca değerlendirilmesi istenenlerin amirlerine yazılı öneride bulunulur.

Değerlendirmeye ilişkin Türk Silahlı Kuvvetleri Ödül Yönergesi, Türk Silahlı Kuvvetleri Savaş Takdirnamesi, Nişan ve Madalya Yönetmeliği, Şerit Rozet Yönergesi ile Nakdi Tazminat Kanunu hükümleri gözönünde bulundurulur.

ONUNCU KISIM SON HÜKÜMLER

Geçici Mali Uygulama

Geçici Madde 1 – Bu yönetmeliğin hükümleri; ilgili Kanun hükümleri saklı kalmak koşuluyla, 1985 yılına kadar Sahil Güvenlik Komutanlığını da kapsar.

Geçici Madde 2 – Bu yönetmeliğin, Emniyet ve Asayiş hizmeti muhtelif ücret ödemesi"ne ilişkin 196 ncı Maddesi 1.1.1984'ten itibaren yürürlüğe girer. 1983 yılındaki uygulama 2761 sayılı Bütçe Kanununun 39 ncu Maddesine göre yürütülmeye devam olunur.

Geçici Madde 3 – (Ek: 25.3.2009-2009/14808 K.)

Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde vali ve kaymakamlarca, polis ve jandarmanın görev alanlarının gözden geçirilmesi ve değişen durum ve şartlar gözönünde bulundurularak 21 inci madde hükümlerine göre işlem yapılması sağlanır.

Sayıştay İncelemesi

Madde 204 – Bu yönetmeliğin mali hükümleri hakkında 832 sayılı Sayıştay Kanununun 105 nci Maddesine göre Sayıştayın uygun görüşü alınmıştır.

Yönerge Hazırlaması

Madde 205 – Bu yönetmeliğin ve ilgili Maddelerinin uygulanmasını sağlamak üzere Jandarma Genel Komutanlığınca hazırlanacak yönergeler, yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde yürürlüğe sokulur.

Yürürlük

Madde 206 – Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 207 – Bu yönetmeliği Bakanlar Kurulu yürütür.